

Zespół redakcyjny

Agnieszka Olender

Alicja Gawinek

Arkadiusz Jachimowicz

Zbigniew Wejcman

Katarzyna Łotowska

Recenzja

Tomasz Schimanek

Skład

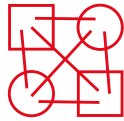
David Sypniewski

Wydawcy

Centrum Inicjatyw Obywatelskich i Centrum Opus

ISBN: 978-83-940894-5-0

Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie i nie można jej sprzedawać.

SPLOT RAD DLA RAD

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Spis treści

Wstęp	7
Miejsce rad działalności pożytku publicznego w modelu współpracy administracji z organizacjami pozarządowymi - teoria i praktyka	13
Jak czytać standardy	33
GMINA	
Standard tworzenia rady działalności pożytku publicznego	43
Standard komunikacji	61
Standard funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego	73
Standard monitoringu i ewaluacji	83
MIASTO	
Standard tworzenia rady działalności pożytku publicznego	89
Standard komunikacji	107
Standard funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego	121
Standard monitoringu i ewaluacji	131
POWIAT	
Standard tworzenia rady działalności pożytku publicznego	137
Standard komunikacji	155
Standard funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego	169
Standard monitoringu i ewaluacji	177

WOJEWÓDZTWO

Standard tworzenia rady działalności pożytku publicznego

183

Standard komunikacji

201

Standard funkcjonowania rad działalności
pożytku publicznego

215

Standard monitoringu i ewaluacji

225

DODATKOWO

Indeks samooceny

231

Obowiązki członka rady działalności pożytku publicznego

241

Zadania obsługi administracyjnej

243

Zamiast zakończenia - dwugłos w sprawie RDPP

1. Króliczek dialog

247

2. Rada działalności pożytku publicznego – kreator
i strażnik systemu współpracy

257

O projektach

271

Wykaz osób uczestniczących w grupach roboczych
wypracowujących standardy

272

Wstęp

Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT od początku swojego istnienia angażuje się w budowanie współpracy między instytucjami państwowymi, samorządowymi i pozarządowymi, w rozwój dialogu obywatelskiego. Eksperti Sieci uczestniczyli w przełomowym dla tej współpracy procesie tworzenia i nowelizowania ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ustawa uporządkowała tę współpracę i dała możliwość tworzenia zespołów o charakterze konsultacyjno-doradczym, jak rady działalności pożytku publicznego (RDPP), składające się z przedstawicieli organizacji pozarządowych i samorządu. To właśnie RDPP z racji swojej funkcji i kompetencji, jakie daje im ustawa o pożytku, są niezwykle ważnym instrumentem w tworzeniu i wzmacnianiu dialogu obywatelskiego i kreowaniu polityk publicznych na wszystkich poziomach. Historia animowania przez Ośrodki Sieci SPLOT powstawania ciał konsultacyjno-doradczych sięga jednak dalej niż początek funkcjonowania ustawy (2003 r.). Pierwsze zespoły doradcze powstały w 1995 roku. To wieloletnie doświadczenie widoczne jest w naszej strategii, gdzie jednym z zadań, jakie sobie stawiamy, jest tworzenie systemu wsparcia dla osób zasiadających w radach działalności pożytku publicznego. Wzmacnianie tych ciał jest niezwykle ważnym i znaczącym zadaniem w rozwoju dialogu obywatelskiego, ale też bardzo odpowiedzialnym.

W 2013 roku funkcjonowało około 160 RDPP na terenie całego kraju (baza RDPP Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, analiza własna Ośrodków Sieci SPLOT), co w skali procentowej dawało 5,6 % jednostek samorządowych, przy których funkcjonują RDPP. Nie jest to satysfakcjonujący wynik, biorąc pod uwagę istotę i znaczenie ich roli. Zatem konkurs ogłoszony przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej pn. *Wdrożenie*

standardów współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi mocno wpisywał się w strategię działań SPLOT-u i jego myślenie o ciałach dialogu.

Umocowanie RDPP w ustawie o pożytku jest ważnym krokiem w budowaniu dialogu obywatelskiego, jednak zapisy ustawy dotyczące RDPP dają dużą elastyczność w ich tworzeniu i funkcjonowaniu. Konsekwencją jest różna jakość ich funkcjonowania – w wielu miejscach rady działają mało efektywnie. Kluczowe znaczenie dla zwiększenia, w kolejnych kadencjach, efektywności działania tych ciał ma podsumowanie ich dotychczasowej pracy, zastanowienie się nad skutecznością działania, czynnikami, które pomagają osiągnąć sukces, i obszarami, które wymagają wzmocnienia. Prace związane z badaniem funkcjonowania RDPP rozpoczęliśmy jeszcze przez realizacją projektów. Wielu przedstawicieli i przedstawicielek Ośrodków Sieci SPLOT reprezentuje stronę pozarządową w RDPP na poziomie gminy, powiatu czy województwa, więc z własnego doświadczenia wie jak funkcjonują te ciała i jakie stoją przed nimi wyzwania.

Do badania jakości pracy RDPP Stowarzyszenie KLON/Jawor przygotowało narzędzie – *Przewodnik do samooceny Rad Działalności Pożytku Publicznego*. Przewodnik ten pozwolił na przeprowadzenie dogłębnego badania w zakresie m.in. komunikacji wewnętrznej RDPP, sposobu działania czy komunikacji z otoczeniem.

Badania, w większości przypadków, były dla członków RDPP pierwszą okazją do chwili refleksji i przyjrzenia się pracy ciała, w którym zasiadają, koniecznością odpowiedzi na pytania związane z ich zaangażowaniem. To trudne, ale niezwykle cenne doświadczenie.

Jedną z bardziej dyskusyjnych i budzących wiele emocji w większości badanych RDPP, była wątpliwość wokół elementarnej kwestii tj. funkcji rady. Zapisy ustawy o pożytku, jak się okazało, są różnie interpretowane. W jednym miejscu RDPP jest traktowana jako ciało doradcze, a w innym, jako reprezentacja III sektora, co z kolei ma wpływ na sposób powoływania oraz charakter pracy. Bywały też RDPP, wewnątrz których członkowie mieli zróżnicowane zdania co do funkcji ciała, w którym zasiadają.

Informacje, jakie zebraliśmy w wyniku tych badań, pokazały, że wiele RDPP działa intuicyjnie, jak mówili niektórzy ich przedstawiciele – **na czuja**, nie koncentrując przez to swojej uwagi na najważniejszych z perspektywy RDPP zadaniach. Często pojawiały się głosy mówiące o tym, że brakuje **drogowskazu**, który wspierałby rady w efektywniejszym funkcjonowaniu. Zatem przygotowanie standardów porządkujących pracę rad stało się koniecznością. Mają one spełniać rolę edukacyjnego przewodnika wskazującego **dobrze rozwiązania**, czyli właśnie swoistego drogowskazu.

Do pracy nad treścią standardu zostali zaproszeni członkowie RDPP, przedstawiciele strony pozarządowej i samorządowej z 12 województw, łącznie ponad 100 ekspertów, którzy pracowali w trzech grupach (w każdej z nich przedstawiciele 4 województw). Grupy ds. standardów pracowały przede wszystkim na spotkaniach regionalnych, ale też ogólnopolskich, gdzie wspólnie konfrontowano wypracowane przez siebie treści. To właśnie spotkania przedstawicieli 12 województw wpłynęły na ostateczny kształt tej publikacji. Wielokrotnie ich prace bywały burzliwe i wzbudzały emocje. Jednym z takich elementów była np. kwestia tego, czy pełnomocnicy ds. organizacji pozarządowych powinni być członkami RDPP czy nie? Kiedy wydawało się, że pewne elementy standardu są już gotowe, pojawiały się kolejne wątpliwości i niejasności. Padały pytania, które zmieniały kierunek myślenia. Niejednokrotnie wynikało to z tego, że każdy z ekspertów miał inne, własne doświadczenia.

Dyskusji i wątpliwości było dużo, jednak wspólnymi siłami, pod czujnym okiem moderatorów wypracowaliśmy dokument, który Państwu przedstawiamy. Nie jest on sztywny i niezmienny, nie zawiera gotowego remedium na problemy każdej rady działalności pożytku publicznego. Pragnę podkreślić raz jeszcze, że standardy mają charakter edukacyjny, są przewodnikiem, wskazówką na drodze do zwiększenia efektywności pracy. Jednocześnie zdajemy sobie sprawę, że są to zapisy, które potrzebują ciągłej dyskusji i weryfikacji. Dlatego niezbędną będzie ewaluacja standardu po jego wdrożeniu. Tym bardziej liczymy na to, że włączą się Państwo do tej dyskusji i razem z nami będą udoskonalać standard poprzez weryfikację jego skuteczności.

Dziękujemy wszystkim, którzy włączyli się w ten trudny i ważny proces tworzenia standardu funkcjonowania RDPP. Wierzymy, że dla każdego z nas był to czas edukacji i rozwoju, ale też pewnego rodzaju nobilitacja, jaką dała możliwość współtworzenia tego **przewodnika**.

Życzymy zatem przyjemnej lektury i zapraszamy do kontaktu z nami.

Miejsce rad działalności pożytku publicznego w modelu współpracy administracji z organizacjami pozarządowymi – teoria i praktyka

I. Wstęp

W całej dotychczasowej historii współpracy (i jej braku) pomiędzy sektorem obywatelskim a administracją publiczną czy szerzej – sektorem publicznym, dawało się odczuć brak podmiotu, który dialog ten by wzmacniał w sposób zinstytucjonalizowany, a jednocześnie profesjonalny. Rady działalności pożytku publicznego, początkowo na szczeblu ogólnokrajowym, a później na każdym szczeblu administracyjnym naszego państwa mają tę lukę zniwelować. Oczywiście, ich rola może zostać ograniczona do ciała reagującego wyłącznie na zapytania organu, przy którym powstały, ale takie rozwiązanie wydaje się mało satysfakcjonujące w sytuacji rosnących ambicji sektora pozarządowego i coraz większej gotowości przedstawicieli administracji do prowadzenia autentycznego dialogu. Znaczenie rad rośnie również ze względu na toczące się w ogromnej skali prace dotyczące warunków organizacyjno finansowych w nowej 2014–2020 perspektywie finansowej UE.

Znamienny jest fakt, iż w 11 lat po uchwaleniu przez Sejm RP Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz w 4 lata po nowelizacji tej ustawy, wskazującej na możliwość powoływania RDPP, powstały one zaledwie przy ok. 160 samorządach, na różnych szczeblach administracji. Można by zadać pytanie czy

w takim razie RDPP są w ogóle potrzebne? Wydaje się, że jest to jednak skrajne stanowisko. Trzeba raczej zapytać czy jesteśmy wystarczająco dobrze przygotowani, dojrzały do wykorzystania tej rozbudowanej i sformalizowanej formuły współpracy. Co zatem **blokuje** rozwój rad działalności pożytku publicznego, jako bezpośredniej formuły współpracy instytucji i osób z obu sektorów? Projekty na rzecz RDPP miały być narzędziem kompleksowego uporządkowania kwestii roli, miejsca, znaczenia i codziennego ich funkcjonowania. Aby lepiej poznać i zrozumieć obecne podejście do tego typu ciał, prześledźmy, jak kształtowały się kolejne etapy rozwoju współpracy organizacji pozarządowych z administracją publiczną w minionym ćwierćwieczu.

II. HISTORIA PRZED USTAWĄ OPP

Tuż po przelocie politycznym, na początku lat dziewięćdziesiątych, zaczęto podnosić kwestię wagi i znaczenia budowania społeczeństwa obywatelskiego, również w oparciu o niezależne podmioty pozarządowe. Początkowo debata ta miała charakter wyłącznie teoretyczny i opierała się w głównej mierze na doświadczeniach krajów o ukształtowanej i trwałej demokracji. Nieuchronnie jednak zaczęto zadawać pytania, jaki kształt rozwoju sektora obywatelskiego należy przyjąć w naszym kraju. Już na początku lat dziewięćdziesiątych w kilku miejscach w Polsce¹ podjęto odważną próbę wypracowania modelowego sposobu współpracy pomiędzy organizacjami społecznymi a samorządami. Od samego początku tego procesu, do koncepcji rozwoju współpracy wprowadzono (pod różnymi nazwami) wspólne ciało, którego zadaniem było **udrażnianie** komunikacji i dialogu w kierunku autentycznej współpracy. Nie było w tym okresie ani jednorodnego aktu prawnego dotyczącego sfery aktywności obywatelskiej czy pożytku publicznego (poza ustawą o stowarzyszeniach i ustawą o fundacjach), ani polskich przykładów, na których można by się

---

1 Tzw. Model Gdański/Gdyński (Rumia, Gdynia, Gdańsk, Tczew i Sopot) wypracowany wg koncepcji powstałej w Regionalnym Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych w Gdańsku oraz Model Warszawski (gm. Centrum w W-wie) wypracowany pod opieką ekspertów z Biura Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych (BORIS).

oprzeć, konstruując taki system. Nie było nawet definicji terminu *organizacja pozarządowa*, pomimo iż określenia tego używano dość powszechnie².

Zespoły czy Rady Konsultacyjne, bo taka nazwę najczęściej przyjmowały tego typu ciała, skupiały osoby zaangażowane w dialog międzysektorowy. Część z nich powoływano w sposób demokratyczny z dbałością o równowagę, część z pominięciem wszelkich reguł stosując zasadę „**grubego palucha**”, wskazując, kto ma być jej członkiem. Najczęściej był to jednak kompromis pomiędzy pełną demokracją a jednostronną decyzją władzy wykonawczej JST. Przytoczmy jeden z przykładów roli i zadań takiego wspólnego ciała opisanego w trakcie kształtowania tzw. Modelu Gdyńskiego³. Otóż Zespół Konsultacyjny miał następujące zadania: *opracowanie raportu charakteryzującego obszary największego zapotrzebowania na działania obywatelskie; dokonanie analizy zgodności i rozbieżności we wzajemnych oczekiwaniach; określenie warunków przystąpienia Organizacji do ubiegania się o wsparcie finansowe ze źródeł Miasta; publiczne zaprezentowanie pracy i szczegółowych rozwiązań dotyczących realizacji programu współpracy; przygotowanie raportu obejmującego szczegółową ocenę złożonych wniosków, pozwalających oszacowanie skali potrzeb finansowych związanych z realizacją zgłoszonych projektów.*

Jak widać zakres i skala zadań Zespołu Konsultacyjnego była bardzo znacząca. Oczywiście był to okres kształtowania się całego modelu i zadania Zespołu Konsultacyjnego miały bardzo roboczy i związany z bieżącymi pracami charakter. Pełnił na tym etapie również rolę swego rodzaju komisji opiniującej, które w późniejszym etapie stały się oddzielnymi ciałami, choć w Gdyni taki Zespół przetrwał do czasu powołania Rady Pożytku Publicznego. W Gdyńskiej Karcie Współpracy z organizacjami pozarządowymi⁴ jest opisane takie ciało, nazwane Komisją Konsultacyjną:

---

2 Non governmental organization – termin z j. ang.

3 Jerzy Boczoń, „Eksperyment Gdyński” /w/ Magazyn Pozarządowy PARTNER z 18.03.1995.

4 Gdyńska Karta Współpracy z Organizacjami pozarządowymi – Uchwała Rady Miasta Gdyni 2005 r

§ 1. Komisja Konsultacyjna jest powoływana zarządzeniem Prezydenta Miasta Gdyni na czas nieokreślony. W skład komisji wchodzi przedstawiciele działających w różnych obszarach organizacji pozarządowych, wybrani na spotkaniu plenarnym oraz wskazani przez prezydenta przedstawiciele samorządu.

§ 2. Kadencja Komisji Konsultacyjnej kończy się w dniu powołania przez Prezydenta Miasta Gdyni nowego składu Komisji.

§ 3. Komisja Konsultacyjna jest ciałem doradczym prezydenta w sprawach dotyczących współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi.

Innym ważnym przykładem, wypracowanym już w 1997, a uchwalonym w 1999 roku jest Szczecińska Karta Współpracy Miasta Szczecina z organizacjami pozarządowymi⁵, a w niej powołanie Zespołu Konsultacyjno-Opiniującego.

Dokument ten został uznany przez Stowarzyszenie Forum Inicjatyw Pozarządowych monitorujące w tym czasie relacje samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych za najlepszy i najpełniejszy ze wszystkich, jakie w tym czasie uchwalone zostały w Polsce. Został szeroko upowszechniony wśród samorządów i organizacji pozarządowych.

Karta w rozdziale II opisywała powołanie wspólnego ciała, Zespołu Konsultacyjno-Opiniującego, dając mu szerokie kompetencje. Czytamy w niej⁶:

---

⁵ Dokument ten został opracowany zgodnie z koncepcją i przy udziale ekspertów z Regionalnego Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych w Gdańsku.

⁶ Uchwała Nr XiV/458/99 Rady Miasta Szczecina z dn.11 października 1999 w sprawie polityki Miasta Szczecina wobec Organizacji Pozarządowych. Rozdział II; par.7 i 8.

Par. 7

1. Rada Miasta powołuje Zespół Konsultacyjno-Opiniujący

2. W skład Zespołu wchodzi:

1. po jednym przedstawicielu z klubów Rady Miasta,

2. 2 przedstawiciele Miasta desygnowani przez Prezydenta Miasta Szczecina,

3. 2 przedstawiciele Organizacji Pozarządowych,

3. Kadencja członków Zespołu, którzy są przedstawicielami Rady Miasta i Urzędu Miejskiego trwa 4 lata i pokrywa się z kadencją Rady Miasta, natomiast kadencja przedstawicieli organizacji pozarządowych trwa 3 lata

4. Członkowie wykonują swój mandat nieodpłatnie

5. Zasady Organizacji pracy Zespołu są identyczne, jak zasady pracy Komisji Rady Miasta określone w Regulaminie Rady Miasta

6. Pracami Zespołu kieruje Przewodniczący wybierany na pierwszym posiedzeniu Zespołu Konsultacyjno-Doradczego, na którym to również dokonuje się wyboru Wiceprzewodniczącego i Sekretarza

7. Zespół Konsultacyjno-Opiniujący może zapraszać na swoje posiedzenia między innymi:

1. przedstawiciele miejskich jednostek organizacyjnych

2. przedstawiciele Organizacji Pozarządowych

3. ekspertów

Par. 8

Do zadań Zespołu Konsultacyjno-Opiniującego należą:

- 1. Dokonywanie oceny polityki miasta Szczecina wobec Organizacji Pozarządowych zawartych w Szczecińskiej Karcie Współpracy Miasta i Organizacji Pozarządowych i przedstawienie jej wraz z wnioskami Zarządowi i Radzie Miasta oraz Plenarnemu Spotkaniu Organizacji Pozarządowych raz w roku.*
- 2. Dokonywanie oceny inicjatyw wspierających organizacje pozarządowe.*
- 3. Współpraca z Zarządem oraz Komisjami Rady Miasta w zakresie opiniowania wniosków o dofinansowanie działalności statutowej organizacji pozarządowych lub udzielanie innych form pomocy, o których mowa w par. 9 oraz rozpatrywanie i opiniowanie innych spraw przekazywanych przez radę Miasta lub Zarząd Miasta Szczecina.*
- 4. Stałe monitorowanie oraz doskonalenie współpracy samorządu Miasta z organizacjami pozarządowymi.*
- 5. Przedkładanie do 30 maja propozycji dotyczących priorytetów oraz potrzeb finansowych w zakresie realizacji zadań Miasta przez organizacje pozarządowe na przyszły rok budżetowy.*
- 6. Stałe kreowanie koncepcji współpracy między Miastem a organizacjami pozarządowymi.*
- 7. Wyrażanie opinii w istotnych sprawach dotyczących organizacji pozarządowych.*

Jak widać powoływane w tamtym okresie ciała o podobnym do RDPP charakterze miały całkiem szerokie kompetencje i w tamtym okresie, budowania zrębów współpracy, miały wielkie znaczenie.

Zdarzały się także inne dobre rozwiązania budujące współpracę międzysektorową, może mniej wyrafinowane, ale adekwatne do lokalnej sytuacji. W części mniejszych środowisk lokalnych, gdzie w owym czasie funkcjonowała stosunkowo niewielka liczba stowarzyszeń i fundacji, nie powoływano specjalnych ciał skupiających przedstawicieli obu stron, a zapraszano do udziału w spotkaniach roboczych przedstawicieli wszystkich działających na danym terenie organizacji. Sytuacja taka miała miejsce np. w ponad trzydziestotysięcznej Rumi, która jako pierwsze miasto w województwie pomorskim rozpoczęła proces budowania systemu współpracy (na kilka dni przed Gdynią i Gdańskiem)⁷. Do wspólnego stołu obrad zaproszono wszystkie 28 organizacji ówczesnie tam działające i aż do końca, do momentu uchwalenia ostatecznego dokumentu, pracowały wspólnie.

Ważnym elementem budowanego systemu już w latach 90-tych była samoorganizacja sektora pozarządowego. Sprawnie powoływane i autentycznie działające lokalne reprezentacje organizacji stanowiły i nadal stanowią silną rękojmię przestrzegania zasad i szerokiego uwzględniania interesów sektora obywatelskiego. Swego rodzaju katalizatorem przemian w wielu przypadkach stawały się powstające centra wsparcia dla organizacji pozarządowych.

Tam, gdzie pojawiały się silne reprezentacje trzeciego sektora i/ lub lokalne (regionalne) centra wsparcia, stosunkowo szybko dochodzono do rozwiązań kompromisowych, satysfakcjonujących obie strony. Normą, poza wspólnymi zespołami konsultacyjnymi, stawały się również komisje opiniujące projekty organizacji w ogłaszanych konkursach, składające się z przedstawicieli obu sektorów.

Silny, dobrze zorganizowany sektor pozarządowy i jego reprezentacja, zazwyczaj stawał się liderem i gwarancją rozwoju systemu współpracy.

---

⁷ Wspólny proces budowania systemu współpracy w Rumi rozpoczął się w dniu 15 marca 1995 r.

W niektórych wypadkach, szczególnie w mniejszych środowiskach, gdzie zabrakło silnego partnera po stronie społecznej, rolę lidera przemian w zakresie budowania systemowych rozwiązań przyjmował samorząd poprzez jedną ze swych instytucji lub/i poprzez powoływanego pełnomocnika, co wcale nie było rzadkością, biorąc pod uwagę skalę takich działań w ówczesnej Polsce.

III. Ustawa OPP a RDPP

Ustawa o pożytku⁸ początkowo ustanowiła powołanie RDPP wyłącznie na poziomie centralnym. Zgodnie z tymi zapisami ciało to, mające charakter doradczy dla ministra właściwego dla zabezpieczenia społecznego, składało się z przedstawicieli ministerstw, samorządów i organizacji pozarządowych.

Ustawa z 2003 roku nie wykluczała, choć wprost tego nie opisywała, możliwości tworzenia ciał wspólnych o charakterze podobnym do RDPP również na poziomie samorządów. Jedynie w instrukcji dotyczącej tworzenia rocznego programu współpracy⁹, sugerowano, iż jedną z form współpracy niefinansowej może być powołanie wspólnego ciała konsultacyjnego.

(...) tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej.

Niektóre samorządy, początkowo nieliczne, wykorzystując ten zapis, w rocznym programie współpracy umieściły zapisy o powołaniu wspólnego ciała konsultacyjnego. Niektóre, poprzez analogię do RDPP na poziomie krajowym nazwały takie ciała radą działalności pożytku publicznego już w pierwszych latach obowiązywania ustawy, np. w Gdańsku w roku 2004¹⁰

8 Dz.U. z 29.05.2003 Nr 96 z późn. zm Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

9 Zasady budowania programu współpracy. MPiPS 2004.

10 Program Współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi na rok 2005.

a.i.1.a.i.1. Prezydent Miasta Gdańska powołuje Gdańską Radę Działalności Pożytku Publicznego.

a.i.1.a.i.2. Zadaniem Gdańskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego jest:

- 1) opiniowanie aktów prawa lokalnego i działań dotyczących organizacji pozarządowych, w tym sprawozdań z realizacji Programu,*
- 2) występowanie do Prezydenta i Rady Miasta Gdańska z propozycjami rozwiązań prawnych i działań w sferze pożytku publicznego,*
- 3) opracowanie i przedstawienie Prezydentowi Roczego Programu Współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi na rok następny do dnia 30 czerwca,*
- 4) rekomendowanie wypracowanych standardów usług społecznych.*

a.i.1.a.i.3. W skład Gdańskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego wchodzi:

- 1) 2 przedstawicieli Rady Miasta Gdańska,*
- 2) 2 przedstawicieli Prezydenta Miasta Gdańska,*
- 3) 1 przedstawiciel Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gdańsku,*
- 4) 1 przedstawiciel Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdańsku,*
- 5) 6 przedstawicieli Gdańskiej Rady Organizacji Pozarządowych przez nią wskazanych,*
- 6) 2 osoby zaufania publicznego, w tym:*
  - a) jedna wybrana spośród trzech rekomendowanych przez przedstawicieli samorządu wymienionych w ust. 3 pkt. 1–4,*

b) jedna wybrana spośród trzech rekomendowanych przez przedstawicieli organizacji pozarządowych wymienionych w ust. 3 pkt. 5.

Trzeba przyznać, że rada ta od samego początku istnienia ma bardzo znaczący wpływ na kształt współpracy miasta z organizacjami. Jest ciałem bardzo poważnie traktowanym przez obie strony, co powoduje jego wysoką pozycję i autorytet.

Po nowelizacji ustawy z 2010 roku możliwość powoływania tego typu ciał o jednoznacznej nazwie RDPP stała się oczywista, choć wcale nie powszechna.

Znacząca większość rad powstała z inicjatywy lokalnych czy regionalnych organizacji pozarządowych, zgodnie z opisaną w ustawie procedurą. Są jednak także przypadki, że faktycznym inicjatorem powołania tego typu ciał był lokalny samorząd.

IV. MODEL WSPÓŁPRACY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH Z ADMINISTRACJĄ PUBLICZNĄ

W Modelu Współpracy¹¹ RDPP ma swoje ważne miejsce. Podmiot ten jest opisany w dwóch miejscach. W płaszczyźnie pierwszej *Współpraca jednostek administracji publicznej przy tworzeniu polityk publicznych*, w obszarze piątym *Współpraca samorządu i organizacji przy wdrażaniu polityk publicznych*. Zasada partnerstwa w tym zakresie oznacza, że samorząd i organizacje pozarządowe wdrażają polityki publiczne z wykorzystaniem swojego potencjału, tworząc np. partnerstwa, zespoły koordynujące, itp. W tabeli *narzędzia i wzorce* wymienione są *zadaniowe grupy robocze z udziałem organizacji pozarządowych powoływane doraźnie do koordynacji działań w zakresie realizacji polityk publicznych*. a tzw. wzorzec minimalny zakłada powołanie Rady Działalności Pożytku Publicznego. Rekomendowane minimalne wskaźniki mówią:

---

11 Model współpracy administracji publicznej i organizacji Pozarządowych, MPiPS, SPLOT Warszawa 2011.

1 – czy istnieje roczny program współpracy z organizacjami, w którym ujęte są również zasady współpracy przy realizacji lokalnych polityk publicznych? oraz 2 – czy tworząc polityki publiczne, organizacje współpracują z samorządem w ramach zespołów problemowych, rad, forów, komisji konkursowych, komitetów sterujących itp.? a jeden ze wskaźników dodatkowych mówi wprost o funkcjonowaniu Rady Działalności Pożytku Publicznego lub innego ciała o podobnym charakterze?

Kolejne zapisy dotyczące RDPP w Modelu zawarte są w płaszczyźnie trzeciej *Infrastruktura współpracy, tworzenie warunków do społecznej aktywności w obszarze drugim Wspieranie procesów integracji sektora organizacji pozarządowych*, gdzie zasada partnerstwa oznacza równoprawne traktowanie wszystkich zaangażowanych w proces organizacji, niezależnie od ich kondycji i kompetencji. W związku ze specyfiką procesu integracji sektora pozarządowego zakłada podejmowanie współpracy o charakterze długofalowym, przy czym jako jeden ze sposobów realizacji tej zasady wskazuje się powołanie rady działalności pożytku publicznego, a wzorzec minimalny obejmuje przynajmniej opracowanie procedury powołania RDPP.

Tyle literalnie o RDPP w opisie Modelu, choć stwierdzić trzeba, że powstawał on tuż po nowelizacji ustawy o pożytku, w której powołanie RDPP na każdym szczeblu samorządu stało się prawnie możliwe. Niewątpliwie po kilku latach **żywiotowego** powstawania RDPP pojawiła się potrzeba przyjrzenia się zarówno procesowi ich tworzenia, jak i późniejszego funkcjonowania. Prace takie zostały podjęte przez Sieć SPLOT.

V. Standardy RDPP – dylematy rozwoju RDPP

Przystępując do realizacji projektów założono, że działania prowadzone w różnych obszarach kraju zostaną skoordynowane, a materiał, który powstanie w wyniku tych prac będzie zintegrowany i komplementarny. Stąd szereg ustaleń, które miały uspołnić działania wszystkich realizatorów. Zarówno jednolita

metodologia¹², jak i wytyczne¹³ do pracy dla grup standaryzacyjnych spowodowały, że opracowane standardy są spójne, a szerokie konsultacje w poszczególnych regionach i środowiskach lokalnych sprawiły, że mają charakter **wspólnego stanowiska** obu sektorów.

Zgodnie z zasadami standaryzacji opracowane warianty (standard minimalny i standard rekomendowany) powinny mieć charakter ramowy i pozwalać na elastyczność w zastosowaniu. Muszą być adekwatne do zaistniałych potrzeb oraz spójne z istniejącymi już rozwiązaniami.

Założenia do standardów funkcjonowania Rad Działalności Pożytku Publicznego zawierają podstawowe kierunki myślenia o RDPP. Wskazują zarówno na warunki prawne, jak i na dobre praktyki stosowane w niektórych JST.

I tak – czy RDPP ma być ciałem jedynie opiniodawczym, konsultacyjnym i podejmującym interwencję w sprawach indywidualnych, konfliktów czy poszerzamy ich kompetencje o funkcje inicjatywno-deliberacyjną, monitorująco-ewaluacyjną czy reprezentacyjną? Standardy należy opisywać tak, aby wymagania minimalne sformułowane były w sposób pozwalający na efektywne działania RDPP zapisane w prawie. Oczywiście wydaje się, że powinny one uwzględniać również kontekst lokalny, związany z wielkością i charakterem samorządu, jak i wynikający z poziomu dojrzałości partnerów po obu stronach.

Opracowane standardy dały szeroką odpowiedź na zasadnicze pytania-dylematy rozwoju takiej formuły współpracy, jaką jest RDPP. Poniżej zamieszczone są pytania, jakie w wyniku wielomiesięcznej pracy grup standaryzacyjnych postawione zostały w celu szerokiej konsultacji społecznej.

---

12 Poradnik standaryzacji usług społecznych, J.Boczoń, Sieć SPLOT, W-wa 2005.

13 Założenia do standardów funkcjonowania Rad Działalności Pożytku Publicznego – A.Mikołajczyk, Gdańsk 2014.

PYTANIA DO KONSULTACJI STANDARDU RDPP¹⁴

1. Jaki powinien być zakres formalnej regulacji powołania RDPP?

Jaki powinien być zakres regulacji w uchwale organu uchwałodawczego gminy/powiatu, zarządu województwa, a jaki w regulaminie tworzonej przez RDPP?

(w tej chwili zgodnie z ustawą to ww. organ określa tryb pracy rady, co znacznie utrudnia jego ewentualną zmianę; może są takie kwestie, które powinny być określone w trybie pracy, a pozostałe w regulaminie przyjmowanym wewnętrznie przez daną RDPP?)

Czy powołanie RDPP powinno być obligatoryjne w przypadku złożenia wniosku przez określoną liczbę organizacji? Jeśli tak – jaka to liczba w przypadku województwa, powiatu, miasta powyżej 100 tys., gminy?

2. Czy kandydaci powinni podlegać swego rodzaju preselekcji?

Czy kandydaci powinni być zobowiązani do podpisywania jakichś deklaracji?

Czy powinien istnieć wymóg posiadania rekomendacji (ile w przypadku poszczególnych JST?)

Czy kandydaci powinni mieć udokumentowany jakiś rodzaj kwalifikacji, kompetencji, np. wykształcenie, doświadczenie w pracy w sektorze, certyfikaty itp.?

Czy należy rozgraniczyć role w RDPP, tzn. osoba desygnowana z grona radnych, czy też urzędników nie powinna być związana z działaniem w organizacjach pozarządowych?

3. Czy pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych powinien być członkiem RDPP?

---

¹⁴ Zestaw pytań przygotowany przez koordynatorów grup standaryzacyjnych – 2014.

4. Kadencja RDPP i członkostwo:

Czy powinny być ograniczenia w liczbie kadencji członków RDPP?

Jak długa powinna być kadencja RDPP? (to pytanie nie wpływa na standard, ale jest częścią rekomendacji przygotowywanych do zmian w ustawie o pożytku)

Czy powinna być przewidziana możliwość zastępowania członków w przypadku nieobecności? A może już przy wyborach wybierać dwie osoby (członka i zastępcę – na wzór wyborów do komitetów monitorujących)?

5. Jakie dokumenty przede wszystkim powinna opiniować rada

na poszczególnych szczeblach: gminna, powiatowa, miejska, wojewódzka? Czy prace rady powinny ograniczyć się jedynie do programu współpracy i dokumentów wynikających z jego realizacji (np. dokumenty konkursowe), czy również dokumenty strategiczne? Czy także akty prawa miejscowego, które z nich?

6. W jaki sposób dyscyplinować członków rady, czy ich odwoływać?

Jaką przyjąć zasadę/procedurę? (kwestia nieobecności członków rady na spotkaniach)

7. Czy w ramach RDPP powoływać prezydium?

jeśli tak, jakie powinno mieć zadania i skład? Kto powinien być przewodniczącym, czy przedstawiciel sektora pozarządowego, czy samorządu? A może funkcja współprzewodniczących?

8. Czy komunikacja mailowa pomiędzy członkami rad

powinna być w standardzie minimum tj. obowiązkowo? Czy założyć podejmowanie decyzji w trybie obiegowym?

9. Czy rada powinna konsultować swoje stanowiska z innymi ciałami dialogu

np. radą seniorów, radą ds. niepełnosprawnych? Czy powinna informować te ciała o swoich działaniach?

Czy stanowiska RDPP powinny być przesyłane także do przewodniczącego organu stanowiącego?

10. Czy należy zmieniać skład rady

w sytuacji, gdy radny stracił mandat, urzędnik zmienił zakres obowiązków (przestał współpracować z organizacjami pozarządowymi)? Jak to zrobić?

VI. Rekomendacje i podsumowanie

W wyniku szerokich konsultacji społecznych przeprowadzonych w wielu miastach i miasteczkach na terenie prawie całej Polski zostały wypracowane standardy działania dla RDPP różnych szczebli. Wyrastają one z misji i wraz z nią tworzą spójną całość.

77 Misja RDPP

Rada działalności pożytku publicznego jest pełnoprawnym podmiotem uczestniczącym w stanowieniu i wykonywaniu prawa. Tworzy ją zespół przedstawicieli trzeciego sektora oraz władzy uchwałodawczej i wykonawczej.

Celem RDPP jest wzmocnienie roli organizacji pozarządowych w dokonywaniu zmian służących pełniejszej realizacji konstytucyjnej zasady pomocniczości, rozumianej, jako efektywne wykorzystywanie zasobów i potencjału społeczności lokalnej, zarówno poprzez kreowanie polityk publicznych, jak i realizację zadań ze sfery pożytku publicznego¹⁵.

Nie wchodząc w szczegółowe rozwiązania, warto zwrócić uwagę na kilka kwestii, które muszą być respektowane, aby RDPP na każdym szczeblu mogła pełnić ważną rolę w dialogu obywatelskim:

Dojrzałość przed powszechnością

– przyjęte rozwiązania nie idą w kierunku forsowania tworzenia RDPP za wszelką cenę w każdym środowisku. Jest jednak ważne, aby tam gdzie zaistnieją warunki do powołania RDPP, przyjęte rozwiązania nie blokowały tego procesu. Stawia się raczej na dojrzałość podejmowaniu decyzji a nie na masową skalę tej formy aktywności.

---

¹⁵ Misja wypracowana przez członków grup standaryzacyjnych podczas pracy nad standardami RDPP

Edukacja przed warunkami wstępnymi – preselekcją

– bardzo silny nacisk położony został na edukację w społecznościach lokalnych, wśród kandydatów na członków RDPP. Dostępność materiałów, udział w szkoleniach, aktywne uczestniczenie w specjalnych debatach, to podstawowy kierunek myślenia o dobrych kandydatach, a nie stawianie i egzekwowanie wymogów formalnych.

Demokratyczne procedury i kompetencje członków przed pozycją formalną i charyzmatycznym przywództwem w zarządzaniu RDPP

– w pracy rady liczą się przede wszystkim kompetencje i kwalifikacje jej członków oraz demokratyczne zasady i wynikające z nich procedury. Nie przypisuje się szczególnej wagi członkom rady pełniącym oficjalne funkcje w aparacie administracyjnym, w strukturze politycznej czy posiadającym szczególną charyzmę w społeczności. Wszyscy członkowie mają ważne doświadczenie i głos każdego członka rady jest ważny.

Dobra praktyka i współdecydowanie członków RDPP przed odgórnymi regulacjami prawnymi

– w myśleniu o dobrym funkcjonowaniu RDPP przeważa przekonanie, że dobry, sprawdzony przykład jakiegoś rozwiązania jest zdecydowanie ważniejszy, niż narzucone przez organ powołujący RDPP twarde rozwiązania prawne, narzucające wszelkie ramy funkcjonowania. Preferowany jest minimalny zapis formalno-prawny, a szeroko opisany i łatwo dostępny regulamin wewnętrzny RDPP tworzony przez samych zainteresowanych.

Kreatywność przed przymusem reaktywności

– za bardzo ważne uznawane jest powszechnie aktywność RDPP, podejmowanie przez nią inicjatywy, a nie wyłącznie bierne oczekiwanie na zlecenia konsultacji czy wyrażenie opinii. Nie chodzi

do końca o to, aby RDPP miały kompetencje decyzyjne (takich ustawodawca nie przewidział), a o możliwość stałego reagowania na pojawiające się wyzwania, potrzeby.

Otwartość oraz dobra komunikacja przed proceduralno-biurokratyczną poprawnością działania

– ważna jest dobra informacja o RDPP i jej działaniach, o możliwościach wsparcia wewnątrz, jak i na zewnątrz, zarówno z organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami zainteresowanymi tą działalnością. Oczywiście ważne jest sprawne, zgodne z prawem i przyjętymi procedurami postępowanie, ale ono ma służyć środowisku w osiągnięciu zamierzonych celów, a nie być jedynym, czy głównym wyznacznikiem profesjonalizmu rady.

Kooperatywność przed partykularnym interesem jednej ze strony

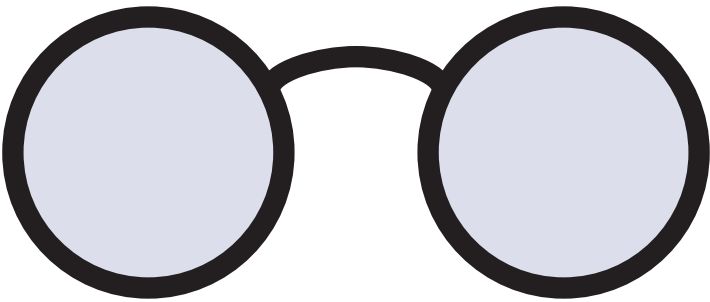
– dialog wewnątrz rady oraz pozyskiwanie i upowszechnianie opinii i dobrych rozwiązań powinien przewyższać chęć postawienia na swoim którejś ze stron. Poszukiwanie najlepszych rozwiązań, ale również kompromisów możliwych do przyjęcia przez obie strony stanowi podstawę partnerskiej współpracy i skuteczności działania rady.

Rzetelna wiedza i dobra informacja przed budowaniem dobrego wizerunku i promocją

– ważna w pracy rady jest okresowa samoocena i stosowanie obiektywnych kryteriów podejmowania decyzji. Działania RDPP nie powinny mieć charakteru jedynie promocyjnego, a stanowić ważny element dobrego rządzenia. Rada musi mieć prawo do wyrażania opinii (podejmowania decyzji), które mogą być niepopularne w środowisku i/lub niezgodne z linią postępowania władzy.

Powyższe uwagi z pewnością nie wyczerpują wszystkich kwestii, które muszą być spełnione, aby RDPP mogła działać skutecznie, mając swoisty mandat zaufania od środowiska, któremu w głównej mierze służy, bo choć ciało to powoływane jest ostatecznie przez organy administracji, to sens jego istnienia jest znacznie szerszy. Tylko wtedy RDPP będzie służyła sprawie wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego, gdy wszystkie elementy, od edukacji obywatelskiej począwszy, poprzez tworzenie samej struktury, aż po reguły jej sprawnego funkcjonowania i rzetelną ocenę, będą przemyślane i skonstruowane zgodnie z ustawowymi zasadami, sformułowaną misją i dobrze pojętym interesem społecznym.

Jak czytać standardy

I. STANDARDY W KONTEKŚCIE USTAWY O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE

Konstrukcja rady działalności pożytku publicznego pozwala na wspólną pracę przedstawicieli organizacji pozarządowych i organów samorządu terytorialnego (na poziomie województwa także przedstawiciela administracji rządowej). Tego rodzaju ciała mogą być powoływane na wszystkich szczeblach samorządu i zgodnie z ustawą o pożytku powinny brać udział w procesie stanowienia prawa lokalnego i być miejscem dyskusji na temat miejscowych polityk publicznych i kierunków rozwoju wspólnot samorządowych. Rady mają także pełnić funkcje **rozjemcze**, pomagając w rozwiązywaniu sporów między organizacjami pozarządowymi a władzami lokalnymi.

Zgodnie z ustawą o pożytku funkcje RDPP to:

- wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w tym w zakresie programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3;
- wyrażanie opinii o projektach uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4;
- udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3;
- wyrażanie opinii w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje

pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, oraz w sprawach rekomendowanych standardów realizacji zadań publicznych;

wyrażanie opinii o projekcie strategii rozwoju danej jednostki samorządu

w przypadku rad wojewódzkich także organizowanie wyborów przedstawicieli organizacji pozarządowych do składu komitetu monitorującego, o którym mowa w art. 14 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Standardy są zgodne z prawem – oparte o przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W przypadku RDPP nie wystarczy jednak odniesienie do ustawy. Ich funkcjonowanie nierozzerwalnie związane jest z kulturą współpracy, wzajemnym zaufaniem i postawą partnerstwa, czyli podstawami opisanego wyżej Modelu Współpracy.

II. STANDARDY W KONTEKŚCIE MODELU WSPÓŁPRACY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH¹⁶

Rady działalności pożytku publicznego są częścią Modelu Współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, czyli systemowego podejścia do współpracy organizacji pozarządowych z administracją publiczną. Model opracowany został przez podmioty reprezentujące różne środowiska i perspektywy współpracy: administrację, naukę i organizacje pozarządowe. Zakorzeniony w istniejących rozwiązaniach prawnych kładzie nacisk na kulturę współpracy, rozumianą jako zjawisko daleko wykraczające poza zapisy prawa. Model proponuje współpracę na trzech płaszczyznach:

---

¹⁶ Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, MPiPS, SPLOT W-wa 2011

Płaszczyzna I: Współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia polityk publicznych.

Płaszczyzna II: Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań publicznych

Płaszczyzna III: Infrastruktura współpracy, tworzenie warunków do społecznej aktywności.

Standardy podkreślają rolę RDPP w każdej z płaszczyzn, jednak nie są możliwie do wdrożenia bez realizacji zasad współpracy, wynikających zarówno z ustawy o pożytku, jak i modelu. To one stanowią oś współpracy, określają wzajemne obowiązki, wyznaczają postawy. Bez ich zrozumienia i stosowania RDPP mogą stać się tylko kolejnymi fikcyjnymi ciałami.

Zasada pomocniczości¹⁷ (subsydiarności) oznacza, że lokalne problemy powinny być rozwiązywane u samego źródła. Jeśli sami obywatele (rodzina, sąsiedztwo, wspólnota lokalna) mają potencjał do poradzenia sobie z nimi, to lokalna władza powinna pozostawić im pole do działania. Z zasady każda władza jest służebna wobec obywateli i nie powinna ingerować w życie społeczne, o ile nie jest to uzasadnione określonymi warunkami i okolicznościami. Zasada pomocniczości zakłada, że problemy publiczne są rozwiązywane na tym szczeblu, na którym powstają. Tworzy to najlepsze warunki do efektywnego działania.

Zasada suwerenności mówi o tym, że partnerzy współpracy zachowują niezależność we wzajemnych relacjach.

Zasada partnerstwa zakłada współdziałanie suwerennych partnerów na rzecz celów, które są kluczowe dla rozwoju lokalnej społeczności i dobrostanu obywateli. Podejmują oni wspólne wysiłki w przekonaniu, że dzięki łączeniu zasobów i kompetencji osiągną lepsze rezultaty. Partnerstwo zakłada, że wszystkie strony współpracują ze sobą w oparciu o zasady współdziałania, współdecydowania i współodpowiedzialności.

---

17   zasady z modelu współpracy op. cit.

Zasada efektywności wymaga od partnerów współpracy stałego podnoszenia potencjału do sprawnego realizowania zadań publicznych. Powinny być one wykonywane w oparciu o reguły gospodarności (oszczędnie), tworzenia maksymalnej wartości za określone nakłady (stosunek jakości do ceny) i szanowania publicznych zasobów.

Zasada uczciwej konkurencji zakłada, że wszystkie odpowiednio przygotowane podmioty mają szansę rywalizować o możliwość wykonywania zadań publicznych. W oparciu o zasady uczciwej konkurencji można znaleźć najbardziej efektywnego realizatora zadań publicznych.

Zasada jawności zakłada, że partnerzy współpracy wzajemnie udostępniają sobie pełną i prawdziwą informację na temat obszarów swojego działania, które są istotne z punktu widzenia budowania wysokiej jakości partnerstwa. Wynika to z potrzeby budowania wzajemnego zaufania.

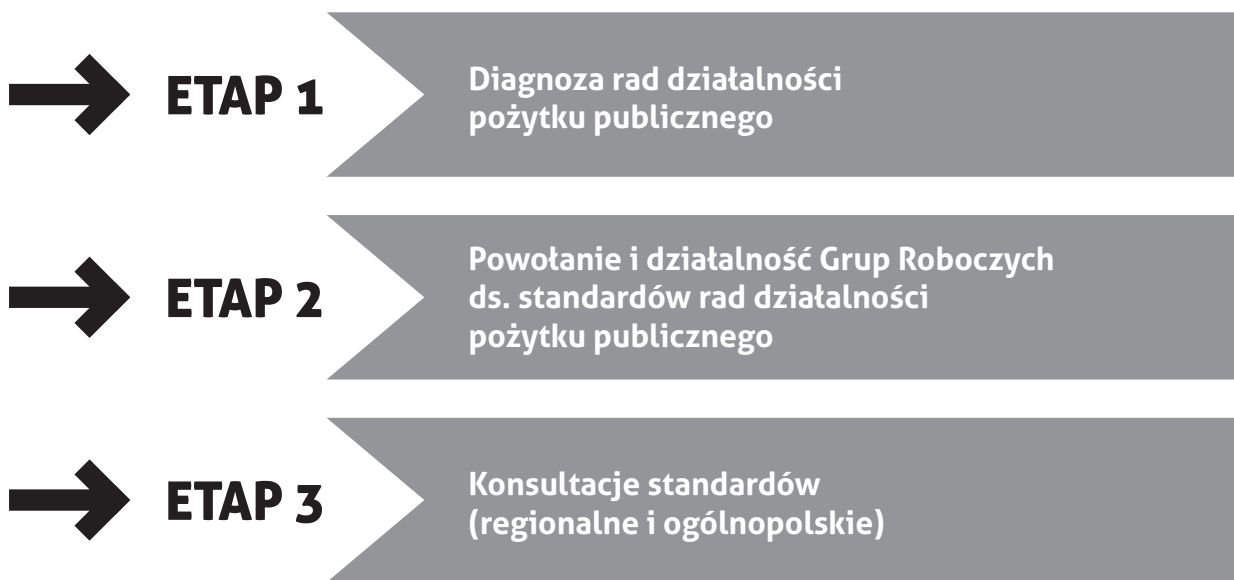
III. STANDARDY – JAK Z NICH KORZYSTAĆ

Tworząc standardy widzieliśmy RDPP nie tylko jako ciało opiniodawczo-konsultacyjne, ale jako ciało dialogu, które ma szansę stać się kreatorem lokalnej czy regionalnej polityki publicznej. To przestrzeń, w której mają szansę spotkać się przedstawiciele organizacji pozarządowych, administracji publicznej i radni. To szansa nie tylko do spotkania i rozmowy, ale także do wypracowania wspólnych rozwiązań i opinii.

Do prowadzenia szerokiego dialogu z partnerami społecznymi zobowiązuje administrację publiczną dzisiejszy model zarządzania społecznością lokalną związany z ideą Dobrego Rządzenia (ang. *Good Governance*). Koncepcja *governance*, tłumaczona jako rządzenie, to zdolność administracji do efektywnego procesu zarządzania politykami publicznymi, otwartego na partycypację społeczną. Władza lokalna ma wspierać rozwój różnych form obywatelskiej aktywności, wykorzystywać zasoby lokalne do tworzenia sieci i partnerstw lokalnych oraz włączać obywateli w proces

podejmowania decyzji. Zastosowanie w administracji idei, jakie niesie ze sobą koncepcja *governance*, zakłada zaangażowanie w procesy rządzenia różnych podmiotów, powiązanych wzajemnymi współzależnościami. Dialog pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi to jednak ciągle nowe zjawisko, standardy mogą być szansą na to by w tej nowej rzeczywistości RDPP znalazły swoje miejsce.

Wypracowane standardy mają charakter edukacyjny. Ich wdrożenie nie będzie potwierdzone żadnym certyfikatem, nie służą wzajemnemu porównaniu – raczej mogą być ułatwieniem dla środowisk, gdzie RDPP dopiero powstają i szansą na wzmocnienie efektywności RDPP już istniejących. Standardy wskazują sprawdzone rozwiązania, pokazują możliwości i wyznaczają kierunek.

SCHEMAT OBRAZUJĄCY PROCES TWORZENIA STANDARDÓW RDPP

Standardy zostały tak pomyślane, by każda jednostka samorządu terytorialnego mogła odnaleźć w nich swoją specyfikę. Przyjęliśmy podział na gminę, miasto powyżej 100 tys. mieszkańców, powiat i województwo. Zdajemy sobie sprawę, że w wielu kwestiach zadania i sposób ich realizacji będzie podobny, ale dla wygody i czytelności zostały w publikacji wyodrębnione. RDPP lub grupa inicjatywna zainteresowana tworzeniem rady, może zatem skorzystać ze standardów właściwych terytorialnie, mając pewność, że zostaną w jednym miejscu uwzględnione wszystkie obszary funkcjonowania.

Na efektywność RDPP wpływa wiele różnych czynników – sposób jej wyboru, współpraca z innymi radami i ciałami dialogu; to jak komunikują się między sobą członkowie rady, szczególnie w sytuacji, gdy sobie nie ufamy, mamy różne oczekiwania. W proponowanych standardach wyodrębniliśmy zatem najważniejsze obszary, które powinny przyczynić się do sprawnego i efektywnego realizowania funkcji RDPP. Mogą nie zawierać wszystkich aspektów, wskazują jednak na te, które zidentyfikowaliśmy w wyniku badań i prac grup roboczych.

Pokazujemy, jakie minimalne warunki muszą być spełnione żeby RDPP mogła pełnić swoje funkcje. Standard rekomendowany to pomysły na jeszcze lepszą pracę i zwiększenie efektywności. W tabelce najczęściej wskazujemy zarówno wskaźniki minimalne jak i rekomendowane, są jednak sytuacje, gdy wskaźnik minimalny jest wystarczający dla zapewnienia efektywności działania RDPP w tym obszarze, są też miejsca gdzie jest tylko wskaźnik rekomendowany jako wskazanie przestrzeni do dodatkowych działań RDPP.

Każda część uzupełniona jest komentarzem, zwracającym uwagę na kluczowe lub dyskusyjne kwestie pojawiające się w poszczególnych obszarach standaryzacji. Warto dodać, że dla wielu działających RDPP praca nawet w oparciu tylko o standardy minimalne może być sporym wyzwaniem. Rada funkcjonująca w trudniejszych warunkach, ale dążąc do wdrożenia standardów w każdym obszarze, z pewnością staje się perspektywnie bardziej

otwarta i potencjalnie efektywniejsza niż ta, która nie poddaje się samoocenie i nie zastanawia się nad poprawą swojego funkcjonowania.

Każda z rad może korzystać ze standardów w takim zakresie, w jakim uzna to za najbardziej potrzebne i efektywne. Rekomendujemy jednak, by docelowo wdrożyć standard minimum we wszystkich obszarach, a standard rekomendowany w tych, które zostaną uznane za priorytetowe dla RDPP. Zakładamy, iż może to być proces – zaplanowany i rozłożony w czasie, w zależności od potrzeb. Ważne jednak by przeprowadzić go systematycznie i konsekwentnie. Istotne, aby **reforma** rady była optymalna, aby właściwie podzielić zadania, wyznaczyć osoby odpowiedzialne za dany obszar oraz opracować realny do wykonania harmonogram.

Mamy nadzieję, że przygotowane przez nas standardy ułatwią Państwu pracę a RDPP będą ważną instytucją dialogu obywatelskiego.

Wykaz zastosowanych skrótów

RDPP – rada działalności pożytku publicznego

WRDPP – wojewódzka rada działalności pożytku publicznego

PRDPP – powiatowa rada działalności pożytku publicznego

MRDPP – miejska rada działalności pożytku publicznego

GRDPP – gminna rada działalności pożytku publicznego

JST – jednostka samorządu terytorialnego

organizacje pozarządowe – organizacje pozarządowe i inne podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o pożytku

MPiPS – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

KRDPP – Rada Działalności Pożytku Publicznego przy ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego

SPLIT – Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLIT

COP – centrum organizacji pozarządowych

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

KDO – komisje dialogu obywatelskiego

BIP – Biuletyn Informacji Publicznej

OSP – Ochotnicze Straże Pożarne

program współpracy – program współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o którym mowa w ustawie o pożytku

ustawa o pożytku – ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, (tekst jednolity) Dz.U.2014.1118

GMINA

Standard tworzenia rady działalności pożytku publicznego

STANDARDY DOTYCZĄCE UCHWAŁY POWOŁUJĄCEJ I REGULAMINU RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

Regulamin prac RDPP powinien być oddzielony od uchwały o trybie powoływania RDPP i podstawowych warunków trybu pracy. Uchwała odpowiedniego organu JST powinna dotyczyć jedynie:

- a. zasady powoływania i odwoływania członków z podziałem na przedstawicieli organu wykonawczego, przedstawicieli organu stanowiącego, przedstawicieli organizacji pozarządowych,
- b. trybu wyboru prezydium RDPP,
- c. sposobu zwołania pierwszego posiedzenia.

REGULAMIN RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

1. RDPP działa na podstawie Regulaminu przyjętego przez siebie oraz rocznego planu pracy i harmonogramu pracy.
2. Regulamin powinien być zgodny z:
  - a. ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
  - b. programem współpracy z organizacjami pozarządowymi,
  - c. uchwałą o powoływaniu i trybie pracy gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego.

3. Regulamin powinien zawierać:

- a. zadania, jakimi RDPP ma się zajmować,
- b. tryb i termin wyrażania opinii do projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów,
- c. sposób głosowania/zasady podejmowania decyzji,
- d. określenie sposobu informowania o miejscu i terminie spotkań,
- e. obowiązki członków RDPP,
- f. zadania osób funkcyjnych – przewodniczący/ współprzewodniczący, sekretarz,
- g. rozliczanie frekwencji,
- h. zasady udziału w posiedzeniach/spotkaniach RDPP osób spoza RDPP,
- i. informację o konieczności protokołowania posiedzeń RDPP,
- j. sposób obiegu informacji,
- k. sposób upublicznienia prac RDPP,
- l. zakres obsługi administracyjnej.

ROZNY PLAN PRACY powinien wynikać z:

- a. strategii rozwoju gminy,
- b. rocznego programu współpracy i wieloletniego programu współpracy, jeśli został przyjęty,
- c. innych programów strategicznych, polityk publicznych,
- d. potrzeb trzeciego sektora,
- e. planu pracy rady gminy,
- f. planu konsultacji społecznych (jeśli istnieje).

KOMENTARZ

Ustawa wskazuje, że w uchwale dotyczącej powoływania i funkcjonowania RDPP rada gminy określa także **tryb pracy** i stąd skomarzenie z treściami, które zdaniem grupy pracującej nad standardami RDPP powinny znaleźć swoje miejsce w regulaminie przyjętym oddzielnie przez RDPP. Regulamin uchwalony przez RDPP jest bardziej elastyczny, łatwiejszy do ewentualnej zmiany czy modyfikacji. Dla pewnej części prawników zatrudnionych w JST wydzielenie opisanych powyżej kwestii do osobnego regulaminu jest trudne do przyjęcia, ale mamy nadzieję, że najbliższa nowelizacja ustawy o pożytku jasno wskaże taką możliwość.

Ważnym momentem przy tworzeniu regulaminu jest wybór sposobu podejmowania decyzji przez RDPP. Standardy rekomendują – nawet w ich minimalnym aspekcie – osiągnięcie przez RDPP konsensusu (jednomyślności) przy podejmowaniu decyzji. Oczywiście tak dzieje się bardzo często, kiedy wszyscy czują i rozumieją daną kwestię, rozwiązanie jest przekonujące i jego wybór jest też wyborem całej grupy. Standardy rekomendują tryb, jakim jest konsensus – również dla trudniejszych dyskusji i rozstrzygnięć, a właściwie dla wszystkich decyzji, jakie w swojej pracy podejmuje RDPP.

W regulaminie powinna zostać opisana wewnętrzna struktura RDPP: prezydium tj. wydzielona pewna grupa osób koordynujących prace, ogół członków RDPP i ewentualne zespoły robocze czy komisje. Warto przy tym zwrócić uwagę, że standardy wskazują coraz powszechniejsze wśród RDPP rozwiązanie, polegające na posiadaniu dwóch współprzewodniczących RDPP, reprezentujących dwie strony: samorządową i pozarządową, co podkreśla partnerstwo stron (w odróżnieniu od klasycznego podziału na przewodniczącego i zastępców).

Kolejną kluczową, ale i dość drażliwą kwestią do opisania w regulaminie pozostaje problem rozliczania frekwencji członków RDPP. Zagadnienie to pojawia się również w standardzie komunikacji wewnętrznej, widać zatem, że jest dość istotne w odczuciu osób mających pewne doświadczenie w pracach tych ciał. Należy wziąć

pod uwagę fakt, że przedstawiciele strony pozarządowej najczęściej wybierani są w wyborach, reprezentują zatem jakąś grupę organizacji pozarządowych, jakieś środowisko, które powierzyło im mandat zaufania. To zobowiązuje, a frekwencja na spotkaniach RDPP jest jednym ze wskaźników aktywności takich osób. Z drugiej strony podobne zobowiązanie mają wobec swoich środowisk osoby z urzędu, jednostek organizacyjnych JST, czy wreszcie radni – a praktyka pokazuje, że to właśnie oni mają trudności z wykazaniem swoich obecności na spotkaniach. Niezależnie od przyczyn nieobecności warto określić, jak dana nieobecność może być usprawiedliwiona, w jakim czasie przed spotkaniem RDPP oraz w jaki sposób (wydaje się niedopuszczalne wystanie usprawiedliwienia w momencie rozpoczęcia obrad esemesem bo „coś wypadło”). Należy też w przypadku każdej RDPP skorzystać z ustawowego rozwiązania dla WRDPP i wyznaczyć limit maksymalnie trzech nieusprawiedliwionych nieobecności, które w konsekwencji kończą się wnioskiem do rady JST lub wójta/burmistrza/prezydenta o zastąpienie danego członka innym reprezentantem. W przypadku odwołania osoby z sektora pozarządowego regulamin również powinien wskazywać dalszą drogę procedowania (najczęściej są to kolejne wybory na to jedno miejsce lub powołanie osoby z kolejną największą liczbą głosów otrzymanych w czasie ostatnich wyborów do RDPP).

Wniosek o powołanie RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Zapoczątkowanie wniosko- wania przez istniejącą repre- zentację, federację, centrum organizacji pozarządowych (COP) działające lokalnie (w przypadku braku repre- zentacji) lub inną organizację infrastrukturalną.	Dobry obyczaj w trakcie ani- macji powstawania RDPP to współpraca oraz informacja na poziomie miejscowości/ gminy (sołtysi i rady sołec- kie, koła gospodyń wiejskich, aktywne środowiska lokalne: rada parafialna, szkolne rady rodziców) oraz współpraca z JST.
W przypadku inicjatywy ze strony animatora lub pełno- mocnika JST ds. współpracy z organizacjami konieczne jest działanie inicjujące spo- tkanie plenarne (forum), wy- syłka informacji ogólnej do wszystkich organizacji poza- rządowych (również poprzez strony www, media lokalne), a także współpraca z wydzia- łem odpowiedzialnym za or- ganizacje pozarządowe i – je- śli jest – pełnomocnikiem JST.	

KOMENTARZ

Organizacje pozarządowe uprawnione do złożenia wniosku o po-
wołanie RDPP powinny powiadomić środowisko pozarządowe
o zamiarze podjęcia takiej inicjatywy. Rekomendujemy by uzyskać
poparcie lokalnej reprezentacji (federacji, rady, forum organiza-
cji pozarządowych). Dopuszczalne jest podjęcie takiej inicjatywy

także przez pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych/animatora uruchamiającego proces złożenia wniosku.

Projekt uchwały o powołaniu RDPP powinien być skonsultowany ze środowiskiem organizacji pozarządowych

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Konsultacje powinny odbyć się w takim samym trybie, jaki jest przewidziany na konsultowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w gminie.</p> <p>Konsultacje powinny być prowadzone ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w proces powoływania RDPP (organizacjami składającymi wnioski, reprezentacjami organizacji, federacjami, COP).</p> <p>Konsultacje powinny mieć charakter otwarty, a formy zróżnicowane (spotkania konsultacyjne, mailing, www) i muszą zakończyć się informacją zwrotną (z uzasadnieniem odrzucenia zgłoszonych uwag).</p>	<p>Konsultacje powinny opierać się o rekomendowane zasady konsultacji (np. Siedem Zasad Konsultacji¹⁸) oraz wykorzystywać dobre praktyki konsultacji, w tym zróżnicowane, aktywne formy.</p>

18 Siedem Zasad Konsultacji to część Kodeksu Konsultacji opracowanego przez ekspertów społecznych i przedstawicieli administracji podczas warsztatu Kongresu Wolności w Internecie w 2012 r., Kodeks prostym językiem opisuje najważniejsze reguły konsultacji i praktyczne wskazówki do ich stosowania. Siedem Zasad Konsultacji to: dobra wiara, powszechność, przejrzystość, responsywność, koordynacja, przewidywalność i poszanowanie interesu ogólnego. <https://mac.gov.pl/projekty/kodeks-konsultacji-i-siedem-zasad-konsultacji>

KOMENTARZ

Konsultacje projektu uchwały o powołaniu RDPP muszą być prowadzone w takim samym trybie, w jakim konsultuje się projekt programu współpracy. Niemniej, jeśli ten tryb oznacza zawieszenie projektu dokumentu w BIP, to z praktycznego punktu widzenia lepiej poniechać całego przedsięwzięcia. RDPP powinna być swobodną nagrodą dla dobrze współpracującego ze sobą środowiska, a nie polem walki i sporów obywateli z władzą, bo nie taką rolę przypisała jej Ustawa.

SKŁAD/LICZBA CZŁONKÓW

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Ustalenie liczebności składu RDPP: minimalny skład – zgodnie z ustawą o pożytku – to 8 członków, w tym 2 radnych, 2 przedstawicieli władzy wykonawczej, 4 przedstawicieli organizacji pozarządowych.	

KOMENTARZ

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie podaje informację o minimalnej wielkości lokalnej rady (8 osób), brak jest jednak wskazania odnoszącego się do jej górnej granicy. Stąd pojawiają się wśród RDPP działających na tych samych szczeblach samorządu terytorialnego rady różniące się nawet kilkunastoma osobami. Wszystko zależy od potrzeb i oczekiwań wszystkich zainteresowanych środowisk. Jednak warto pamiętać, że efektywna praca w grupie tworzonej przez więcej niż 15 osób jest możliwa, wymaga jednak sporych umiejętności zarządczych i moderacyjnych członków prezydium.

PRZYGOTOWANIA PRZED OGŁOSZENIEM WYBORÓW – SYSTEM INFORMOWANIA O RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Przed uruchomieniem procesu wyborów do RDPP niezbędne jest opracowanie pakietu informacji o RDPP (definicje, cele, zadania, skład, podstawy prawne, prawa i obowiązki, sposób powołania, zgłaszanie kandydatów, tryb wyborczy, wymagania, zakres i formuła działania, korzyści, dobre praktyki, odpowiedzialność, uwarunkowania).</p> <p>Za to zadanie odpowiedzialny powinien być urząd gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym wspierającymi.</p>	
<p>Kolejnym krokiem jest dystrybucja pakietu, skierowanego do organizacji pozarządowych, samorządowców, ogólnie – kandydatów, poprzez media, Internet, formy elektroniczne.</p> <p>To zadanie również realizuje urząd we współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p>	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiceli organizacji pozarządowych):

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Reprezentacja organizacji działająca na terenie gminy (jeśli istnieje).	
Organizacje pozarządowe.	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiceli JST)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Wójt/burmistrz.	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiceli Rady Gminy)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Rada Gminy w drodze własnej uchwały.	

Kandydaci

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Organizacje pozarządowe	
<p>Kandydaci ze środowiska pozarządowego pochodzą z powszechnego naboru, otwartego dla wszystkich organizacji pozarządowych działających na terenie gminy.</p> <p>Swoich kandydatów na członków RDPP wyznacza też reprezentacja organizacji np. Gminna Rada Organizacji (o ile istnieje).</p> <p>Priorytetem dla sektora pozarządowego jest zachowanie reprezentatywności branżowej.</p>	<p>W przypadku organizacji pozarządowych obowiązuje nabór powszechny oraz zastosowanie różnorodnych technik głosowania (elektroniczne, listowne, na spotkaniu).</p>
Radni	
<p>Radni wybierają spośród siebie przedstawicieli.</p>	<p>Radni – wyznaczeni do RDPP przez daną Radę Gminy – powinni reprezentować różne kluby.</p>
Urzędnicy	
<p>Przede wszystkim powinni to być przedstawiciele wydziałów związanych ze współpracą z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Pełnomocnik ds. współpracy z organizacjami, jeśli jest, wchodzi do RDPP.</p>	<p>Urzędnicy powinni reprezentować różne wydziały, czy referaty danej JST.</p> <p>Wójt/burmistrz nie powinien być członkiem RDPP.</p>

KOMENTARZ

Standardy rekomendują dwa rozwiązania, które odpowiadają na podstawowe kwestie związane ze składem RDPP. Jedno z nich wskazuje konieczność wejścia w skład członków rady pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami, drugie rekomenduje, aby wójt (burmistrz) w skład RDPP nie wchodził. W pierwszej sytuacji zasadniczy argument mówi o kluczowej roli pełnomocnika, jako koordynatora współpracy na poziomie lokalnym, którego głos i obecność w dyskusjach i decyzjach rady jest niezbędna. W drugiej podnosi się znaczenie wójta czy burmistrza, jako osoby, która w momencie ustalania działań czy rozwiązań może je jednoznacznie wesprzeć lub zmodyfikować z poziomu wykonawczego, a zatem mającego kluczowe znaczenie dla danej kwestii.

Znane są również sytuacje przeciwne, a ich zwolennicy argumentują udział wójta/burmistrza w radzie tym, że jest to nie tylko organ doradczy (trudno, aby w tym momencie osoba doradzała sama sobie), ale też jest to ważne ciało dialogu i dobrze, jeśli współtworzy je decydent. Z drugiej strony, obecność pełnomocnika – zauważają zwolennicy innych rozwiązań – zajmuje komuś jedno z miejsc w radzie, a może warto kogoś bardziej wyedukować lub wciągnąć do współpracy na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego? Pełnomocnik i tak będzie obecny w działaniach RDPP.

Rekomendacje dla kandydatów

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Każdy kandydat/-tka musi pozyskać 3 rekomendacje swojej kandydatury od organizacji pozarządowych.	W przypadku większej gminy i znacznej liczby organizacji pozarządowych wskazane jest zebranie 5 rekomendacji od organizacji pozarządowych.

WYBORY

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W przypadku, gdy wybory odbywają się po raz pierwszy, za organizację wyborów odpowiada wójt/burmistrz za pośrednictwem pełnomocnika ds. współpracy/animatora. Niezbędne są przy tym wcześniejsze konsultacje zasad wyborów z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>Rada wojewódzka wspiera proces pierwszych wyborów w poszczególnych gmin ze swojego regionu.</p> <p>Wybory organizuje – o ile istnieje – reprezentacja organizacji pozarządowych (np. Gminna Rada Organizacji Pozarządowych), we współpracy z samorządem w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) przygotowania technicznego wyborów <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> b) delegowania przedstawicieli. <p>Możliwe jest również zlecenie przeprowadzenia wyborów przedstawicieli sektora pozarządowego organizacji pozarządowej (lub konsorcjum organizacji).</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W przypadku każdych kolejnych wyborów za zorganizowanie, przebieg i wyniki wyborów odpowiada organ wykonawczy gminy, w praktyce jest to pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych lub inny wyznaczony urzędnik, w porozumieniu z ustępującą RDPP, po konsultacjach zasad wyborów z lokalnymi organizacjami.</p>	<p>Rekomenduje się, aby procedurę wyborów zorganizował organ wykonawczy wraz z lokalną reprezentacją organizacji pozarządowych, lub też wyłącznie reprezentacja danego środowiska pozarządowego, bądź inna organizacja w ramach zlecenia z JST.</p>
<p>W czasie poprzedzającym wybory trwa okres swoistej kampanii wyborczej, w trakcie której:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby kandydujące wypełniają formularz zgłoszenia (informacja o kandydacie, odpowiedź na 2-3 pytania), – odpowiedzi kandydatów zamieszczane są na stronie organizatora wyborów, – informacje o osobach kandydujących pojawiają się na stronach RDPP i JST. 	

Powszechność wyborów

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Wybory osób reprezentujących sektor pozarządowy w RDPP muszą być powszechne (wszystkie organizacje działające na danym terenie mają prawo głosowania), przeprowadzone w formie zebrania ogólnego lub drogą elektroniczną, bądź w formie korespondencyjnej.</p> <p>Możliwe jest oddelegowanie części składu organizacji pozarządowych przez reprezentację gminną (radę organizacji), jeśli istnieje.</p>	

KOMENTARZ

Standardy rekomendują wybory powszechne wśród organizacji pozarządowych z danego terenu, a także wskazują zachowanie pewnej reprezentatywności branżowej. Można zatem proponować kandydatów w grupach branżowych, np. edukacja i rozwój lokalny, kultura i czas wolny, sport i rekreacja, osoby starsze i kombataneci, bezpieczeństwo i rozwój wsi (OSP). Każda z grup może wówczas liczyć na od jednego do np. 3-4 miejsc w danej RDPP.

Istnieją też RDPP, które przyznają w części pozarządowej pewną pulę miejsc dla reprezentantów federacji czy reprezentacji organizacji pozarządowych działających na danym terenie. Wówczas tryb powołania takich przedstawicieli na miejsca **zarezerwowane** będzie zasadniczo innym trybem niż obsadzenie pozostałych miejsc (najczęściej drogą wyborów i głosowania środowiska pozarządowego).

ETAPY WYBORÓW

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Na proces wyboru przedstawicieli środowiska pozarządowego do RDPP składają się następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ogłoszenie wyborów, – zgłaszanie kandydatów (w tym uzupełnienia formalne), – ogłoszenie listy kandydatów, – prezentacja kandydatów, – głosowanie, – ogłoszenie wyników, – procedura odwoławcza, – powołanie osób do RDPP.	

LICZBA GŁOSÓW ORGANIZACJI GŁOSUJĄCEJ

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Organizacja pozarządowa może oddać głos na 50% liczby przedstawicieli pozarządowych</p> <p>(np. jeśli do RDPP będzie wybieranych 6 przedstawicieli organizacji pozarządowych – w wyborach każda organizacja głosująca może oddać głos na maksymalnie 3 kandydatów; analogicznie: jeśli w wyborach wybieramy 10 przedstawicieli organizacji pozarządowych – każda organizacja może oddać 5 głosów).</p>	

KOMENTARZ

Propozycja posiadania przez każdą głosującą organizację liczby głosów większej niż jeden, a mniejszej niż liczba wszystkich miejsc dla strony pozarządowej w radzie ma o tyle sens, że zmusza ona w ten sposób do rzeczywistego wyboru kandydata. W innej sytuacji organizacja albo głosowałaby wyłącznie za swoim typem, albo przydzielałaby nic nie zmieniające głosy jak leci, aż do wyczerpania puli. W rekomendowanej przez standardy propozycji należy uważnie zastanowić się, komu rzeczywiście chcemy powierzyć nasz mandat zaufania.

Edukacja RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Każda nowopowołana RDPP przechodzi jednodniowe szkolenie z zakresu podstaw prawnych funkcjonowania organizacji pozarządowych i JST oraz elementów pracy w zespole (w tym komunikacji).	Każda nowopowołana RDPP przechodzi szkolenie dwudniowe z zakresu podstaw prawnych funkcjonowania organizacji pozarządowych i JST oraz elementów pracy w zespole (w tym komunikacji).
RDPP już istniejąca uczestniczy raz do roku w jednodniowym szkoleniu rozwijającym kompetencje członków i członkiń rady.	RDPP już istniejąca uczestniczy raz do roku w dwudniowym szkoleniu rozwijającym kompetencje członków i członkiń rady.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Każda z osób z RDPP otrzymuje pakiet startowy (materiały w wersji elektronicznej) zawierający m.in.:</p> <p>regulamin RDPP, standard działania RDPP, standardy współpracy, ustawa o pożytku, program współpracy, ustawa o samorządzie gminnym, baza danych organizacji, lista teleadresowa urzędu, sprawozdanie z RDPP poprzedniej kadencji.</p>	
<p>Organizowane jest spotkanie z poprzednią RDPP.</p>	

KOMENTARZ

Praktycy twierdzą, że pierwsza kadencja danej RDPP mija właściwie bez większych sukcesów, nie wiadomo kiedy. Osoby dopiero pod jej koniec zaczynają orientować się, jakie tak naprawdę RDPP może mieć kompetencje i co może rzeczywiście osiągać. Stąd tak ważne jest przekazanie tej wiedzy, a przynajmniej spostrzeżeń i refleksji członkom RDPP kolejnej kadencji i dlatego standardy rekomendują wspólne spotkania czy szkolenia.

Z pewnością zupełnym minimum powinno być przekazanie nowym członkom rady podstawowych materiałów wypracowanych w trakcie poprzednich kadencji, jako tzw. pakiet startowy.

Standard komunikacji

Celem standardu jest zapewnienie partnerskiej współpracy i skutecznej komunikacji RDPP z administracją publiczną, organizacjami pozarządowymi, innymi ciałami dialogu oraz skuteczną i efektywną komunikacją wewnątrz RDPP. W przypadku standardów komunikacji ogromne znaczenie ma sposób organizacji pracy oraz wewnętrznego podziału zadań i obowiązków pomiędzy prezydium RDPP a innych członków. Pozwala to RDPP usprawnić realizację ich zadań, ale także zwiększyć poziom zaangażowania członków i członkiń rady w jej prace.

Efektom dobrze wdrożonej komunikacji wewnętrznej jest – w kontekście standardów – przede wszystkim:

- sprawność podejmowania decyzji i planowania działań,
- otwartość na kwestie merytoryczne, na dzielenie się wiedzą i kompetencjami,
- wzmacnianie poczucia misji i budowanie wspólnoty celów.

O korzyści wdrożenia standardów w komunikacji zewnętrznej RDPP możemy mówić w przypadku, gdy:

- zauważalna jest promocja samej RDPP, jak też jej prac i osiągniętych sukcesów,
- z RDPP kojarzona jest otwartość, a chętnie kontaktują się z nią zarówno pojedyncze organizacje, jak i jednostki samorządu terytorialnego w swoich sprawach,
- dostrzec można wzrost prestiżu RDPP, która chociażby coraz częściej zapraszana jest do różnych form dialogu, lub jej udział w danym wydarzeniu jest pożądanym (np. poprzez patronat).

RDPP, podobnie jak każda inna grupa zadaniowa, w procesie komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej powinny stosować takie

narzędzia, które są proste do zastosowania, skuteczne na satysfakcjonującym poziomie oraz skierowane do różnych grup odbiorców. Standardy przede wszystkim zwracają uwagę na zastosowanie poczty elektronicznej i stron internetowych, odpowiedniego przygotowania spotkań z wyprzedającym je elementem edukacyjnym (wcześniejsze przesyłanie dokumentów i materiałów do przeczytania), jak również ustawicznego przypominania faktu istnienia RDPP na danym terenie wszystkim potencjalnie zainteresowanym – organizacjom pozarządowym, urzędnikom, mediom.

Szczegółowe obszary wchodzące w skład standardu:

- **Komunikacja rady z organizacjami pozarządowymi.**
- **Komunikacja rady z organami samorządu i administracją publiczną.**
- **Komunikacja rady z innymi ciałami dialogu.**
- **Komunikacja rady z innymi radami.**
- **Komunikacja wewnątrz rady.**

Należy zwrócić szczególną uwagę na komunikację pomiędzy radą działalności pożytku publicznego a administracją publiczną – jest to kluczowe dla funkcjonowania RDPP.

Rada DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO a ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Osobna zakładka dotycząca rady na stronie internetowej urzędu.	
Na stronie internetowej urzędu zamieszczona jest informacja o RDPP – czym jest, jakie ma funkcje, kto wchodzi w jej skład, dołączona jest uchwała o trybie wyboru oraz regulamin pracy.	
W zakładce zamieszczona jest stała informacja o aktualnym składzie RDPP – imię, nazwisko i organizacja/instytucja każdego z członków/-kiń.	W zakładce strony internetowej urzędu dotyczącej RDPP widnieje krótka notka o każdym z członków/-kiń (ze zdjęciem).
W zakładce strony internetowej widnieje kontakt do RDPP – adres korespondencyjny, adres e-mail oraz telefon do osoby, która zajmuje się obsługą administracyjną, a także kontakt do przewodniczącego (telefon, e-mail).	Kontakt do RDPP uzupełniony jest informacjami o podziale ewentualnych odpowiedzialności ze wskazaniem konkretnej osoby (np. wg klucza branżowego).
	RDPP promuje się oraz prowadzi aktywną politykę informacyjną z użyciem portali społecznościowych.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP prowadzi bazę eksperckich organizacji i ekspertów gotowych wesprzeć jej pracę – na stronie/zakładce widnieje informacja o możliwości dopisania się do takiej bazy.	
	RDPP wykorzystuje spotkania organizacji pozarządowych do informowania o swojej działalności i funkcjach.
	RDPP posiada bazę e-mailową, do której dopisać się mogą organizacje pozarządowe, sieci, federacje, COP, czy inne rady. Wszyscy dopisani do bazy otrzymują bieżące informacje o pracy RDPP.

KOMENTARZ

Przygotowanie informacji o RDPP, jej aktualnym składzie oraz kompetencjach musi być obowiązkowym, jednym z pierwszych zadań nowego prezydium czy JST, przynajmniej raz na kadencję. Osobną kwestią pozostaje wybór miejsca, gdzie taka informacja zostanie zamieszczona. Dobrą praktyką jest z pewnością zawieszenie stałej informacji o RDPP – w formie jakby wizytówki, zawierające zdjęcia i sympatyczne, krótkie biogramy osób – na oficjalnej stronie internetowej danej JST. To zdecydowanie podnosi prestiż RDPP, nadaje jej bardziej oficjalny wizerunek.

Jednocześnie warto prowadzić osobną stronę www, lub nawet fanpage na popularnym portalu społecznościowym, pozwalającą na szybką aktualizację, zamieszczanie krótkich notatek ze spotkań oraz projektów dokumentów i uchwały RDPP. Przystępne narzędzie i bieżąca aktualizacja materiału z pewnością przysporzą RDPP sympatii otoczenia i pozwolą na sprawną komunikację z innymi środowiskami.

Warto zadbać również o zebranie zgłoszeń od osób, które deklarują włączenie się w dalsze prace RDPP na zasadzie ekspertów. Mogą to być zarówno przedstawiciele branżowych organizacji pozarządowych, jak i pracownicy jednostek organizacyjnych JST (szkoła, OPS, biblioteka, dom kultury, inne) oraz pracownicy naukowcy, prawnicy i inni. Nie należy przy tym tworzyć zbyt licznych barier dostępu, ale raczej powiadomić publicznie zarówno o możliwości zgłoszenia się na taką listę ekspertów (wolontariuszy), jak i o jej najbardziej aktualnym kształcie (nazwisko i deklarowana specjalizacja osoby). Po ekspertów RDPP będzie sięgać w momencie pojawienia się potrzeby, np. formowania komisji oceniającej, utworzenia małej grupy tematycznej do danej kwestii, zasięgnięcia opinii osoby spoza rady, przygotowania jakiejś ekspertyzy czy propozycji stanowiska.

Rada działalności pożytku publicznego a organy samorządu i administracji publicznej

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Informacja o istnieniu RDPP, jej składzie osobowym, zadaniach i bieżących działaniach jest przekazywana do komórek organizacyjnych urzędu.	Informacja o istnieniu RDPP, jej funkcjach i bieżących działaniach pojawia się na wewnątrzurzędowych spotkaniach (np. odprawa dyrektorów).

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Informacja o RDPP trafia do rady JST.	Informacja o istnieniu RDPP i jej funkcjach prezentowana jest na sesji rady JST.
Rada otrzymuje obligatoryjnie informacje z JST o planowanych pracach nad dokumentami strategicznymi.	Informacja o istnieniu RDPP i jej funkcjach prezentowana jest na sesji rady JST.
RDPP otrzymuje informację od rady JST o jej planie pracy na dany rok.	RDPP otrzymuje z urzędu JST plan wszystkich konsultacji zaplanowanych na dany rok.
Opinia RDPP dotycząca projektu aktu prawa miejscowego lub innego dokumentu każdorazowo dołączona jest do projektu uchwały lub wpisana w uzasadnienie.	
Stanowiska RDPP przesyłane są do organu wykonawczego.	Stanowiska RDPP przesyłane są do przewodniczącego rady JST.
W przypadku konsultacji z RDPP dokumentu specjalistycznego, niezbędna jest obecność urzędnika, który jest w stanie opowiedzieć o zagadnieniu językiem niespecjalistycznym.	Do każdego dokumentu opiniowanego przez RDPP powinien być załączony materiał, w którym przedmiot konsultacji jest omówiony w sposób zrozumiały nie tylko dla ekspertów, ale dla wszystkich członków rady.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Rada jest informowana na bieżąco – przez osobę oddelegowaną do obsługi rady – o projektach aktów prawnych, nad którymi trwają prace w JST.</p>	<p>RDPP jest zapraszana do grup roboczych w celu wspólnego opracowania projektów dokumentów strategicznych, programów, itp. Rada może delegować do pracy w zespołach roboczych osoby spoza niej, jako przedstawicieli, określając przy tym zasady komunikacji z tą osobą.</p>
<p>Rada otrzymuje z urzędu JST informację zwrotną do swoich opinii i rekomendacji wraz z uzasadnieniem.</p>	
<p>W przypadku opiniowania dokumentów strategicznych, programów sektorowych itp., członkowie RDPP powinni otrzymywać dokument w czasie pozwalającym na zapoznanie się z nim przed spotkaniem.</p>	<p>W przypadku opiniowania kluczowych dokumentów niezbędne jest spotkanie RDPP z osobą odpowiedzialną za tworzenie danego dokumentu (np. poprzez obecność tej osoby na posiedzeniu rady, podczas którego omawiany jest dokument).</p>
<p>Konieczne jest zasięgnięcie przez dyrektorów (naczelników) departamentów (wydziałów) opinii RDPP w zakresie prowadzonych przez nich spraw w obszarach pożytku publicznego.</p>	

KOMENTARZ

Wysyłkę mailową do wszystkich referatów, wydziałów czy biur lub departamentów urzędu danej JST informacji o RDPP, jej aktualnym składzie i kompetencjach, RDPP musi zrealizować obowiązkowo przynajmniej raz na kadencję.

Z drugiej strony przynajmniej raz w roku tenże urząd musi przesłać RDPP swój kalendarz legislacyjny, zawierający informację o wszystkich planowanych pracach nad tworzeniem lub nowelizowaniem aktów prawa miejscowego i innych dokumentów. Pozwoli to RDPP na sporządzenie planu prac i harmonogramu spotkań na wiele miesięcy naprzód. Zazwyczaj taki kalendarz legislacyjny jest ogólnie dostępny na stronie internetowej lub w BIP, ale można też wystąpić o niego z osobną prośbą do biura rady danej JST.

Trzeba również przypominać, aby każdorazowo opinia RDPP była dołączana do projektu danego dokumentu, który opiniowała RDPP. Z drugiej strony RDPP powinna pamiętać, że ma możliwość swobodnego wypowiedzania się w różnych kwestiach – jako ciało dialogu i organ doradczy – i przesyłania ich do dyrektorów i kierowników odpowiednich biur czy referatów w urzędzie JST, a w szczególności do wójta/burmistrza.

W przypadku tworzenia projektów dokumentów o kluczowym znaczeniu dla danej JST przedstawiciele RDPP powinni być zapraszani do ich współtworzenia na możliwie wczesnym etapie, co może zwiększyć szanse na lepsze przygotowanie tych propozycji. Istotnym zasobem rady w takiej sytuacji są również jej eksperci.

Rada działalności pożytku publicznego a inne ciała dialogu

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP identyfikuje inne ciała dialogu funkcjonujące na terenie danej JST. Baza ta jest aktualizowana na bieżąco.	RDPP prowadzi stałą współpracę z innymi ciałami dialogu na poziomie JST. Jeżeli istnieją komisje dialogu obywatelskiego, RDPP wymienia się informacjami o pracy nad danymi dokumentami.
Oddelegowani przedstawiciele RDPP składają sprawozdania z uczestnictwa w zespołach, do których zostali skierowani przez radę.	

Rada działalności pożytku publicznego a inne rady

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP o zasięgu gminnym ma kontakt z Radą powiatową i RDPP w innych gminach.	RDPP konsultuje się z innymi gminnymi Radami lub Radą powiatową, jeżeli zachodzi właściwość terytorialna lub zadaniowa.
	RDPP bierze udział w wojewódzkich i ogólnopolskich forach Rad Działalności Pożytku Publicznego.

Komunikacja wewnątrz rady

Na początku każdej kadencji członkowie rady ustalają sposób komunikowania się:

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP stosuje minimum jedno z narzędzi komunikacji: kontakt osobisty/e-mail/poczta tradycyjna/telefon – w zależności od tego, jaki środek komunikacji wybiorą członkowie RDPP.	Członkowie RDPP stosują przynajmniej jedno z narzędzi teleinformatycznych, np. sms, e-mail.
RDPP jest informowana o efektach prac powoływanych przez nią zespołów roboczych.	
Członkowie i członkinie RDPP potwierdzają udział w posiedzeniach za pomocą jednego ze środków komunikacji.	
Zasady usprawiedliwiania nieobecności są jasne, wspólnie ustalone i znane wszystkim osobom z RDPP.	
	Wszystkie pisma i dokumenty, które wpływają do RDPP są przekazywane wszystkim członkom rady.
	W pracy członkowie RDPP wykorzystują Forum Rad – portal na stronie ngo.pl.

KOMENTARZ

W działaniach zespołowych – a takim jest funkcjonowanie RDPP – mało jest tak przykrych sytuacji, jak wykluczenie informacyjne osób. Stąd podstawowym zadaniem każdej RDPP jest ustalenie, jakimi narzędziami i w jaki sposób komunikują się między sobą zarówno członkowie i członkinie RDPP, jak i jej ewentualne organy (prezydium, zespoły eksperckie i grupy robocze). Posiadanie jednej listy mailowej często wystarczy, aby pomimo nieobecności na spotkaniu osoby z RDPP panowały nad omawianym materiałem i wiedziały, jakie powzięto postanowienia. Pomocne w tym powinny być krótkie notatki ze spotkań, przygotowywane przez protokolanta z obsługi administracyjnej lub – ostatecznie – przez sekretarza rady (choć podstawowe zadania tej osoby z RDPP zawierają się raczej w komunikacji zewnętrznej RDPP z jej otoczeniem).

Standard funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego

Założenia w zakresie TRYBU FUNKCJONOWANIA

Zadania i prace RDPP dotyczą trzech bazowych obszarów, a mianowicie:

dokumentów – projektu strategii rozwoju, programu współpracy, projektów innych uchwał i aktów prawa miejscowego gminy

zadań publicznych – rekomendowanie standardów zadań, rozpatrywanie kwestii zlecenia zadań organizacjom pozarządowym

szeroko rozumianego **funkcjonowania organizacji pozarządowych**, w tym pomocy w przypadku sporów z administracją publiczną (mediacje, arbitraż)

Zgodnie z Ustawą, podstawową funkcją rad jest funkcja konsultacyjno-opiniodawcza, będąca elementem dialogu społecznego, a realizowana (zgodnie z metodologią zawartą w *Zasadach Dialogu Społecznego* z 2002 r. oraz *Zasadach konsultacji przeprowadzanych podczas przygotowywania dokumentów rządowych* z 2009 r.) w trzech podstawowych wymiarach: informacja, konsultacja, współdecydowanie/współtworzenie. Rozumienie tych różnych wymiarów ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania RDPP.

Opiniowanie projektów dokumentów strategicznych (strategia rozwoju JST) czy operacyjnych (program współpracy, projekty prawa miejscowego) jest jednym z podstawowych zadań RDPP. Jed-

nak praktyka pokazuje, że ta podstawowa funkcja najczęściej ma charakter reaktywny i odtwórczy. Oznacza to, że o ile RDPP sama nie inicjuje i/lub nie współpracuje w tworzeniu tych projektów, jej udział w tym procesie jest często bezproduktywny, a propozycje zmian nie są brane pod uwagę.

Standardy proponują, aby mocniej wykorzystać mechanizm konsultacji, których efektem będzie dobrze przygotowany, przemyślany i przydatny projekt ważnego planu, strategii czy aktu legislacyjnego. RDPP powinna sama proponować konkretne zapisy i projekty dokumentów, a także aktywnie współuczestniczyć – poprzez swoich przedstawicieli – w pracach innych ciał i organów tworzących politykę publiczną w obszarach – branżowym czy horyzontalnym – funkcjonowania organizacji III sektora.

Rekomendujemy włączanie RDPP w proces współtworzenia dokumentów, nie tylko ich konsultowania. Jest to bowiem nie tyle uzyskanie opinii na temat propozycji samorządu, ile autentyczne partnerstwo w poszukiwaniu i budowaniu najlepszych rozwiązań. Strony wspólnie definiują problemy i szukają optymalnych mechanizmów ich niwelowania. Komunikacja w tak rozumianym procesie ma charakter równoczesny – procesy projektowania rozwiązań i ich dyskusowania następują jednocześnie.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP opiniuje dokumenty strategiczne.	RDPP bierze aktywny udział w tworzeniu dokumentów strategicznych.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>RDPP opiniuje projekty dokumentów (co najmniej projekty aktów prawa miejscowego) dotyczących sfer pożytku publicznego związanych z formami współpracy finansowej i pozafinansowej określonych w programach współpracy – rocznym i/lub wieloletnim.</p> <p>Dokumenty poddawane konsultacjom z RDPP identyfikowane są na podstawie harmonogramu/planu pracy posiedzeń rady JST.</p>	<p>Podstawowym zadaniem RDPP jest inicjowanie i współtworzenie dokumentów dotyczących sfer pożytku publicznego związanych z formami współpracy finansowej i pozafinansowej (co najmniej projekty aktów prawa miejscowego oraz uchwały i zarządzenia).</p>
<p>RDPP konsultuje roczny i wieloletni (jeśli jest podejmowany) program współpracy.</p>	<p>RDPP aktywnie współtworzy roczny i wieloletni program współpracy we współpracy z lokalnym sektorem pozarządowym.</p>
<p>W sytuacjach sporu pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi RDPP udziela wskazówek nt. możliwych kierunków rozwiązania sporu oraz wyraża opinie w temacie sporu.</p>	<p>RDPP prowadzi mediacje pomiędzy organizacjami a samorządem w sytuacjach sporu pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP wyraża opinie w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez sektor pozarządowy.	RDPP bierze udział w definiowaniu priorytetowych zadań publicznych określonych w programie współpracy.
RDPP analizuje pracę komisji otwartych konkursów ofert, w tym tryb wyboru członków komisji konkursowych (np. poprzez obserwowanie prac komisji konkursowych przez oddelegowaną osobę z rady).	RDPP współtworzy procedury powoływania i zasady działania komisji konkursowych oraz rekomenduje reprezentantów sektora pozarządowego do prac w otwartych konkursach ofert i innych konkursach dotyczących III sektora (np. wybór najlepszej organizacji czy lidera, przyznawanie stypendiów).
RDPP współpracuje z radami innego szczebla (gminnego, powiatowego, wojewódzkiego oraz ogólnopolską), np. poprzez informowanie, zbieranie opinii, udział w spotkaniach.	
	RDPP współpracuje z innymi ciałami dialogu na terenie danej JST, np. radą ds. kultury, sportu, komisjami dialogu obywatelskiego.
RDPP wyraża opinię w sprawie realizacji programu współpracy.	RDPP dokonuje ewaluacji programów współpracy.

KOMENTARZ

Warto pamiętać o tym, aby RDPP mogła mieć wpływ na ilość i rodzaj projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów, które będzie musiała poddać ocenie i zaopiniować. Niebagatelnym pomysłem jest uchwalenie przez RDPP swoistego filtra. To właśnie RDPP powinna decydować, co z rocznego kalendarza legislacyjnego – który powinna otrzymać z biura rady JST – ma trafić do opiniowania obowiązkowo, co na żądanie, a co fakultatywnie. Dzięki temu rada będzie mieć czas i na swoje ustawowe funkcje opiniodawcze i na szereg innych działań, w tym konsultacyjnych, inicjatywnych, rozjemczych, standaryzacyjnych, organizacyjnych i innych.

W przypadku innego ustawowego zadania RDPP, jakim jest pomoc i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi, intencją standardów jest zachęcanie raczej do mediacji i swoistego arbitrażu, niż wkraczania w kompetencje sądownicze. Jest to bowiem sprzeczne z ogólną zasadą kultury współpracy, która polega na poszukiwaniu kompromisu i dialogu, a nie na dzieleniu na wygranych i przegranych. Warto zatem tą zasadą kierować się w podobnych kwestiach i wyzwaniach.

Powoływanie Prezydium

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Prezydium RDPP składa się z min. 2 osób, tj. przewodniczącego i wiceprzewodniczącego lub dwóch (dwojga) współprzewodniczących.	
Prezydium ma również sektorowy skład mieszany, obecny jest przedstawiciel zarówno JST, jak i organizacji pozarządowych.	

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Zasadniczym zadaniem prezydium jest organizacja pracy RDPP.	W regulaminie RDPP znajduje się zapis dotyczący obszaru decyzyjności prezydium.

KOMENTARZ

Standardy rekomendują możliwość posiadania przez RDPP prezydium złożonego z dwóch/dwojga współprzewodniczących. Warto je wdrożyć, rozwiązanie takie jest bowiem nie tylko eleganckie i nowoczesne, ale podkreśla walor partnerstwa, jako naczelnej zasady pracy RDPP. Ma też znaczenie bardziej pragmatyczne – koncentruje odpowiedzialność za sprawne funkcjonowanie zespołu na dwóch osobach, które następnie – aby w ogóle móc sprawnie zarządzać pracami RDPP – dopraszają do konkretnych działań członków i członkinie RDPP jako liderów danego zadania. Znika również w swojej dotychczasowej odstonie tajemniczy sekretarz, a jego obowiązki przejmuje obsługa administracyjna RDPP, którą musi zapewnić dana JST (wszak dla niej ta RDPP funkcjonuje). Dzięki temu sekretarz nie musi męczyć się nad sporządzaniem notatek i protokołów, lecz zaczyna odpowiadać za tworzenie prostego i efektywnego systemu obiegu informacji wewnątrz RDPP, jak i na zewnątrz, z jej otoczeniem.

SPOSÓB PODEJMOWANIA DECYZJI PRZEZ RADĘ

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP podejmuje decyzje drogą konsensusu, a w przypadku niemożności jego osiągnięcia zostaje zarządzane głosowanie. W tym wypadku decyzja zapada zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków i członkiń rady.	RDPP podejmuje wszystkie decyzje drogą konsensusu.
W sytuacji wymagającej zajęcia stanowiska przez radę, w okresie między jej posiedzeniami decyzje mogą być podejmowane elektronicznie.	
Za ważną uznaje się decyzje, jeśli odpowie na nią, co najmniej połowa członków RDPP.	
W protokole/sprawozdaniu odnotowuje się, jaką opinię kto wygłaszał/preferował itp. głosowania (o ile są zarządzane) są imienne.	
Dokumenty (stanowiska/opinie/rekomendacje) RDPP przedkładane są organowi wykonawczemu JST i odpowiedniej komórce urzędu zgodnie z regulaminem RDPP.	

KOMENTARZ

Standardy rekomendują konsensus jako – co do zasady – podstawowy sposób podejmowania decyzji w RDPP. Jednomyślność ma bowiem zasadniczą zaletę, mianowicie buduje i jednoczy grupę (w tym wypadku RDPP) wokół osiągnięcia konsensusu i poczucia wspólnoty. Wszystkie inne sposoby, w szczególności każda forma głosowania jest wprawdzie sposobem na szybkie załatwienie danej kwestii, jednak dzieje się to kosztem jedności zespołu. W efekcie głosowania pojawiają się bowiem przynajmniej dwie frakcje, zwycięzcy i przegrani (są też często niezdecydowani, a ich chwiejność w podejmowaniu decyzji może się nawet utrwałać jako dominujący sposób funkcjonowania w tej grupie), co oznacza wzmocnienie i tak już istniejących w RDPP podziałów. Stąd tak ważny jest konsensus, on bowiem – pomimo pewnych kosztów – buduje zupełnie nową kulturę współpracy i daje owo autentyczne i nieczęsto spotykane poczucie wspólnoty i jednomyślności.

Jakie są wady takiej metody pracy? Jest chyba tylko jedna, ale istotna – konsensus wymaga czasu. Stąd tak wielkie znaczenie dla jednomyślności ma dobry sposób zorganizowania posiedzeń rady, wcześniejsze przesyłanie niezbędnych dokumentów czy informacji, których rolą jest wyedukowanie wszystkich członków i członkiń RDPP w danej sprawie. Jednak dzięki temu, że osoby dysponują tym samym zasobem wiedzy, ich dyskusja toczyć się może bardziej sprawnie, a podnoszone rozwiązania i rekomendacje mogą od razu trafiać w punkt i przemawiać do większej grupy odbiorców.

Standard monitoringu i ewaluacji

Standard obejmuje dwie płaszczyzny: monitoring i ewaluację współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych oraz monitoring i ewaluację pracy rady

Standard monitoringu i ewaluacji ma przede wszystkim pomóc RDPP w dokonaniu przez nią pewnego oglądu stanu realizacji współpracy pomiędzy daną JST a lokalnym sektorem pozarządowym. Dodatkowo, narzędzie jakim jest Indeks Samooceny powinno ułatwić RDPP jej autorefleksję nad własnym funkcjonowaniem, w tym odpowiadaniem na wyzwania stawiane przez standardy.

Oceniając lokalną współpracę należy posiłkować się Modelem Współpracy, który ujmuje wszystkie formy kontaktów JST i organizacji pozarządowych w trzy płaszczyzny: współtworzenia polityk publicznych, realizacji zadań publicznych i partnerstwa, tworzenia warunków dla społecznej i pozarządowej aktywności. Metodologia Modelu jest tak uniwersalna, że pozwala przeprowadzić rzetelną ocenę współpracy w każdej gminie, mieście, powiecie czy województwie.

Dodatkowo, Model akcentuje obowiązek realizacji zróżnicowanych form współpracy JST i III sektora zgodnie z zasadami pomocniczości, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności, partnerstw i suwerenności stron, jak też zgodnie z istniejącą lokalnie kulturą współpracy obu sektorów. Rolą rady jest refleksja nad tym, na ile zasady te są realizowane/przestrzegane.

Obowiązkiem RDPP jest też monitorowanie własnych dokonań i weryfikacja skuteczności jej funkcjonowania, dokonywana – zgodnie z rekomendacją standardów – przynajmniej raz na kadencję. Taka forma samooceny przeprowadzona przy wykorzystaniu załączonego Indeksu pozwala członkom i członkiniom danej RDPP raz na jakiś czas spojrzeć na swoje zobowiązania i narzędzia, jakimi planują je osiągnąć tak, aby mieć jeszcze czas na refleksję i ewentualne modyfikacje.

MONITORING I EWALUACJA WSPÓŁPRACY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>RDPP przeprowadza raz na kadencję dyskusję na temat współpracy lokalnej, uwzględniając sposób realizacji zasad współpracy.</p>	
	<p>RDPP dokonuje analizy/refleksji nt. systemu zlecenia zadań publicznych na podstawie informacji od przedstawicieli wydziałów, komisji konkursowych i beneficjentów.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba ofert wspólnych; liczba wkładów własnych – z Funduszu Wkładów Własnych.</i></p>
<p>RDPP analizuje wykorzystanie przez sektor pozarządowy zasobów materialnych istniejących na terenie danej JST, w tym potencjału lokalowego.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: regulamin, analiza ilościowa i jakościowa zasobów.</i></p>	

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
	<p>RDPP przeprowadza analizę udziału organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych przez daną JST.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba organizacji biorących udział w pracach nad poszczególnymi dokumentami/politykami, liczba konsultacji, liczba ciał dialogu lub grup roboczych.</i></p>
	<p>RDPP dokonuje analizy udziału sektora pozarządowego w realizacji polityk publicznych.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba organizacji realizujących zadania JST; liczba organizacji opiniujących dokumenty/polityki, liczba organizacji biorących udział w standaryzacji usług społecznych (i innych zadań).</i></p>
	<p>RDPP analizuje wdrożenie przez daną JST form współpracy pozafinansowej.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba patronatów, rekomendacji dla organizacji, partnerstw formalnych i nieformalnych; istnienie regulaminu wchodzenia w partnerstwa projektowe z udziałem organizacji; jakość programu współpracy; uchwała o inicjatywie lokalnej.</i></p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
	<p>RDPP dba o udział sektora pozarządowego w systemie zarządzania kryzysowego.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: udział organizacji w systemie zarządzania kryzysowego (analiza i rekomendacje).</i></p>

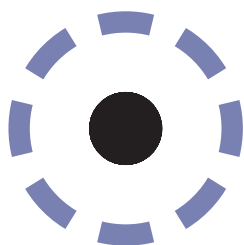
MONITORING I EWALUACJA PRACY RADY

Monitoring i ewaluacja pracy RDPP służy refleksji nad jakością powoływania, funkcjonowania i zarządzania radą zgodnie z zakresem standardów. W ramach projektu wypracowano Indeks Samooceny – narzędzie, które ułatwia to badanie. W założeniu jest to instrument wyłącznie na użytek danej rady, indeks nie **indeksuje**, nie ustawia rad na skali porównawczej. Jest to rozbudowana ankieta zawierająca kilka obszarów tematycznych, pytań wiodących i pomocniczych, służących możliwie szerokiej i głębokiej autorefleksji.

Indeks Samooceny znajduje się na końcu opracowania.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP samodzielnie przeprowadza proces autoewaluacji swojej pracy Indeksem Samooceny raz na kadencję.	RDPP samodzielnie przeprowadza proces autoewaluacji swojej pracy Indeksem Samooceny raz na rok.

MIASTO

Standard tworzenia rady działalności pożytku publicznego

STANDARDY DOTYCZĄCE UCHWAŁY POWOŁUJĄCEJ I REGULAMINU RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

Regulamin prac rady powinien być oddzielony od uchwały o trybie powoływania RDPP i podstawowych warunków trybu pracy. Uchwała odpowiedniego organu JST powinna dotyczyć jedynie:

- a. zasady powoływania i odwoływania członków z podziałem na przedstawicieli organu wykonawczego, przedstawicieli organu stanowiącego, przedstawicieli organizacji pozarządowych,
- b. trybu wyboru prezydium RDPP,
- c. sposób zwołania pierwszego posiedzenia.

REGULAMIN RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

1. Rada działa na podstawie Regulaminu przyjętego przez siebie oraz rocznego planu pracy i harmonogramu pracy.
2. Regulamin rady powinien być zgodny z:
  - a. ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
  - b. programem współpracy z organizacjami pozarządowymi,
  - c. uchwałą o powoływaniu i trybie pracy miejskiej rady działalności pożytku publicznego.

3. Regulamin powinien zawierać:

- a. zadania, jakimi rada ma się zajmować,
- b. tryb i termin wyrażania opinii do projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów,
- c. sposób głosowania/zasady podejmowania decyzji,
- d. określenie sposobu informowania o miejscu i terminie spotkań,
- e. obowiązki członków/członkiń rady,
- f. zadania osób funkcyjnych – przewodniczący/ współprzewodniczący, sekretarz,
- g. rozliczanie frekwencji,
- h. zasady udziału w posiedzeniach/spotkaniach osób spoza rady,
- i. informację o konieczności protokołowania posiedzeń rady,
- j. sposób obiegu informacji,
- k. sposób upublicznienia prac rady,
- l. zakres obsługi administracyjnej.

ROZNY PLAN PRACY powinien wynikać z:

- a. strategii rozwoju miasta,
- b. rocznego programu współpracy i wieloletniego programu współpracy, jeśli został przyjęty,
- c. innych programów strategicznych, polityk publicznych,
- d. potrzeb trzeciego sektora,
- e. planu pracy Rady Miasta,
- f. planu konsultacji społecznych (jeśli istnieje).

KOMENTARZ

Ustawa wskazuje, że w uchwale dotyczącej powoływania i funkcjonowania RDPP rada miasta określa także **tryb pracy** i stąd skarżenie z treściami, które zdaniem grupy pracującej nad standardami RDPP powinny znaleźć swoje miejsce w regulaminie przyjętym oddzielnie przez RDPP. Regulamin uchwalony przez RDPP jest bardziej elastyczny, łatwiejszy do ewentualnej zmiany czy modyfikacji. Dla pewnej części prawników zatrudnionych w JST wydzielenie opisanych powyżej kwestii do osobnego regulaminu jest trudne do przyjęcia, ale mamy nadzieję, że najbliższa nowelizacja ustawy o pożytku jasno wskaże taką możliwość.

Ważnym momentem przy tworzeniu regulaminu jest wybór sposobu podejmowania decyzji przez RDPP. Standardy rekomendują – nawet w ich minimalnym aspekcie – osiągnięcie przez RDPP konsensusu (jednomyślności) przy podejmowaniu decyzji. Oczywiście tak dzieje się bardzo często, kiedy wszyscy czują i rozumieją daną kwestię, rozwiązanie jest przekonujące i jego wybór jest też wyborem całej grupy. Standardy rekomendują tryb, jakim jest konsensus – również dla trudniejszych dyskusji i rozstrzygnięć, a właściwie dla wszystkich decyzji, jakie w swojej pracy podejmuje RDPP.

W regulaminie powinna zostać opisana wewnętrzna struktura RDPP: prezydium tj. wydzielona pewna grupa osób koordynujących prace, ogół członków RDPP i ewentualne zespoły robocze czy komisje. Warto przy tym zwrócić uwagę, że standardy wskazują coraz powszechniejsze wśród RDPP rozwiązanie, polegające na posiadaniu dwóch współprzewodniczących RDPP, reprezentujących dwie strony: samorządową i pozarządową, co podkreśla partnerstwo stron (w odróżnieniu od klasycznego podziału na przewodniczącego i zastępców).

Kolejną kluczową, ale i dość drażliwą kwestią do opisanego w regulaminie pozostaje problem rozliczania frekwencji członków RDPP. Zagadnienie to pojawia się również w standardzie komunikacji wewnętrznej, widać zatem, że jest dość istotne w odczuciu osób mających pewne doświadczenie w pracach tych ciał. Należy wziąć

pod uwagę fakt, że przedstawiciele strony pozarządowej najczęściej wybierani są w wyborach, reprezentują zatem jakąś grupę organizacji pozarządowych, jakieś środowisko, które powierzyło im mandat zaufania. To zobowiązuje, a frekwencja na spotkaniach RDPP jest jednym ze wskaźników aktywności takich osób. Z drugiej strony podobne zobowiązanie mają wobec swoich środowisk osoby z urzędu, jednostek organizacyjnych JST, czy wreszcie radni – a praktyka pokazuje, że to właśnie oni mają trudności z wykazaniem swoich obecności na spotkaniach. Niezależnie od przyczyn nieobecności warto określić, jak dana nieobecność może być usprawiedliwiona, w jakim czasie przed spotkaniem RDPP oraz w jaki sposób (wydaje się niedopuszczalne wystąpienie usprawiedliwienia w momencie rozpoczęcia obrad esemesem bo „coś wypadło”). Należy też w przypadku każdej RDPP skorzystać z ustawowego rozwiązania dla WRDPP i wyznaczyć limit maksymalnie trzech nieusprawiedliwionych nieobecności, które w konsekwencji kończą się wnioskiem do rady JST lub prezydenta o zastąpienie danego członka innym reprezentantem. W przypadku odwołania osoby z sektora pozarządowego regulamin również powinien wskazywać dalszą drogę procedowania (najczęściej są to kolejne wybory na to jedno miejsce lub powołanie osoby z kolejną największą liczbą głosów otrzymanych w czasie ostatnich wyborów do RDPP).

Wniosek o powołanie RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Zapoczątkowanie wniosku przez istniejącą reprezentację, federację, centrum organizacji pozarządowych (COP) działające lokalnie (w przypadku braku reprezentacji) lub inną organizację infrastrukturalną.	Dobry obyczaj w trakcie animacji powstawania RDPP to współpraca oraz informacja na poziomie jednostek pomocniczych miasta (rady osiedla, rady dzielnic, aktywne środowisko lokalne, np. rada parafialna, szkolne rady rodziców) oraz współpraca z JST.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W przypadku inicjatywy ze strony animatora lub pełnomocnika JST ds. współpracy z organizacjami konieczne jest działanie inicjujące spotkanie plenarne (forum), wysyłka informacji ogólnej do wszystkich organizacji pozarządowych (również poprzez strony www, media lokalne), a także współpraca z wydziałem odpowiedzialnym za organizacje pozarządowe i – jeśli jest – pełnomocnikiem JST.</p>	

KOMENTARZ

Organizacje pozarządowe uprawnione do złożenia wniosku o powołanie RDPP powinny powiadomić środowisko pozarządowe o zamiarze podjęcia takiej inicjatywy. Rekomendujemy by uzyskać poparcie lokalnej reprezentacji (federacji, rady, forum organizacji pozarządowych). Dopuszczalne jest podjęcie takiej inicjatywy także przez pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych/animatora uruchamiającego proces złożenia wniosku.

**PROJEKT UCHWAŁY O POWOŁANIU RDPP POWINIEN
BYĆ SKONSULTOWANY ZE ŚRODOWISKIEM ORGANIZACJI
POZARZĄDOWYCH**

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Konsultacje powinny odbyć się w takim samym trybie, jaki jest przewidziany na konsultowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w danej JST.</p> <p>Konsultacje powinny być prowadzone ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w proces powoływania RDPP (organizacjami składającymi wniosek, reprezentacjami organizacji, federacjami, COP).</p> <p>Konsultacje powinny mieć charakter otwarty, a formy zróżnicowane (spotkania konsultacyjne, mailing, www) i muszą zakończyć się informacją zwrotną (z uzasadnieniem odrzucenia zgłoszonych uwag).</p>	<p>Konsultacje powinny opierać się o rekomendowane zasady konsultacji (np. Siedem Zasad Konsultacji¹⁹) oraz wykorzystywać dobre praktyki konsultacji, w tym zróżnicowane, aktywne formy.</p>

KOMENTARZ

Konsultacje projektu uchwały o powołaniu RDPP muszą być prowadzone w takim samym trybie, w jakim konsultuje się projekt programu współpracy. Niemniej jeśli ten tryb oznacza zawieszenie projektu dokumentu w BIP, to z praktycznego punktu widzenia

19 Siedem Zasad Konsultacji to część Kodeksu Konsultacji opracowanego przez ekspertów społecznych i przedstawicieli administracji podczas warsztatu Kongresu Wolności w Internecie w 2012 r., Kodeks prostym językiem opisuje najważniejsze reguły konsultacji i praktyczne wskazówki do ich stosowania. Siedem Zasad Konsultacji to: dobra wiara, powszechność, przejrzystość, responsywność, koordynacja, przewidywalność i poszanowanie interesu ogólnego. <https://mac.gov.pl/projekty/kodeks-konsultacji-i-siedem-zasad-konsultacji>

lepiej poniechać całego przedsięwzięcia. RDPP powinna być swoistą nagrodą dla dobrze współpracującego ze sobą środowiska, a nie polem walki i sporów obywateli z władzą, bo nie taką rolę przypisała jej Ustawa.

SKŁAD/LICZBA CZŁONKÓW

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Ustalenie liczebności składu RDPP: minimalny skład – zgodnie z ustawą o pożytku – to 8 członków, w tym 2 radnych, 2 przedstawicieli władzy wykonawczej, 4 przedstawicieli organizacji pozarządowych.	

KOMENTARZ

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie podaje informację o minimalnej wielkości lokalnej rady (8 osób), brak jest jednak wskazania odnoszącego się do jej górnej granicy. Stąd pojawiają się wśród RDPP działających na tych samych szczeblach samorządu terytorialnego rady różniące się nawet kilkunastoma osobami. Wszystko zależy od potrzeb i oczekiwań wszystkich zainteresowanych środowisk. Jednak warto pamiętać, że efektywna praca w grupie tworzonej przez więcej niż 15 osób jest możliwa, wymaga jednak sporych umiejętności zarządczych i moderacyjnych członków prezydium.

PRZYGOTOWANIA PRZED OGŁOSZENIEM WYBORÓW – SYSTEM INFORMOWANIA O RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Przed uruchomieniem procesu wyborów do RDPP niezbędne jest opracowanie pakietu informacji o RDPP (definicje, cele, zadania, skład, podstawy prawne, prawa i obowiązki, sposób powołania, zgłaszanie kandydatów, tryb wyborczy, wymagania, zakres i formuła działania, korzyści, dobre praktyki, odpowiedzialność, uwarunkowania).</p> <p>Za to zadanie odpowiedzialny powinien być urząd danej JST we współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym wspierającymi.</p>	
<p>Kolejnym krokiem jest dystrybucja pakietu, skierowanego do organizacji pozarządowych, samorządowców, ogólnie – kandydatów, poprzez media, Internet, formy elektroniczne.</p> <p>To zadanie również realizuje urząd we współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p>	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiciele organizacji pozarządowych)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Reprezentacja organizacji działająca na terenie miasta (jeśli istnieje).	
Federacje (sieci organizacji).	
Organizacje pozarządowe.	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiciele JST)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Prezydent.	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiciele Rady Miasta)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Rada Miasta uchwałą.	

Kandydaci

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Organizacje pozarządowe	
<p>Kandydaci ze środowiska pozarządowego pochodzą z powszechnego naboru, otwartego dla wszystkich organizacji pozarządowych działających na terenie miasta.</p> <p>Swoich kandydatów na członków RDPP wyznacza też reprezentacja organizacji np. Miejska Rada Organizacji (o ile istnieje).</p> <p>Priorytetem dla sektora pozarządowego jest zachowanie reprezentatywności branżowej.</p>	<p>W przypadku organizacji pozarządowych obowiązuje nabór powszechny oraz zastosowanie różnorodnych technik głosowania (elektroniczne, listownie, na spotkaniu).</p>
Radni	
<p>Radni wybierają spośród siebie przedstawicieli.</p>	<p>Radni – wyznaczeni do RDPP przez Radę Miasta – powinni reprezentować różne kluby.</p>
Urzędnicy	
<p>Przed wszystkim powinni to być przedstawiciele wydziałów związanych ze współpracą z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Pełnomocnik ds. współpracy z organizacjami, jeśli jest, wchodzi do RDPP.</p>	<p>Urzędnicy reprezentować powinni różne wydziały, czy referaty.</p> <p>Prezydent nie powinien być członkiem RDPP.</p>

KOMENTARZ

Standardy rekomendują dwa rozwiązania, które odpowiadają na podstawowe kwestie związane ze składem RDPP. Jedno z nich wskazuje konieczność wejścia w skład członków rady pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami, drugie rekomenduje, aby wójt (burmistrz, prezydent) w skład RDPP nie wchodził. W pierwszej sytuacji zasadniczy argument mówi o kluczowej roli pełnomocnika, jako koordynatora współpracy na poziomie lokalnym, którego głos i obecność w dyskusjach i decyzjach rady jest niezbędna. W drugiej podnosi się znaczenie wójta czy burmistrza, jako osoby, która w momencie ustalania działań czy rozwiązań może je jednoznacznie wesprzeć lub zmodyfikować z poziomu wykonawczego, a zatem mającego kluczowe znaczenie dla danej kwestii.

Znane są również sytuacje przeciwne, a ich zwolennicy argumentują udział prezydenta w radzie tym, że jest to nie tylko organ doradczy (trudno, aby w tym momencie osoba doradzała sama sobie), ale też jest to ważne ciało dialogu i dobrze, jeśli współtworzy je decydent. Z drugiej strony, obecność pełnomocnika – zauważają zwolennicy innych rozwiązań – zajmuje komuś jedno z miejsc w radzie, a może warto kogoś bardziej wyedukować lub wciągnąć do współpracy na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego? Pełnomocnik i tak będzie obecny w działaniach RDPP.

Rekomendacje dla kandydatów

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Każdy kandydat/-tka musi pozyskać 5 rekomendacji od organizacji pozarządowych dla swojej kandydatury.	W przypadku dużego miasta i znacznej liczby organizacji pozarządowych można zwiększyć konieczną liczbę rekomendacji.

WYBORY

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W przypadku, gdy wybory odbywają się po raz pierwszy, za organizację wyborów odpowiada prezydent za pośrednictwem pełnomocnika ds. współpracy. Niezbędne są przy tym wcześniejsze konsultacje zasad wyborów z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>Rada wojewódzka wspiera proces pierwszych wyborów w poszczególnych JST ze swojego regionu.</p> <p>Wybory organizuje – o ile istnieje – reprezentacja sektora pozarządowego (np. miejska Rada Organizacji Pozarządowych), we współpracy z samorządem w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) przygotowania technicznego wyborów, b) delegowania przedstawicieli. <p>Możliwe jest również zlecenie przeprowadzenia wyborów przedstawicieli sektora pozarządowego organizacji pozarządowej (lub konsorcjum organizacji).</p>
<p>W przypadku każdych kolejnych wyborów za zorganizowanie, przebieg i wyniki wyborów odpowiada organ wykonawczy JST (w praktyce jest to pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych lub inny wyznaczony urzędnik) wraz z lokalną reprezentacją: radą/forum/federacją organizacji pozarządowych.</p>	<p>Rekomenduje się, aby procedurę wyborów organ wykonawczy zlecił lokalnej reprezentacji – radzie/forum/federacji organizacji pozarządowych, bądź innej organizacji pozarządowej.</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W czasie poprzedzającym wybory trwa okres swoistej kampanii wyborczej, w trakcie której:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby kandydujące wypełniają formularz zgłoszenia (informacja o kandydacie, odpowiedź na 2-3 pytania), – odpowiedzi kandydatów zamieszczane są na stronie organizatora wyborów, – informacje o osobach kandydujących pojawiają się na stronach RDPP i JST. 	

Powszechność wyborów

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Wybory osób reprezentujących sektor pozarządowy w RDPP muszą być powszechne (wszystkie organizacje działające na danym terenie mają prawo głosowania), przeprowadzone w formie zebrania ogólnego lub drogą elektroniczną, bądź w formie korespondencyjnej.</p> <p>Możliwe jest oddelegowanie części składu organizacji pozarządowych przez reprezentację organizacji jeśli istnieje (np. miejską Radę Organizacji Pozarządowych).</p>	

Etapy wyborów

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Na proces wyboru przedstawicieli środowiska pozarządowego do RDPP składają się następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ogłoszenie wyborów, – zgłaszanie kandydatów (w tym uzupełnienia formalne), – ogłoszenie listy kandydatów, – prezentacja kandydatów, – głosowanie, – ogłoszenie wyników, – procedura odwoławcza, – powołanie osób do RDPP.	

LICZBA GŁOSÓW ORGANIZACJI GŁOSUJĄCEJ

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Organizacja pozarządowa może oddać głos na 50% liczby przedstawicieli pozarządowych</p> <p>(np. jeśli do RDPP będzie wybieranych 6 przedstawicieli organizacji pozarządowych – w wyborach każda organizacja głosująca może oddać głos na maksymalnie 3 kandydatów; analogicznie: jeśli w wyborach wybieramy 10 przedstawicieli organizacji pozarządowych – każda organizacja może oddać 5 głosów.</p>	

KOMENTARZ

Propozycja posiadania przez każdą głosującą organizację liczby głosów większej niż jeden, a mniejszej niż liczba wszystkich miejsc dla strony pozarządowej w RDPP ma o tyle sens, że zmusza ona w ten sposób do rzeczywistego wyboru kandydata. W innej sytuacji organizacja albo głosowałaby wyłącznie za swoim typem, albo przydzielałaby nic niezmiennające głosy jak leci, aż do wyczerpania puli. W rekomendowanej przez standardy propozycji należy uważnie zastanowić się, komu rzeczywiście chcemy powierzyć nasz mandat zaufania.

Еdukacja RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Każda nowopowołana RDPP przechodzi jednodniowe szkolenie z zakresu podstaw prawnych funkcjonowania organizacji pozarządowych i JST oraz elementów pracy w zespole (w tym komunikacji).</p>	<p>Każda nowopowołana RDPP przechodzi szkolenie dwudniowe z zakresu podstaw prawnych funkcjonowania organizacji pozarządowych i JST oraz elementów pracy w zespole (w tym komunikacji).</p>
<p>RDPP już istniejąca uczestniczy raz do roku w jednodniowym szkoleniu rozwijającym kompetencje członków i członkiń rady.</p>	<p>RDPP już istniejąca uczestniczy raz do roku w dwudniowym szkoleniu rozwijającym kompetencje członków i członkiń rady.</p>
<p>Każda z osób z RDPP otrzymuje pakiet startowy (materiały w wersji elektronicznej) zawierający m.in.:</p> <p>regulamin RDPP, standard działania RDPP, standardy współpracy, ustawa o pożytku, program współpracy, ustawa o samorządzie gminnym, baza danych organizacji, lista teleadresowa urzędu, sprawozdanie z RDPP poprzedniej kadencji.</p>	
<p>Organizowane jest spotkanie z poprzednią RDPP.</p>	

KOMENTARZ

Praktycy twierdzą, że pierwsza kadencja danej rady mija właściwie bez większych sukcesów, nie wiadomo kiedy. Osoby dopiero pod jej koniec zaczynają orientować się, jakie tak naprawdę rada może mieć kompetencje i co może rzeczywiście osiągać. Stąd tak ważne jest przekazanie tej wiedzy, a przynajmniej spostrzeżeń i refleksji członkom rady kolejnej kadencji i dlatego standardy rekomendują wspólne spotkania czy szkolenia.

Z pewnością zupełnym minimum powinny być natomiast podstawowe materiały wypracowane w trakcie poprzednich kadencji, jako tzw. pakiet startowy.

Standard komunikacji

Celem standardu jest zapewnienie partnerskiej współpracy i skutecznej komunikacji RDPP z administracją publiczną, organizacjami pozarządowymi, innymi ciałami dialogu oraz skuteczną i efektywną komunikacją wewnątrz RDPP. W przypadku standardów komunikacji ogromne znaczenie ma sposób organizacji pracy oraz wewnętrznego podziału zadań i obowiązków pomiędzy prezydium RDPP a innych członków. Pozwala to RDPP usprawnić realizację ich zadań, ale także zwiększyć poziom zaangażowania członków i członkiń rady w jej prace.

Efektem dobrze wdrożonej komunikacji wewnętrznej jest – w kontekście standardów – przede wszystkim:

- sprawność podejmowania decyzji i planowania działań,
- otwartość na kwestie merytoryczne, na dzielenie się wiedzą i kompetencjami,
- wzmacnianie poczucia misji i budowanie wspólnoty celów.

O korzyści wdrożenia standardów w komunikacji zewnętrznej RDPP możemy mówić w przypadku, gdy:

- zauważalna jest promocja samej RDPP, jak też jej prac i osiągniętych sukcesów,
- z RDPP kojarzona jest otwartość, a chętnie kontaktują się z nią zarówno pojedyncze organizacje, jak i jednostki samorządu terytorialnego w swoich sprawach,
- dostrzec można wzrost prestiżu RDPP, która chociażby coraz częściej zapraszana jest do różnych form dialogu, lub jej udział w danym wydarzeniu jest pożądanym (np. poprzez patronat).

RDPP, podobnie jak każda inna grupa zadaniowa, w procesie komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej powinny stosować takie narzędzia, które są proste do zastosowania, skuteczne na satysfakcjonującym poziomie oraz skierowane do różnych grup odbiorców. Standardy przede wszystkim zwracają uwagę na zastosowanie poczty elektronicznej i stron internetowych, odpowiedniego przygotowania spotkań z wyprzedającym je elementem edukacyjnym (wcześniejsze przesyłanie dokumentów i materiałów do przeczytania), jak również ustawicznego przypominania faktu istnienia RDPP na danym terenie wszystkim potencjalnie zainteresowanym – organizacjom pozarządowym, urzędnikom, mediom.

Szczegółowe obszary wchodzące w skład standardu:

- **Komunikacja rady z organizacjami pozarządowymi.**
- **Komunikacja rady z organami samorządu i administracją publiczną.**
- **Komunikacja rady z innymi ciałami dialogu.**
- **Komunikacja rady z innymi radami.**
- **Komunikacja wewnątrz rady.**

Należy zwrócić szczególną uwagę na komunikację pomiędzy radą działalności pożytku publicznego a administracją publiczną – jest to kluczowe dla funkcjonowania RDPP.

Rada DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO a ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Osobna zakładka dotycząca rady na stronie internetowej urzędu.	
Na stronie internetowej urzędu zamieszczona jest informacja o RDPP – czym jest, jakie ma funkcje, kto wchodzi w jej skład, dołączona jest uchwała o trybie wyboru oraz regulamin pracy.	
W zakładce zamieszczona jest stała informacja o aktualnym składzie RDPP – imię, nazwisko i organizacja/institucja każdego z członków/-kiń.	W zakładce strony internetowej urzędu dotyczącej RDPP widnieje krótka notka o każdym z członków/-kiń (ze zdjęciem).
W zakładce strony internetowej widnieje kontakt do RDPP – adres korespondencyjny, adres e-mail oraz telefon do osoby, która zajmuje się obsługą administracyjną, a także kontakt do przewodniczącego (telefon, e-mail).	Kontakt do RDPP uzupełniony jest informacjami o podziale ewentualnych odpowiedzialności ze wskazaniem konkretnej osoby (np. wg klucza branżowego).

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Podstawowe informacje o pracy RDPP zamieszczane na zakładce strony internetowej JST lub innej stronie rady: protokoły/informacje ze spotkań, sprawozdania półroczne/roczne, informacja o posiedzeniach z odpowiednim wyprzedzeniem, informacja dotycząca obecności na posiedzeniach poszczególnych członków (listy obecności), plan pracy.</p>	<p>Udostępnione na stronie uchwały i stanowiska rady.</p>
	<p>RDPP promuje się oraz prowadzi aktywną politykę informacyjną z użyciem portali społecznościowych.</p>
<p>RDPP prowadzi bazę eksperckich organizacji i ekspertów gotowych wesprzeć jej pracę – na stronie/zakładce widnieje informacja o możliwości dopisania się do takiej bazy.</p>	
	<p>RDPP wykorzystuje spotkania organizacji pozarządowych do informowania o swojej działalności i funkcjach.</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
	RDPP posiada bazę e-mailową, do której dopisać się mogą organizacje pozarządowe, sieci, federacje, COP, czy inne rady. Wszyscy dopisani do bazy otrzymują bieżące informacje o pracy RDPP.

KOMENTARZ

Przygotowanie informacji o RDPP, jej aktualnym składzie oraz kompetencjach musi być obowiązkowym, jednym z pierwszych zadań nowego prezydium czy JST, przynajmniej raz na kadencję. Osobną kwestią pozostaje wybór miejsca, gdzie taka informacja zostanie zamieszczona. Dobrą praktyką jest z pewnością zawieszenie stałej informacji o RDPP – w formie jakby wizytówki, zawierające zdjęcia i sympatyczne, krótkie biogramy osób – na oficjalnej stronie internetowej danej JST. To zdecydowanie podnosi prestiż rady, nadaje jej bardziej oficjalny wizerunek.

Jednocześnie warto prowadzić osobną stronę www, lub nawet fanpage na popularnym portalu społecznościowym, pozwalającą na szybką aktualizację, zamieszczanie krótkich notatek ze spotkań oraz projektów dokumentów i uchwały RDPP. Przystępne narzędzie i bieżąca aktualizacja materiału z pewnością przysporzą radzie sympatii otoczenia i pozwolą na sprawną komunikację z innymi środowiskami.

Warto zadbać również o zebranie zgłoszeń od osób, które deklarują włączenie się w dalsze prace RDPP na zasadzie ekspertów. Mogą to być zarówno przedstawiciele branżowych organizacji pozarządowych, jak i pracownicy jednostek organizacyjnych JST (szkoła, OPS, biblioteka, dom kultury, inne) oraz pracownicy na-

ukowi, prawnicy i inni. Nie należy przy tym tworzyć zbyt licznych barier dostępu, ale raczej powiadomić publicznie zarówno o możliwości zgłoszenia się na taką listę ekspertów (wolontariuszy), jak i o jej najbardziej aktualnym kształcie (nazwisko i deklarowana specjalizacja osoby). Po ekspertów RDPP będzie sięgać w momencie pojawienia się potrzeby, np. formowania komisji oceniającej, utworzenia małej grupy tematycznej do danej kwestii, zasięgnięcia opinii osoby spoza rady, przygotowania jakiejś ekspertyzy czy propozycji stanowiska.

Rada działalności pożytku publicznego a organy samorządu i administracji publicznej

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Informacja o istnieniu RDPP, jej składzie osobowym, zadaniach i bieżących działaniach jest przekazywana do komórek organizacyjnych urzędu.	Informacja o istnieniu rady, jej funkcjach i bieżących działaniach pojawia się na wewnętrznych spotkaniach (np. odprawa dyrektorów)
Informacja o RDPP trafia do rady JST.	Informacja o istnieniu rady i jej funkcjach prezentowana jest na sesji Rady Miasta.
RDPP otrzymuje obligatoryjnie informacje z JST o planowanych pracach nad dokumentami strategicznymi.	RDPP otrzymuje z urzędu JST plan wszystkich konsultacji zaplanowanych na dany rok.
RDPP otrzymuje informację od rady JST o jej planie pracy na dany rok.	Plan wszystkich konsultacji zaplanowanych na dany rok.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Opinia RDPP dotycząca projektu aktu prawa miejscowego lub innego dokumentu każdorazowo dołączona jest do projektu uchwały lub wpisana w uzasadnienie.	
Stanowiska RDPP przesyłane są do organu wykonawczego.	
W przypadku konsultacji z RDPP dokumentu specjalistycznego, niezbędna jest obecność urzędnika, który jest w stanie opowiedzieć o zagadnieniu językiem niespecjalistycznym.	Stanowiska RDPP przesyłane są do przewodniczącego Rady Miasta.
Rada jest informowana na bieżąco – przez osobę oddelegowaną do obsługi rady – o projektach aktów prawnych, nad którymi trwają prace w JST.	Do każdego dokumentu opiniowanego przez RDPP powinien być załączony materiał, w którym przedmiot konsultacji jest omówiony w sposób zrozumiały nie tylko dla ekspertów, ale dla wszystkich członków rady.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Informacja o istnieniu RDPP, jej składzie osobowym, zadaniach i bieżących działaniach jest przekazywana do komórek organizacyjnych urzędu.</p>	<p>RDPP jest zapraszana do grup roboczych w celu wspólnego opracowania projektów dokumentów strategicznych, programów, itp. Rada może delegować do pracy w zespołach roboczych osoby spoza niej jako przedstawicieli, określając przy tym zasady komunikacji z tą osobą.</p>
<p>Rada otrzymuje z urzędu JST informację zwrotną do swoich opinii i rekomendacji wraz z uzasadnieniem.</p>	
<p>W przypadku opiniowania dokumentów strategicznych, programów sektorowych itp., członkowie RDPP powinni otrzymywać dokument w czasie pozwalającym na zapoznanie się z nim przed spotkaniem.</p>	<p>W przypadku opiniowania kluczowych dokumentów niezbędne jest spotkanie RDPP z osobą odpowiedzialną za tworzenie danego dokumentu (np. poprzez obecność tej osoby na posiedzeniu, podczas którego omawiany jest dokument).</p>
<p>Konieczne jest zasięgnięcie przez dyrektorów (naczelników) departamentów (wydziałów) opinii RDPP w zakresie prowadzonych przez nich spraw w obszarach pożytku publicznego.</p>	

KOMENTARZ

Wysyłkę mailową do wszystkich referatów, wydziałów czy biur lub departamentów urzędu danej JST informacji o RDPP, jej aktualnym składzie i kompetencjach, rada musi zrealizować obowiązkowo przynajmniej raz na kadencję.

Z drugiej strony przynajmniej raz w roku tenże urząd musi przesłać RDPP swój kalendarz legislacyjny, zawierający informację o wszystkich planowanych pracach nad tworzeniem lub nowelizowaniem aktów prawa miejscowego i innych dokumentów. Pozwoli to RDPP na sporządzenie planu prac i harmonogramu spotkań na wiele miesięcy naprzód. Zazwyczaj taki kalendarz legislacyjny jest ogólnie dostępny na stronie internetowej lub w BIP, ale można też wystąpić o niego z osobną prośbą do biura rady danej JST.

Trzeba również przypominać, aby każdorazowo opinia RDPP była dołączana do projektu danego dokumentu, który opiniowała RDPP. Z drugiej strony RDPP powinna pamiętać, że ma możliwość swobodnego wypowiedzenia się w różnych kwestiach – jako ciało dialogu i organ doradczy – i przesyłania ich do dyrektorów i kierowników odpowiednich biur czy referatów w urzędzie JST, a w szczególności do prezydenta miasta.

W przypadku tworzenia projektów dokumentów o kluczowym znaczeniu dla danej JST przedstawiciele RDPP powinni być zapraszani do ich współtworzenia na możliwie wczesnym etapie, co może zwiększyć szanse na lepsze przygotowanie tych propozycji. Istotnym zasobem RDPP w takiej sytuacji są również jej eksperci.

Rada DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO a INNE CIAŁA DIALOGU

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>RDPP identyfikuje inne ciała dialogu funkcjonujące w mieście.</p> <p>Baza ta jest aktualizowana na bieżąco.</p>	<p>RDPP prowadzi stałą współpracę z innymi ciałami na poziomie miasta (np. radą seniorów, radą ds. niepełnosprawnych, itp.)</p> <p>Jeżeli istnieją komisje dialogu obywatelskiego RDPP wymienia się informacjami o pracy nad danymi dokumentami</p>
<p>Oddelegowani przedstawiciele rad sprawozdają się z uczestnictwa w zespołach, do których zostali oddelegowani.</p>	

Rada DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO a inne Rady DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Rada ma kontakt z powiatową RDPP i innymi gminnymi RDPP.</p>	<p>RDPP konsultuje się z innymi gminnymi radami lub radą powiatową, jeżeli zachodzi właściwość terytorialna lub zadaniowa.</p>
	<p>RDPP bierze udział w wojewódzkich i ogólnopolskich forach Rad Działalności Pożytku Publicznego.</p>

Komunikacja wewnątrz rady

Na początku każdej kadencji członkowie rady ustalają sposób komunikowania się:

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP stosuje do komunikacji pocztę elektroniczną.	
RDPP jest informowana o efektach prac powoływanych przez nią zespołów roboczych.	
Członkowie i członkinie RDPP potwierdzają udział w posiedzeniach za pomocą jednego ze środków komunikacji.	
Zasady usprawiedliwiania nieobecności są jasne, wspólnie ustalone i znane wszystkim osobom z RDPP.	
	Wszystkie pisma i dokumenty, które wpływają do RDPP są przekazywane wszystkim członkom RDPP.
	W pracy członkowie RDPP wykorzystują Forum Rad – portal na stronie ngo.pl

KOMENTARZ

W działaniach zespołowych – a takim jest funkcjonowanie RDPP – mało jest tak przykrych sytuacji, jak wykluczenie informacyjne osób. Stąd podstawowym zadaniem każdej RDPP jest ustalenie, jakimi narzędziami i w jaki sposób komunikują się między sobą zarówno członkowie i członkinie RDPP, jak i jej ewentualne organy (prezydium, zespoły eksperckie i grupy robocze). Posiadanie jednej listy mailowej często wystarczy, aby pomimo nieobecności na spotkaniu osoby z RDPP panowały nad omawianym materiałem i wiedziały, jakie powzięto postanowienia. Pomocne w tym powinny być krótkie notatki ze spotkań, przygotowywane przez protokolanta z obsługi administracyjnej lub – ostatecznie – przez sekretarza rady (choć podstawowe zadania tej osoby z RDPP zawierają się raczej w komunikacji zewnętrznej RDPP z jej otoczeniem).

Standard funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego

Zgodnie z Ustawą, podstawową funkcją rad jest funkcja konsultacyjno-opiniodawcza, będąca elementem dialogu społecznego, a realizowana (zgodnie z metodologią zawartą w *Zasadach Dialogu Społecznego* z 2002 r. oraz *Zasadach konsultacji przeprowadzanych podczas przygotowywania dokumentów rządowych* z 2009 r.) w trzech podstawowych wymiarach: informacja, konsultacja, współdecydowanie/współtworzenie. Rozumienie tych różnych wymiarów ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania RDPP.

Opiniowanie projektów dokumentów strategicznych (strategia rozwoju JST) czy operacyjnych (program współpracy, projekty prawa miejscowego) jest jednym z podstawowych zadań RDPP. Jednak praktyka pokazuje, że ta podstawowa funkcja najczęściej ma charakter reaktywny i odtwórczy. Oznacza to, że o ile RDPP sama nie inicjuje i/lub nie współpracuje w tworzeniu tych projektów, jej udział w tym procesie jest często bezproduktywny, a propozycje zmian nie są brane pod uwagę.

Standardy proponują, aby mocniej wykorzystać mechanizm konsultacji, których efektem będzie dobrze przygotowany, przemyślany i przydatny projekt ważnego planu, strategii czy aktu legislacyjnego. RDPP powinna sama proponować konkretne zapisy i projekty dokumentów, a także aktywnie współuczestniczyć – poprzez swoich przedstawicieli – w pracach innych ciał i organów tworzących politykę publiczną w obszarach – branżowym czy horyzontalnym – funkcjonowania organizacji trzeciego sektora.

Rekomendujemy włączanie RDPP w proces współtworzenia dokumentów, nie tylko ich konsultowania. Jest to bowiem nie tyle

uzyskanie opinii na temat propozycji samorządu, ile autentyczne partnerstwo w poszukiwaniu i budowaniu najlepszych rozwiązań. Strony wspólnie definiują problemy i szukają optymalnych mechanizmów ich niwelowania. Komunikacja w tak rozumianym procesie ma charakter równoczesny – procesy projektowania rozwiązań i ich dyskusowania następują jednocześnie.

Założenia w zakresie TRYBU FUNKCJONOWANIA

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP opiniuje dokumenty strategiczne.	RDPP bierze aktywny udział w tworzeniu dokumentów strategicznych.
RDPP opiniuje projekty dokumentów (co najmniej projekty aktów prawa miejscowego) dotyczących sfer pożytku publicznego związanych z formami współpracy finansowej i pozafinansowej określonych w programach współpracy – rocznym i/lub wieloletnim. Dokumenty poddawane konsultacjom z RDPP identyfikowane są na podstawie harmonogramu/planu pracy posiedzeń rady JST.	Podstawowym zadaniem RDPP jest inicjowanie i współtworzenie dokumentów dotyczących sfer pożytku publicznego związanych z formami współpracy finansowej i pozafinansowej (co najmniej projekty aktów prawa miejscowego oraz uchwały i zarządzenia).

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP konsultuje roczny i wieloletni (jeśli jest podejmowany) program współpracy.	RDPP aktywnie współtworzy roczny i wieloletni program współpracy we współpracy z lokalnym sektorem pozarządowym.
W sytuacjach sporu pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi RDPP udziela wskazówek nt. możliwych kierunków rozwiązania sporu oraz wyraża opinie w temacie sporu.	RDPP prowadzi mediacje pomiędzy organizacjami a samorządem w sytuacjach sporu pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi.
RDPP wyraża opinie w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez sektor pozarządowy.	RDPP bierze udział w definiowaniu priorytetowych zadań publicznych określonych w programie współpracy.
RDPP analizuje pracę komisji otwartych konkursów ofert, w tym tryb wyboru członków komisji konkursowych (np. poprzez obserwowanie prac komisji konkursowych przez oddelegowaną osobę z rady).	RDPP współtworzy procedury powoływania i zasady działania komisji konkursowych oraz rekomenduje reprezentantów sektora pozarządowego do prac w otwartych konkursach ofert i innych konkursach dotyczących sektora pozarządowego (np. wybór najlepszej organizacji czy lidera, przyznawanie stypendiów).

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP współpracuje z radami innego szczebla (gminnego, powiatowego, wojewódzkiego oraz ogólnopolską), np. poprzez informowanie, zbieranie opinii, udział w spotkaniach.	
	RDPP współpracuje z innymi ciałami dialogu na terenie danej JST, np. radą ds. kultury, sportu, komisjami dialogu obywatelskiego.
RDPP wyraża opinię w sprawie realizacji programu współpracy.	RDPP dokonuje ewaluacji programów współpracy.

KOMENTARZ

Warto pamiętać o tym, aby RDPP mogła mieć wpływ na ilość i rodzaj projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów, które będzie musiała poddać ocenie i zaopiniować. W przypadku dużych miasta i metropolii, w których aktów prawa miejscowego uchwała się nie kilkadziesiąt, lecz co najmniej kilkaset rocznie, a innych uchwał nawet kilka tysięcy, niebagatelnym pomysłem jest uchwalenie przez RDPP swoistego „filtra”. To właśnie RDPP powinna decydować, co z rocznego kalendarza legislacyjnego – który powinna otrzymać z biura rady JST – ma trafić do opiniowania obowiązkowo, co na żądanie, a co fakultatywnie. Dzięki temu RDPP będzie mieć czas i na swoje ustawowe funkcje opiniodawcze i na szereg innych działań, w tym konsultacyjnych, inicjatywnych, rozjemczych, standaryzacyjnych, organizacyjnych i innych.

W przypadku innego ustawowego zadania RDPP, jakim jest pomoc i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi, intencją standardów jest zachęcanie raczej do mediacji i swoistego arbitrażu, niż wkraczania w kompetencje sądownicze. Jest to bowiem sprzeczne z ogólną zasadą kultury współpracy, która polega na poszukiwaniu kompromisu i dialogu, a nie na dzieleniu na wygranych i przegranych. Warto zatem tą zasadą kierować się w podobnych kwestiach i wyzwaniach.

Powoływanie Prezydium

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Prezydium RDPP składa się z min. 2 osób, tj. przewodniczącego i wiceprzewodniczącego lub dwóch (dwojga) współprzewodniczących.	
Prezydium ma również sektorowy skład mieszany, obecny jest przedstawiciel zarówno JST, jak i organizacji pozarządowych.	
Zasadniczym zadaniem prezydium jest organizacja pracy RDPP.	W regulaminie RDPP znajduje się zapis dotyczący obszaru decyzyjności prezydium.

KOMENTARZ

Standardy rekomendują możliwość posiadania przez RDPP prezydium złożonego z dwóch/dwojga współprzewodniczących. Warto je wdrożyć, rozwiązanie takie jest bowiem nie tylko eleganckie i nowoczesne ale podkreśla walor partnerstwa, jako naczelną zasadę pracy RDPP. Ma też znaczenie bardziej pragmatyczne – koncentruje odpowiedzialność za sprawne funkcjonowanie zespołu na dwóch osobach, które następnie – aby w ogóle móc sprawnie zarządzać pracami RDPP – dopraszają do konkretnych działań członków i członkinie RDPP jako liderów danego zadania. Znika również w swojej dotychczasowej odstonie tajemniczy sekretarz, a jego obowiązki przejmuje obsługa administracyjna rady, którą musi zapewnić dana JST (wszak dla niej ta RDPP funkcjonuje). Dzięki temu sekretarz nie musi męczyć się nad sporządzaniem notatek i protokołów, lecz zaczyna odpowiadać za tworzenie prostego i efektywnego systemu obiegu informacji wewnątrz RDPP, jak i na zewnątrz, z jej otoczeniem.

Sposób podejmowania decyzji przez radę

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP podejmuje decyzje drogą konsensusu, a w przypadku niemożności jego osiągnięcia zostaje zarządzane głosowanie. W tym wypadku decyzja zapada zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków i członkin rady.	RDPP podejmuje wszystkie decyzje drogą konsensusu.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
W sytuacji wymagającej zajęcia stanowiska przez radę, w okresie między jej posiedzeniami decyzje mogą być podejmowane elektronicznie.	
Za ważną uznaje się decyzje, jeśli odpowie na nią, co najmniej połowa członków RDPP.	
W protokole/sprawozdaniu odnotowuje się, jaką opinię kto wygłosił/preferował itp. głosowania (o ile są zarządzane) są imienne.	
Dokumenty (stanowiska/opinie/rekomendacje) RDPP przedkładane są Prezydentowi i odpowiedniej komórce Urzędu zgodnie z regulaminem RDPP.	

KOMENTARZ

Standardy rekomendują konsensus jako – co do zasady – podstawowy sposób podejmowania decyzji w RDPP. Jednomyślność ma bowiem zasadniczą zaletę, mianowicie buduje i jednoczy grupę (w tym wypadku RDPP) wokół osiągnięcia konsensusu i poczucia wspólnoty. Wszystkie inne sposoby, w szczególności każda forma głosowania jest wprawdzie sposobem na szybkie załatwienie danej kwestii, jednak dzieje się to kosztem jedności zespołu. W efekcie głosowania pojawiają się bowiem przynajmniej dwie frakcje, zwycięzcy i przegrani (są też często niezdecydowani, a ich

chwiejność w podejmowaniu decyzji może się nawet utrwać jako dominujący sposób funkcjonowania w tej grupie), co oznacza wzmocnienie i tak juŹ istniejących w RDPP podziałów. Stąd tak waŹny jest konsensus, on bowiem – pomimo pewnych kosztów – buduje zupełnie nową kulturę współpracy i daje owo autentyczne i nieczęsto spotykane poczucie wspólnoty i jednomyślności.

Jakie sã wady takiej metody pracy? Jest chyba tylko jedna, ale istotna – konsensus wymaga czasu. Stąd tak wielkie znaczenie dla jednomyślności ma dobry sposób zorganizowania posiedzeń rady, wcześniejsze przesyłanie niezbędnych dokumentów czy informacji, których rolą jest wyedukowanie wszystkich członków i członkiń RDPP w danej sprawie. Jednak dzięki temu, Źe osoby dysponujã tym samym zasobem wiedzy, ich dyskusja toczyć się moŹe bardziej sprawnie, a podnoszone rozwiãzania i rekomendacje mogã od razu trafiã w punkt i przemawiać do wiêkszej grupy odbiorców.

Standard monitoringu i ewaluacji

Standard obejmuje dwie płaszczyzny: monitoring i ewaluację współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych oraz monitoring i ewaluację pracy rady.

Standard monitoringu i ewaluacji ma przede wszystkim pomóc RDPP w dokonaniu przez nią pewnego oglądu stanu realizacji współpracy pomiędzy daną JST a lokalnym sektorem pozarządowym. Dodatkowo, narzędzie jakim jest Indeks Samooceny powinno ułatwić RDPP jej autorefleksję nad własnym funkcjonowaniem, w tym odpowiadaniem na wyzwania stawiane przez standardy.

Oceniając lokalną współpracę należy posiłkować się Modelem Współpracy, który ujmuje wszystkie formy kontaktów JST i organizacji pozarządowych w trzy płaszczyzny: współtworzenia polityk publicznych, realizacji zadań publicznych i partnerstwa, tworzenia warunków dla społecznej i pozarządowej aktywności. Metodologia Modelu jest tak uniwersalna, że pozwala przeprowadzić rzetelną ocenę współpracy w każdej gminie, mieście, powiecie czy województwie.

Dodatkowo, Model akcentuje obowiązek realizacji zróżnicowanych form współpracy JST i trzeciego sektora zgodnie z zasadami pomocniczości, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności, partnerstw i suwerenności stron, jak też zgodnie z istniejącą lokalnie kulturą współpracy obu sektorów. Rolą rady jest refleksja nad tym, na ile zasady te są realizowane/przestrzegane.

Obowiązkiem RDPP jest też monitorowanie własnych dokonań i weryfikacja skuteczności jej funkcjonowania, dokonywana – zgodnie z rekomendacją standardów – przynajmniej raz na kadencję. Taka forma samooceny przeprowadzona przy wykorzystaniu załączonego Indeksu pozwala członkom i członkiniom danej RDPP raz na jakiś czas spojrzeć na swoje zobowiązania i narzędzia, jakimi planują je osiągnąć tak, aby mieć jeszcze czas na refleksję i ewentualne modyfikacje.

Monitoring i ewaluacja współpracy administracji publicznej

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP przeprowadza raz na kadencję dyskusję na temat współpracy lokalnej, uwzględniając sposób realizacji zasad współpracy.	
	RDPP dokonuje analizy/refleksji nt. systemu zlecania zadań publicznych na podstawie informacji od przedstawicieli wydziałów, komisji konkursowych i beneficjentów. <i>Źródła danych i ich formy: liczba ofert wspólnych; liczba wkładów własnych – z Funduszu Wkładów Własnych.</i>
RDPP analizuje wykorzystanie przez sektor pozarządowy zasobów materialnych istniejących na terenie danej JST, w tym potencjału lokalowego. <i>Źródła danych i ich formy: regulamin, analiza ilościowa i jakościowa zasobów.</i>	

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
	<p>RDPP przeprowadza analizę udziału organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych przez daną JST.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba organizacji biorących udział w pracach nad poszczególnymi dokumentami/politykami, liczba konsultacji, liczba ciał dialogu lub grup roboczych.</i></p>
	<p>RDPP dokonuje analizy udziału sektora pozarządowego w realizacji polityk publicznych.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba organizacji realizujących zadania JST; liczba organizacji opiniujących dokumenty/polityki, liczba organizacji biorących udział w standaryzacji usług społecznych (i innych zadań).</i></p>

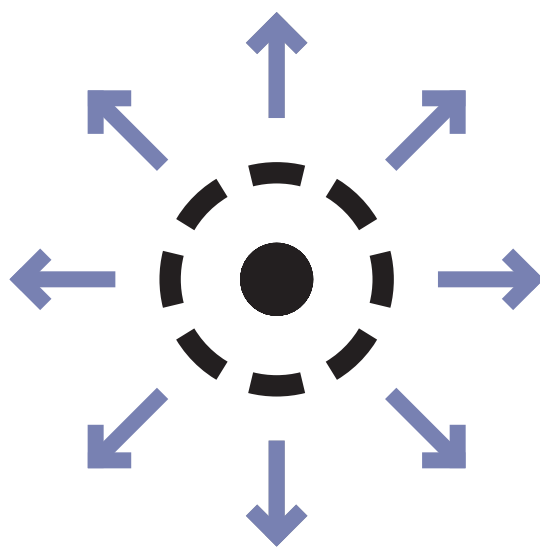
MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>RDPP analizuje wdrożenie przez daną JST form współpracy pozafinansowej.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba patronatów, rekomendacji dla organizacji, partnerstw formalnych i nieformalnych; istnienie regulaminu wchodzenia w partnerstwa projektowe z udziałem organizacji; jakość programu współpracy; uchwała o inicjatywie lokalnej.</i></p>	
<p>RDPP dba o udział sektora pozarządowego w systemie zarządzania kryzysowego.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: udział organizacji w systemie zarządzania kryzysowego (analiza i rekomendacje).</i></p>	

Monitoring i ewaluacja pracy rady

Monitoring i ewaluacja pracy RDPP służy refleksji nad jakością po-woływania, funkcjonowania i zarządzania radą zgodnie z zakresem standardów. W ramach projektu wypracowano Indeks Samooceny – narzędzie, które ułatwia to badanie. W założeniu jest to instrument wyłącznie na użytek danej rady, indeks nie **indeksuje**, nie ustawia rad na jakiejś skali porównawczej. Jest to rozbudowana ankieta zawierająca szereg obszarów tematycznych, pytań wiodących i pomocniczych, służących możliwie szerokiej i głębokiej autorefleksji rad.

Indeks Samooceny znajduje się na końcu opracowania.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP samodzielnie przeprowadza proces autoewaluacji swojej pracy Indeks Samoooceny raz na kadencję.	RDPP samodzielnie przeprowadza proces autoewaluacji swojej pracy Indeks Samoooceny raz na rok.

POWIAT

Standard tworzenia rady działalności pożytku publicznego

STANDARDY DOTYCZĄCE UCHWAŁY POWOŁUJĄCEJ I REGULAMINU RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

Regulamin prac rady powinien być oddzielony od uchwały o trybie powoływania RDPP i podstawowych warunków trybu pracy. Uchwała odpowiedniego organu JST powinna dotyczyć jedynie:

- a. zasady powoływania i odwoływania członków z podziałem na przedstawicieli organu wykonawczego, przedstawicieli organu stanowiącego, przedstawicieli organizacji pozarządowych,
- b. trybu wyboru prezydium RDPP,
- c. sposób zwołania pierwszego posiedzenia.

REGULAMIN RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

1. Rada działa na podstawie Regulaminu przyjętego przez siebie oraz rocznego planu pracy i harmonogramu pracy.
2. Regulamin rady powinien być zgodny z:
  - a. ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
  - b. programem współpracy z organizacjami pozarządowymi,
  - c. uchwałą o powoływaniu i trybie pracy powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego.

3. Regulamin powinien zawierać:

- a. zadania, jakimi rada ma się zajmować,
- b. tryb i termin wyrażania opinii do projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów,
- c. sposób głosowania/ zasady podejmowania decyzji,
- d. określenie sposobu informowania o miejscu i terminie spotkań,
- e. obowiązki członków/członkiń rady,
- f. zadania osób funkcyjnych – przewodniczący/ współprzewodniczący, sekretarz
- g. rozliczanie frekwencji,
- h. zasady udziału w posiedzeniach/spotkaniach rady osób spoza rady,
- i. informację o konieczności protokołowania posiedzeń rady,
- j. sposób obiegu informacji,
- k. sposób upublicznienia prac rady,
- l. zakres obsługi administracyjnej.

ROZNY PLAN PRACY powinien wynikać z:

- a. strategii rozwoju powiatu,
- b. rocznego programu współpracy i wieloletniego programu współpracy, jeśli został przyjęty,
- c. innych programów strategicznych, polityk publicznych,
- d. potrzeb trzeciego sektora,
- e. planu pracy rady powiatu,
- f. planu konsultacji społecznych (jeśli istnieje).

KOMENTARZ

Ustawa wskazuje, że w uchwale dotyczącej powoływania i funkcjonowania RDPP rada powiatu określa także **tryb pracy** i stąd skojarzenie z treściami, które zdaniem grupy pracującej nad standardami RDPP powinny znaleźć swoje miejsce w regulaminie przyjętym oddzielnie przez RDPP. Regulamin uchwalony przez RDPP jest bardziej elastyczny, łatwiejszy do ewentualnej zmiany czy modyfikacji. Dla pewnej części prawników zatrudnionych w JST wydzielenie opisanych powyżej kwestii do osobnego regulaminu jest trudne do przyjęcia, ale mamy nadzieję, że najbliższa nowelizacja ustawy o pożytku jasno wskaże taką możliwość.

Ważnym momentem przy tworzeniu regulaminu jest wybór sposobu podejmowania decyzji przez RDPP. Standardy rekomendują – nawet w ich minimalnym aspekcie – osiągnięcie przez RDPP konsensusu (jednomyślności) przy podejmowaniu decyzji. Oczywiście tak dzieje się bardzo często, kiedy wszyscy czują i rozumieją daną kwestię, rozwiązanie jest przekonujące i jego wybór jest też wyborem całej grupy. Standardy rekomendują tryb, jakim jest konsensus – również dla trudniejszych dyskusji i rozstrzygnięć, a właściwie dla wszystkich decyzji, jakie w swojej pracy podejmuje RDPP.

W regulaminie powinna zostać opisana wewnętrzna struktura RDPP: prezydium tj. wydzielona pewna grupa osób koordynujących prace, ogół członków RDPP i ewentualne zespoły robocze czy komisje. Warto przy tym zwrócić uwagę, że standardy wskazują coraz powszechniejsze wśród RDPP rozwiązanie, polegające na posiadaniu dwóch współprzewodniczących RDPP, reprezentujących dwie strony: samorządową i pozarządową, co podkreśla partnerstwo stron (w odróżnieniu od klasycznego podziału na przewodniczącego i zastępców).

Kolejną kluczową, ale i dość drażliwą kwestią do opisania w regulaminie pozostaje problem rozliczania frekwencji członków RDPP. Zagadnienie to pojawia się również w standardzie komunikacji wewnętrznej, widać zatem, że jest dość istotne w odczuciu osób mających pewne doświadczenie w pracach tych ciał. Należy wziąć

pod uwagę fakt, że przedstawiciele strony pozarządowej najczęściej wybierani są w wyborach, reprezentują zatem jakąś grupę organizacji pozarządowych, jakieś środowisko, które powierzyło im mandat zaufania. To zobowiązuje, a frekwencja na spotkaniach RDPP jest jednym ze wskaźników aktywności takich osób. Z drugiej strony podobne zobowiązanie mają wobec swoich środowisk osoby z urzędu, jednostek organizacyjnych JST, czy wreszcie radni – a praktyka pokazuje, że to właśnie oni mają trudności z wykazaniem swoich obecności na spotkaniach. Niezależnie od przyczyn nieobecności warto określić, jak dana nieobecność może być usprawiedliwiona, w jakim czasie przed spotkaniem RDPP oraz w jaki sposób (wydaje się niedopuszczalne wystanie usprawiedliwienia w momencie rozpoczęcia obrad esemesem bo „coś wypadło”). Należy też w przypadku każdej RDPP skorzystać z ustawowego rozwiązania dla WRDPP i wyznaczyć limit maksymalnie trzy nieusprawiedliwionych nieobecności, które w konsekwencji kończą się wnioskiem do rady powiatu lub zarządu powiatu o zastąpienie danego członka innym reprezentantem. W przypadku odwołania osoby z sektora pozarządowego regulamin również powinien wskazywać dalszą drogę procedowania (najczęściej są to kolejne wybory na to jedno miejsce lub powołanie osoby z kolejną największą liczbą głosów otrzymanych w czasie ostatnich wyborów do RDPP).

Wniosek o powołanie RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Zapoczątkowanie wnioskowania przez istniejącą reprezentację, federację, centrum organizacji pozarządowych (COP) działające lokalnie (w przypadku braku reprezentacji) lub inną organizację infrastrukturalną.	Dobry obyczaj w trakcie animacji powstawania RDPP to współpraca oraz informacja na poziomie powiatu ze środowiskiem pozarządowym, gminnymi RDPP.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W przypadku inicjatywy ze strony animatora lub pełnomocnika JST ds. współpracy z organizacjami konieczne jest działanie inicjujące spotkanie plenarne (forum), wysyłka informacji ogólnej do wszystkich organizacji pozarządowych (również poprzez strony www, media lokalne), a także współpraca z wydziałem odpowiedzialnym za organizacje pozarządowe i – jeśli jest – pełnomocnikiem JST.</p>	

KOMENTARZ

Organizacje pozarządowe uprawnione do złożenia wniosku o powołanie RDPP powinny powiadomić środowisko pozarządowe o zamiarze podjęcia takiej inicjatywy. Rekomendujemy by uzyskać poparcie lokalnej reprezentacji organizacji pozarządowych. Dopuszczalne jest podjęcie takiej inicjatywy także przez pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych/animatora uruchamiającego proces złożenia wniosku.

**PROJEKT UCHWAŁY O POWOŁANIU RDPP POWINIEN
BYĆ SKONSULTOWANY ZE ŚRODOWISKIEM ORGANIZACJI
POZARZĄDOWYCH**

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Konsultacje powinny odbyć się w takim samym trybie, jaki jest przewidziany na konsultowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w danym powiecie.</p> <p>Konsultacje powinny być prowadzone ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w proces powoływania RDPP (organizacjami składającymi wnioski, reprezentacjami organizacji, federacjami, COP).</p> <p>Konsultacje powinny mieć charakter otwarty, a formy zróżnicowane (spotkania konsultacyjne, mailing, www) i muszą zakończyć się informacją zwrotną (z uzasadnieniem odrzucenia zgłoszonych uwag).</p>	<p>Konsultacje powinny opierać się o rekomendowane zasady konsultacji (np. Siedem Zasad Konsultacji²⁰) oraz wykorzystywać dobre praktyki konsultacji, w tym zróżnicowane, aktywne formy.</p>

20 Siedem Zasad Konsultacji to część Kodeksu Konsultacji opracowanego przez ekspertów społecznych i przedstawicieli administracji podczas warsztatu Kongresu Wolności w Internecie w 2012 r., Kodeks prostym językiem opisuje najważniejsze reguły konsultacji i praktyczne wskazówki do ich stosowania. Siedem Zasad Konsultacji to: dobra wiara, powszechność, przejrzystość, responsywność, koordynacja, przewidywalność i poszanowanie interesu ogólnego. <https://mac.gov.pl/projekty/kodeks-konsultacji-i-siedem-zasad-konsultacji>

KOMENTARZ

Konsultacje projektu uchwały o powołaniu RDPP muszą być prowadzone w takim samym trybie, w jakim konsultuje się projekt programu współpracy. Niemniej, jeśli ten tryb oznacza zawieszenie projektu dokumentu w BIP, to z praktycznego punktu widzenia lepiej poniechać całego przedsięwzięcia. RDPP powinna być swoistą nagrodą dla dobrze współpracującego ze sobą środowiska, a nie polem walki i sporów obywateli z władzą, bo nie taką rolę przypisała jej Ustawa.

SKŁAD/LICZBA CZŁONKÓW

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Ustalenie liczebności składu RDPP: minimalny skład – zgodnie z ustawą o pożytku – to 8 członków, w tym 2 radnych powiatowych, 2 przedstawicieli zarządu powiatu, 4 przedstawicieli organizacji pozarządowych.	

KOMENTARZ

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie podaje informację o minimalnej wielkości powiatowej RDPP (8 osób), brak jest jednak wskazania odnoszącego się do jej górnej granicy. Stąd pojawiają się wśród RDPP działających na tych samych szczeblach samorządu terytorialnego rady różniące się nawet kilkunastoma osobami. Wszystko zależy od potrzeb i oczekiwań wszystkich zainteresowanych środowisk. Jednak warto pamiętać, że efektywna praca w grupie tworzonej przez więcej niż 15 osób jest możliwa, wymaga jednak sporych umiejętności zarządczych i moderacyjnych członków prezydium.

PRZYGOTOWANIA PRZED OGŁOSZENIEM WYBORÓW – SYSTEM INFORMOWANIA O RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Przed uruchomieniem procesu wyborów do RDPP niezbędne jest opracowanie pakietu informacji o RDPP (definicje, cele, zadania, skład, podstawy prawne, prawa i obowiązki, sposób powołania, zgłaszanie kandydatów, tryb wyborczy, wymagania, zakres i formuła działania, korzyści, dobre praktyki, odpowiedzialność, uwarunkowania).</p> <p>Za to zadanie odpowiedzialny powinien być urząd danej JST we współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym wspierającymi.</p>	
<p>Kolejnym krokiem jest dystrybucja pakietu, skierowanego do organizacji pozarządowych, samorządowców, ogólnie – kandydatów, poprzez media, Internet, formy elektroniczne.</p> <p>To zadanie również realizuje urząd we współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p>	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiciele organizacji pozarządowych)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Reprezentacja organizacji działająca na terenie powiatu (jeśli istnieje).	
Federacje (sieci organizacji).	
Organizacje pozarządowe.	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiciele JST)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Zarząd powiatu.	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiciele Rady Powiatu)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Rada Powiatu uchwałą.	

Kandydaci

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Organizacje pozarządowe	
<p>Kandydaci ze środowiska pozarządowego pochodzą z powszechnego naboru, otwartego dla wszystkich organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu.</p> <p>Swoich kandydatów na członków RDPP wyznacza też reprezentacja organizacji np. Powiatowa Rada Organizacji (o ile istnieje).</p> <p>Priorytetem dla sektora pozarządowego jest zachowanie reprezentatywności terytorialnej.</p>	<p>W przypadku organizacji pozarządowych obowiązuje nabór powszechny oraz zastosowanie różnorodnych technik głosowania (elektroniczne, listowne, na spotkaniu).</p> <p>Dodatkowo zachowanie reprezentatywności branżowej.</p>
Radni	
<p>Radni wybierają spośród siebie przedstawicieli.</p>	<p>Radni – wyznaczeni do RDPP przez daną Radę JST – powinni reprezentować różne kluby.</p>
Urzędnicy	
<p>Przed wszystkim powinni to być przedstawiciele wydziałów związanych ze współpracą z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Również pełnomocnik ds. współpracy z organizacjami, jeśli jest, wchodzi do RDPP.</p>	<p>Urzędnicy reprezentować powinni różne wydziały, czy referaty danej JST.</p> <p>Starosta nie powinien być członkiem RDPP.</p>

KOMENTARZ

W przypadku wyborów strony pozarządowej do rady powiatowej w sposób szczególny trzeba wziąć pod uwagę opisaną w standardzie kwestię reprezentatywności terytorialnej. Czym bowiem jest powiatowa rada działalności pożytku, w skład której wchodzi przedstawiciele organizacji mających siedziby wyłącznie w mieście powiatowym – równie dobrze mogłaby być przecież radą miejską. Należy zatem zadbać, aby znaleźli się działacze z innych gmin wchodzących w skład danego powiatu, którzy zgodzą się kandydować i reprezentować w radzie inne środowiska, inne uwarunkowania, inne kwestie.

Rekomendacje dla kandydatów

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Każdy kandydat/-tka musi pozyskać min. 5 rekomendacji dla swojej kandydatury od organizacji pozarządowych.	Każdy kandydat/-tka musi pozyskać min. 10 rekomendacji dla swojej kandydatury od organizacji pozarządowych.

WYBORY

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W przypadku, gdy wybory odbywają się po raz pierwszy, za organizację wyborów odpowiada zarząd powiatu.</p> <p>Niezbędne są wcześniejsze konsultacje zasad wyborów z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>Rada wojewódzka wspiera proces pierwszych wyborów.</p> <p>Wybory organizuje – o ile istnieje – reprezentacja sektora (np. Powiatowa Rada Organizacji Pozarządowych), we współpracy z samorządem w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) przygotowania technicznego wyborów, b) delegowania przedstawicieli. <p>Możliwe jest również zlecenie przeprowadzenia wyborów organizacji pozarządowej (lub konsorcjum organizacji)</p>
<p>W przypadku każdych kolejnych wyborów za zorganizowanie, przebieg i wyniki wyborów odpowiada zarząd powiatu, w praktyce jest to pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych lub inny wyznaczony urzędnik, w porozumieniu z ustępującą RDPP, po konsultacjach zasad wyborów z lokalnymi organizacjami.</p>	<p>Rekomenduje się, aby procedurę wyborów organizował zarząd powiatu wraz z lokalną reprezentacją – radą/forum/federacją organizacji pozarządowych, lub też wyłącznie reprezentacja danego środowiska pozarządowego, bądź inna organizacja w ramach zlecenia z JST.</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W czasie poprzedzającym wybory trwa okres swoistej kampanii wyborczej, w trakcie której:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby kandydujące wypełniają formularz zgłoszenia (informacja o kandydacie, odpowiedź na 2-3 pytania), – odpowiedzi kandydatów zamieszczone są na stronie organizatora wyborów, – informacje o osobach kandydujących pojawiają się na stronach RDPP i JST. 	

Powszechność wyborów

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Wybory osób reprezentujących sektor pozarządowy w RDPP muszą być powszechne (wszystkie organizacje działające na danym terenie mają prawo głosowania), przeprowadzone w formie zebrania ogólnego lub drogą elektroniczną, bądź w formie korespondencyjnej.</p> <p>Możliwe jest oddelegowanie części składu organizacji pozarządowych przez reprezentację, np. powiatową radę organizacji, jeśli istnieje.</p>	

KOMENTARZ

Standardy rekomendują wybory powszechne wśród organizacji pozarządowych z danego terenu, a także wskazują zachowanie pewnej reprezentatywności branżowej. Można zatem proponować kandydatów w grupach branżowych, np. edukacja i rozwój lokalny, kultura i czas wolny, sport i rekreacja, osoby starsze i kombatancki, bezpieczeństwo i rozwój wsi (OSP). Każda z grup może wówczas liczyć na od jednego do np. 3-4 miejsc w danej RDPP.

Istnieją też RDPP, które przyznają w części pozarządowej pewną pulę miejsc dla reprezentantów federacji czy rady organizacji pozarządowych działających na danym terenie. Wówczas tryb powołania takich przedstawicieli na miejsca **zarezerwowane** będzie zasadniczo innym trybem niż obsadzenie pozostałych miejsc (najczęściej drogą wyborów i głosowania środowiska pozarządowego).

ETAPY WYBORÓW

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Na proces wyboru przedstawicieli środowiska pozarządowego do RDPP składają się następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ogłoszenie wyborów, – zgłaszanie kandydatów (w tym uzupełnienia formalne), – ogłoszenie listy kandydatów, – prezentacja kandydatów, – głosowanie, – ogłoszenie wyników, – procedura odwoławcza, – powołanie osób do RDPP.	

LICZBA GŁOSÓW ORGANIZACJI GŁOSUJĄCEJ

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Organizacja pozarządowa może oddać głos na 50% liczby przedstawicieli pozarządowych (np. jeśli do RDPP będzie wybieranych 6 przedstawicieli organizacji pozarządowych – w wyborach każda organizacja głosując może oddać głos na maksymalnie 3 kandydatów; analogicznie: jeśli w wyborach wybieramy 10 przedstawicieli organizacji pozarządowych – każda organizacja może oddać 5 głosów.</p>	

KOMENTARZ

Propozycja posiadania przez każdą głosującą organizację liczby głosów większej niż jeden, a mniejszej niż liczba wszystkich miejsc dla strony pozarządowej w radzie ma o tyle sens, że zmusza ona w ten sposób do rzeczywistego wyboru kandydata. W innej sytuacji organizacja albo głosowałaby wyłącznie za swoim typem, albo przydzielałaby nic niezmieniające głosy jak leci, aż do wyczerpania puli. W rekomendowanej przez standardy propozycji należy uważnie zastanowić się, komu rzeczywiście chcemy powierzyć nasz mandat zaufania.

Edukacja RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Każda nowopowołana RDPP przechodzi jednodniowe szkolenie z zakresu podstaw prawnych funkcjonowania organizacji pozarządowych i JST oraz elementów pracy w zespole (w tym komunikacji).	Każda nowopowołana RDPP przechodzi szkolenie dwudniowe z zakresu podstaw prawnych funkcjonowania organizacji pozarządowych i JST oraz elementów pracy w zespole (w tym komunikacji).
RDPP już istniejąca uczestniczy raz do roku w jednodniowym szkoleniu rozwijającym kompetencje członków i członkiń rady.	RDPP już istniejąca uczestniczy raz do roku w dwudniowym szkoleniu rozwijającym kompetencje członków i członkiń rady.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Każda z osób z RDPP otrzymuje pakiet startowy (materiały w wersji elektronicznej) zawierający m.in.:</p> <p>regulamin RDPP, standard działania RDPP, standardy współpracy, ustawa o pożytku, program współpracy, ustawa o samorządzie gminnym, baza danych organizacji, lista teleadresowa urzędu, sprawozdanie z RDPP poprzedniej kadencji.</p>	
<p>Organizowane jest spotkanie z poprzednią RDPP.</p>	

KOMENTARZ

Praktycy twierdzą, że pierwsza kadencja danej RDPP mija właściwie bez większych sukcesów, nie wiadomo kiedy. Osoby dopiero pod jej koniec zaczynają orientować się, jakie tak naprawdę RDPP może mieć kompetencje i co może rzeczywiście osiągać. Stąd tak ważne jest przekazanie tej wiedzy, a przynajmniej spostrzeżeń i refleksji członkom RDPP kolejnej kadencji i dlatego standardy rekomendują wspólne spotkania czy szkolenia.

Z pewnością zupełnym minimum powinny być natomiast podstawowe materiały wypracowane w trakcie poprzednich kadencji, jako tzw. pakiet startowy.

Standard komunikacji

Celem standardu jest zapewnienie partnerskiej współpracy i skutecznej komunikacji RDPP z administracją publiczną, organizacjami pozarządowymi, innymi ciałami dialogu oraz skuteczną i efektywną komunikacją wewnątrz RDPP. W przypadku standardów komunikacji ogromne znaczenie ma sposób organizacji pracy oraz wewnętrznego podziału zadań i obowiązków pomiędzy prezydium RDPP a innych członków. Pozwala to RDPP usprawnić realizację ich zadań, ale także zwiększyć poziom zaangażowania członków i członkiń rady w jej prace.

Efektom dobrze wdrożonej komunikacji wewnętrznej jest – w kontekście standardów – przede wszystkim:

- sprawność podejmowania decyzji i planowania działań,
- otwartość na kwestie merytoryczne, na dzielenie się wiedzą i kompetencjami,
- wzmacnianie poczucia misji i budowanie wspólnoty celów.

O korzyści wdrożenia standardów w komunikacji zewnętrznej RDPP możemy mówić w przypadku, gdy:

- zauważalna jest promocja samej RDPP, jak też jej prac i osiągniętych sukcesów,
- z RDPP kojarzona jest otwartość, a chętnie kontaktują się z nią zarówno pojedyncze organizacje, jak i jednostki samorządu terytorialnego w swoich sprawach,
- dostrzec można wzrost prestiżu RDPP, która chociażby coraz częściej zapraszana jest do różnych form dialogu, lub jej udział w danym wydarzeniu jest pożądanym (np. poprzez patronat).

RDPP, podobnie jak każda inna grupa zadaniowa, w procesie komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej powinny stosować takie narzędzia, które są proste do zastosowania, skuteczne na satysfakcjonującym poziomie oraz skierowane do różnych grup odbiorców. Standardy przede wszystkim zwracają uwagę na zastosowanie poczty elektronicznej i stron internetowych, odpowiedniego przygotowania spotkań z wyprzedającym je elementem edukacyjnym (wcześniejsze przesyłanie dokumentów i materiałów do przeczytania), jak również ustawicznego przypominania faktu istnienia RDPP na danym terenie wszystkim potencjalnie zainteresowanym – organizacjom pozarządowym, urzędnikom, mediom.

Szczegółowe obszary wchodzące w skład standardu:

- **Komunikacja rady z organizacjami pozarządowymi.**
- **Komunikacja rady z organami samorządu i administracją publiczną.**
- **Komunikacja rady z innymi ciałami dialogu.**
- **Komunikacja rady z innymi radami.**
- **Komunikacja wewnątrz rady.**

Należy zwrócić szczególną uwagę na komunikację pomiędzy radą działalności pożytku publicznego a administracją publiczną – jest to kluczowe dla funkcjonowania RDPP.

Rada DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO a ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Osobna zakładka dotycząca rady na stronie internetowej urzędu.	
Na stronie internetowej urzędu zamieszczona jest informacja o RDPP – czym jest, jakie ma funkcje, kto wchodzi w jej skład, dołączona jest uchwała o trybie wyboru oraz regulamin pracy.	
W zakładce zamieszczona jest stała informacja o aktualnym składzie RDPP – imię, nazwisko i organizacja/institucja każdego z członków/-kiń.	W zakładce strony internetowej urzędu dotyczącej RDPP widnieje krótka notka o każdym z członków/-kiń (ze zdjęciem).
W zakładce strony internetowej widnieje kontakt do RDPP – adres korespondencyjny, adres e-mail oraz telefon do osoby, która zajmuje się obsługą administracyjną, a także kontakt do przewodniczącego (telefon, e-mail).	Kontakt do RDPP uzupełniony jest informacjami o podziale ewentualnych odpowiedzialności ze wskazaniem konkretnej osoby.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Podstawowe informacje o pracy RDPP zamieszczane na zakładce strony internetowej powiatu lub innej stronie rady: protokoły/informacje ze spotkań, sprawozdania półroczne/roczne, informacja o posiedzeniach z wyprzedzeniem, informacja dotycząca obecności na posiedzeniach poszczególnych członków (listy obecności), plan pracy.</p>	<p>Udostępnione są na stronie internetowej RDPP uchwały i stanowiska rady.</p>
	<p>RDPP promuje się oraz prowadzi aktywną politykę informacyjną z użyciem portali społecznościowych.</p>
<p>RDPP prowadzi bazę eksperckich organizacji i ekspertów gotowych wesprzeć jej pracę – na stronie/zakładce widnieje informacja o możliwości dopisania się do takiej bazy.</p>	
	<p>RDPP wykorzystuje spotkania organizacji pozarządowych do informowania o swojej działalności i funkcjach.</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
	RDPP posiada bazę e-mailową, do której dopisać się mogą organizacje pozarządowe, sieci, federacje, COP, czy inne rady. Wszyscy dopisani do bazy otrzymują bieżące informacje o pracy RDPP.

KOMENTARZ

Przygotowanie informacji o RDPP, jej aktualnym składzie oraz kompetencjach musi być obowiązkowym, jednym z pierwszych zadań nowego prezydium czy JST, przynajmniej raz na kadencję. Osobną kwestią pozostaje wybór miejsca, gdzie taka informacja zostanie zamieszczona. Dobrą praktyką jest z pewnością zawieszenie stałej informacji o RDPP – w formie jakby wizytówki, zawierające zdjęcia i sympatyczne, krótkie biogramy osób – na oficjalnej stronie internetowej danej JST. To zdecydowanie podnosi prestiż RDPP, nadaje jej bardziej oficjalny wizerunek.

Jednocześnie warto prowadzić osobną stronę www, lub nawet fanpage na popularnym portalu społecznościowym, pozwalającą na szybką aktualizację, zamieszczanie krótkich notatek ze spotkań oraz projektów dokumentów i uchwały RDPP. Przystępne narzędzie i bieżąca aktualizacja materiału z pewnością przysporzą RDPP sympatii otoczenia i pozwolą na sprawną komunikację z innymi środowiskami.

Warto zadbać również o zebranie zgłoszeń od osób, które deklarują włączenie się w dalsze prace RDPP na zasadzie ekspertów. Mogą to być zarówno przedstawiciele branżowych organizacji pozarządowych, jak i pracownicy jednostek organizacyjnych JST (szkoła, OPS, biblioteka, dom kultury, inne) oraz pracownicy

naukowi, prawnicy i inni. Nie należy przy tym tworzyć zbyt licznych barier dostępu, ale raczej powiadomić publicznie zarówno o możliwości zgłoszenia się na taką listę ekspertów (wolontariuszy), jak i o jej najbardziej aktualnym kształcie (nazwisko i deklarowana specjalizacja osoby). Po ekspertów RDPP będzie sięgać w momencie pojawienia się potrzeby, np. formowania komisji oceniającej, utworzenia małej grupy tematycznej do danej kwestii, zasięgnięcia opinii osoby spoza rady, przygotowania jakiejś ekspertyzy czy propozycji stanowiska.

Rada działalności pożytku publicznego a organy samorządu i administracji publicznej

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Informacja o istnieniu RDPP, jej składzie osobowym, zadaniach i bieżących działaniach jest przekazywana do komórek organizacyjnych urzędu.	Informacja o istnieniu RDPP, jej funkcjach i bieżących działaniach pojawia się na wewnątrzurzędowych spotkaniach (np. odprawa dyrektorów).
Informacja o RDPP trafia do Rady Powiatu.	Informacja o istnieniu RDPP i jej funkcjach prezentowana jest na sesji Rady Powiatu.
RDPP otrzymuje obligatoryjnie informacje z JST o planowanych pracach nad dokumentami strategicznymi.	RDPP otrzymuje z urzędu JST plan wszystkich konsultacji zaplanowanych na dany rok.
RDPP otrzymuje informację od Rady powiatu o planie pracy Rady powiatu na dany rok.	

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Opinia RDPP dotycząca projektu aktu prawa miejscowego lub innego dokumentu każdorazowo dołączona jest do projektu uchwały lub wpisana w uzasadnienie.	
Stanowiska RDPP przesyłane są do organu wykonawczego.	Stanowiska RDPP przesyłane są do przewodniczącego Rady Powiatu.
W przypadku konsultacji z radą dokumentu specjalistycznego, niezbędna jest obecność urzędnika, który jest w stanie opowiedzieć o zagadnieniu językiem niespecjalistycznym.	Do każdego dokumentu powinien być załączony materiał w którym przedmiot konsultacji jest omówiony w sposób zrozumiały nie tylko dla ekspertów, ale dla wszystkich członków rady.
Rada jest informowana na bieżąco – przez osobę oddelegowaną do obsługi rady – o projektach aktów prawnych, nad którymi trwają prace w JST.	RDPP jest zapraszana do grup roboczych w celu wspólnego opracowania projektów dokumentów strategicznych, programów, itp. Rada może delegować do pracy w zespołach roboczych osoby spoza niej, jako przedstawicieli, określając przy tym zasady komunikacji z tą osobą.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Rada otrzymuje z urzędu JST informację zwrotną do swoich opinii i rekomendacji wraz z uzasadnieniem.	
W przypadku opiniowania dokumentów strategicznych, programów sektorowych itp., członkowie RDPP powinni otrzymywać dokument w czasie pozwalającym na zapoznanie się z nim przed spotkaniem.	W przypadku opiniowania kluczowych dokumentów niezbędne jest spotkanie RDPP z osobą odpowiedzialną za tworzenie danego dokumentu (np. poprzez obecność tej osoby na posiedzeniu rady, podczas którego omawiany jest dokument).
Konieczne jest zasięgnięcie przez dyrektorów (naczelników) departamentów (wydziałów) opinii RDPP w zakresie prowadzonych przez nich spraw w obszarach pożytku publicznego.	

KOMENTARZ

Wysyłkę mailową do wszystkich referatów, wydziałów czy biur lub departamentów urzędu danej JST informacji o RDPP, jej aktualnym składzie i kompetencjach, RDPP musi zrealizować obowiązkowo przynajmniej raz na kadencję.

Z drugiej strony przynajmniej raz w roku tenże urząd musi przesłać RDPP swój kalendarz legislacyjny, zawierający informację

o wszystkich planowanych pracach nad tworzeniem lub nowelizowaniem aktów prawa miejscowego i innych dokumentów. Pozwoli to RDPP na sporządzenie planu prac i harmonogramu spotkań na wiele miesięcy naprzód. Zazwyczaj taki kalendarz legislacyjny jest ogólnie dostępny na stronie internetowej lub w BIP, ale można też wystąpić o niego z osobną prośbą do biura rady danej JST.

Trzeba również przypominać, aby każdorazowo opinia RDPP była dołączana do projektu danego dokumentu, który opiniowała RDPP. Z drugiej strony RDPP powinna pamiętać, że ma możliwość swobodnego wypowiedzania się w różnych kwestiach – jako ciało dialogu i organ doradczy – i przesyłania ich do dyrektorów i kierowników odpowiednich biur czy referatów w urzędzie JST, a w szczególności do zarządu powiatu.

W przypadku tworzenia projektów dokumentów o kluczowym znaczeniu dla danej JST przedstawiciele RDPP powinni być zapraszani do ich współtworzenia na możliwie wczesnym etapie, co może zwiększyć szanse na lepsze przygotowanie tych propozycji. Istotnym zasobem RDPP w takiej sytuacji są również jej eksperci.

Rada DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO a inne ciała DIALOGU

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP identyfikuje inne ciała dialogu funkcjonujące w powiecie. Baza ta jest aktualizowana na bieżąco.	RDPP prowadzi stałą współpracę z innymi ciałami dialogu na poziomie powiatu (np. rada seniorów, rady ds. niepełnosprawnych, itp.). Jeżeli istnieją komisje dialogu obywatelskiego, RDPP wymienia się informacjami o pracy nad danymi dokumentami.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Oddelegowani przedstawiciele RDPP składają sprawozdania z uczestnictwa w zespołach, do których zostali skierowani przez radę.	

Rada Działalności Pożytku Publicznego a inne Rady Działalności Pożytku Publicznego

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
PRDPP ma kontakt z wojewódzką RDPP i gminnymi RDPP na swoim terenie.	Rada konsultuje z gminnymi RDPP i innymi radami powiatowymi, jeżeli zachodzi właściwość terytorialna.
	RDPP bierze udział w wojewódzkich i ogólnopolskich Forach Rad Działalności Pożytku Publicznego.
	Rada w miarę możliwości organizuje posiedzenia w terenie/wspólne posiedzenia z gminnymi radami.

Komunikacja wewnątrz rady

Na początku każdej kadencji członkowie rady ustalają sposób komunikowania się:

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP stosuje do komunikacji pocztę elektroniczną.	
RDPP jest informowana o efektach prac powoływanych przez nią zespołów roboczych.	
Członkowie i członkinie RDPP potwierdzają udział w posiedzeniach za pomocą jednego ze środków komunikacji.	
Zasady usprawiedliwiania nieobecności są jasne, wspólnie ustalone i znane wszystkim osobom z RDPP.	
	Wszystkie pisma i dokumenty, które wpływają do RDPP są przekazywane wszystkim członkom RDPP.
	W pracy członkowie RDPP wykorzystują Forum Rad – portal na stronie ngo.pl.

KOMENTARZ

W działaniach zespołowych – a takim jest funkcjonowanie RDPP – mało jest tak przykrych sytuacji, jak wykluczenie informacyjne osób. Stąd podstawowym zadaniem każdej RDPP jest ustalenie, jakimi narzędziami i w jaki sposób komunikują się między sobą zarówno członkowie i członkinie RDPP, jak i jej ewentualne organy (prezydium, zespoły eksperckie i grupy robocze). Posiadanie jednej listy mailowej często wystarczy, aby pomimo nieobecności na spotkaniu osoby z RDPP panowały nad omawianym materiałem i wiedziały, jakie powzięto postanowienia. Pomocne w tym powinny być krótkie notatki ze spotkań, przygotowywane przez protokolanta z obsługi administracyjnej lub – ostatecznie – przez sekretarza rady (choć podstawowe zadania tej osoby z RDPP zawierają się raczej w komunikacji zewnętrznej RDPP z jej otoczeniem).

Standard funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego

Założenia w zakresie TRYBU FUNKCJONOWANIA

Założenia muszą się opierać o Model Współpracy/kulturę współpracy

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP opiniuje strategię rozwoju powiatu.	RDPP bierze aktywny udział w pracach związanych z tworzeniem strategii rozwoju powiatu.
RDPP opiniuje projekty dokumentów (co najmniej projekty aktów prawa miejscowego) dotyczących sfer pożytku publicznego związanych z formami współpracy finansowej i poza-finansowej określonych w programach współpracy – rocznym i/lub wieloletnim. Dokumenty poddawane konsultacjom z RDPP identyfikowane są na podstawie harmonogramu/planu pracy posiedzeń rady JST.	RDPP opiniuje uchwały niebędące aktami prawa miejscowego, których zakres tematyczny dotyczy sfery pożytku publicznego – np. uchwały zarządu.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Opiniuje roczny oraz wieloletni (w przypadku, gdy jest podejmowany) program współpracy powiatu z podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego.	Współtworzy roczny i wieloletni program współpracy powiatu z podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego.
Wyraża opinię w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych.	
W sytuacjach sporu pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi RDPP udziela wskazówek nt. możliwych kierunków rozwiązania sporu oraz wyraża opinie w temacie sporu.	RDPP prowadzi mediacje pomiędzy organizacjami a samorządem w sytuacjach sporu pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi.
Wyraża opinie w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe.	Bierze udział w definiowaniu priorytetowych zadań publicznych określonych w programie współpracy.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP analizuje pracę komisji otwartych konkursów ofert, w tym tryb wyboru członków komisji konkursowych (np. poprzez obserwowanie prac komisji konkursowych przez oddelegowaną osobę z rady).	RDPP współtworzy procedury powoływania i zasady działania komisji konkursowych oraz rekomenduje reprezentantów sektora pozarządowego do prac w otwartych konkursach ofert i innych konkursach dotyczących sektora pozarządowego (np. wybór najlepszej organizacji czy lidera, przyznawanie stypendiów).
	Rada podejmuje inicjatywy dotyczące trzeciego sektora.
RDPP współpracuje z innymi radami (gminnymi, powiatowymi, wojewódzką oraz ogólnopolską), np. poprzez informowanie, zbieranie opinii, udział w spotkaniach.	
	RDPP współpracuje z innymi powiatowymi zespołami, w skład których wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych – np. powiatową radę zatrudnienia, powiatową radę ds. osób niepełnosprawnych.
RDPP wyraża opinię w sprawie realizacji programu współpracy.	RDPP dokonuje ewaluacji programów współpracy.

KOMENTARZ

Warto pamiętać o tym, aby RDPP mogła mieć wpływ na ilość i rodzaj projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów, które będzie musiała poddać ocenie i zaopiniować. Niebagatelnym pomysłem jest uchwalenie przez RDPP swoistego „filtra”. To właśnie RDPP powinna decydować, co z rocznego kalendarza legislacyjnego – który powinna otrzymać z biura rady JST – ma trafić do opiniowania obowiązkowo, co na żądanie, a co fakultatywnie. Dzięki temu RDPP będzie mieć czas i na swoje ustawowe funkcje opiniodawcze i na szereg innych działań, w tym konsultacyjnych, inicjatywnych, rozjemczych, standaryzacyjnych, organizacyjnych i innych.

W przypadku innego ustawowego zadania RDPP, jakim jest pomoc i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi, intencją standardów jest zachęcanie raczej do mediacji i swoistego arbitrażu, niż wkraczania w kompetencje sądownicze. Jest to bowiem sprzeczne z ogólną zasadą kultury współpracy, która polega na poszukiwaniu kompromisu i dialogu, a nie na dzieleniu na wygranych i przegranych. Warto zatem tą zasadą kierować się w podobnych kwestiach i wyzwaniach.

Powoływanie Prezydium

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Prezydium RDPP składa się z min. 2 osób, tj. przewodniczącego i wiceprzewodniczącego lub dwóch (dwojga) współprzewodniczących.	
Prezydium ma również sektorowy skład mieszany, obecny jest przedstawiciel zarówno JST, jak i organizacji pozarządowych.	

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Zasadniczym zadaniem prezydium jest organizacja pracy RDPP.	W regulaminie RDPP znajduje się zapis dotyczący obszaru decyzyjności prezydium

KOMENTARZ

Standardy rekomendują możliwość posiadania przez RDPP prezydium złożonego z dwóch/dwojga współprzewodniczących. Warto je wdrożyć, rozwiązanie takie jest bowiem nie tylko eleganckie i nowoczesne ale podkreśla walor partnerstwa, jako naczelnej zasady pracy RDPP. Ma też znaczenie bardziej pragmatyczne – koncentruje odpowiedzialność za sprawne funkcjonowanie zespołu na dwóch osobach, które następnie – aby w ogóle móc sprawnie zarządzać pracami RDPP – dopraszają do konkretnych działań członków i członkinie RDPP jako liderów danego zadania. Znika również w swojej dotychczasowej odstonie tajemniczy sekretarz, a jego obowiązki przejmuje obsługa administracyjna RDPP, którą musi zapewnić dana JST (wszak dla niej ta RDPP funkcjonuje). Dzięki temu sekretarz nie musi męczyć się nad sporządzaniem notatek i protokołów, lecz zaczyna odpowiadać za tworzenie prostego i efektywnego systemu obiegu informacji wewnątrz RDPP, jak i na zewnątrz, z jej otoczeniem.

SPOSÓB PODEJMOWANIA DECYZJI PRZEZ RADĘ

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP podejmuje decyzje drogą konsensusu, a w przypadku niemożności jego osiągnięcia zostaje zarządzane głosowanie. W tym wypadku decyzja zapada zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków i członkiń rady.	RDPP podejmuje wszystkie decyzje drogą konsensusu.
W sytuacji wymagającej zajęcia stanowiska przez radę, w okresie między jej posiedzeniami decyzje mogą być podejmowane elektronicznie. Za ważną uznaje się decyzje, jeśli odpowie na nią, co najmniej połowa członków RDPP.	
W protokole/sprawozdaniu odnotowuje się, jaką opinię kto wygłaszał/preferował itp. głosowania (o ile są zarządzane) są imienne.	

KOMENTARZ

Standardy rekomendują konsensus jako – co do zasady – podstawowy sposób podejmowania decyzji w RDPP. Jednomyślność ma bowiem zasadniczą zaletę, mianowicie buduje i jednoczy grupę (w tym wypadku RDPP) wokół osiągnięcia konsensusu i poczucia wspólnoty. Wszystkie inne sposoby, w szczególności każda forma głosowania jest wprawdzie sposobem na szybkie załatwienie danej kwestii, jednak dzieje się to kosztem jedności zespołu. W efekcie głosowania pojawiają się bowiem przynajmniej dwie

frakcje, zwycięzcy i przegrani (są też często niezdecydowani, a ich chwiejność w podejmowaniu decyzji może się nawet utrwać jako dominujący sposób funkcjonowania w tej grupie), co oznacza wzmocnienie i tak już istniejących w RDPP podziałów. Stąd tak ważny jest konsensus, on bowiem – pomimo pewnych kosztów – buduje zupełnie nową kulturę współpracy i daje owo autentyczne i nieczęsto spotykane poczucie wspólnoty i jedności.

Jakie są wady takiej metody pracy? Jest chyba tylko jedna, ale istotna – konsensus wymaga czasu. Stąd tak wielkie znaczenie dla jedności ma dobry sposób zorganizowania posiedzeń rady, wcześniejsze przesyłanie niezbędnych dokumentów czy informacji, których rolą jest wyedukowanie wszystkich członków i członkiń RDPP w danej sprawie. Jednak dzięki temu, że osoby dysponują tym samym zasobem wiedzy, ich dyskusja toczyć się może bardziej sprawnie, a podnoszone rozwiązania i rekomendacje mogą od razu trafiać w punkt i przemawiać do większej grupy odbiorców.

Standard monitoringu i ewaluacji

Standard obejmuje dwie płaszczyzny: monitoring i ewaluację współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych oraz monitoring i ewaluację pracy rady.

Standard monitoringu i ewaluacji ma przede wszystkim pomóc RDPP w dokonaniu przez nią pewnego oglądu stanu realizacji współpracy pomiędzy daną JST a lokalnym sektorem pozarządowym. Dodatkowo, narzędzie jakim jest Indeks Samooceny powinno ułatwić RDPP jej autorefleksję nad własnym funkcjonowaniem, w tym odpowiadaniem na wyzwania stawiane przez standardy.

Oceniając lokalną współpracę należy posiłkować się Modelem Współpracy, który ujmuje wszystkie formy kontaktów JST i organizacji pozarządowych w trzy płaszczyzny: współtworzenia polityk publicznych, realizacji zadań publicznych i partnerstwa, tworzenia warunków dla społecznej i pozarządowej aktywności. Metodologia Modelu jest tak uniwersalna, że pozwala przeprowadzić rzetelną ocenę współpracy w każdej gminie, mieście, powiecie czy województwie.

Dodatkowo, Model akcentuje obowiązek realizacji zróżnicowanych form współpracy JST i trzeciego sektora zgodnie z zasadami pomocniczości, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności, partnerstw i suwerenności stron, jak też zgodnie z istniejącą lokalnie kulturą współpracy obu sektorów. Rolą rady jest refleksja nad tym, na ile zasady te są realizowane/przestrzegane.

Obowiązkiem RDPP jest też monitorowanie własnych dokonań i weryfikacja skuteczności jej funkcjonowania, dokonywana – zgodnie z rekomendacją standardów – przynajmniej raz na kadencję. Taka forma samooceny przeprowadzona przy wykorzystaniu załączonego Indeksu pozwala członkom i członkiniom danej RDPP raz na jakiś czas spojrzeć na swoje zobowiązania i narzędzia, jakimi planują je osiągnąć tak, aby mieć jeszcze czas na refleksję i ewentualne modyfikacje.

MONITORING I EWALUACJA WSPÓŁPRACY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>RDPP przeprowadza raz na kadencję dyskusję na temat współpracy lokalnej, uwzględniając sposób realizacji zasad współpracy.</p>	
	<p>RDPP dokonuje analizy/refleksji nt. systemu zlecenia zadań publicznych na podstawie informacji od przedstawicieli wydziałów, komisji konkursowych i beneficjentów.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba ofert wspólnych; liczba wkładów własnych – z Funduszu Wkładów Własnych.</i></p>
<p>RDPP analizuje wykorzystanie przez sektor pozarządowy zasobów materialnych istniejących na terenie danej JST, w tym potencjału lokalowego.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: regulamin, analiza ilościowa i jakościowa zasobów.</i></p>	

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
	<p>RDPP przeprowadza analizę udziału organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych przez daną JST.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba organizacji biorących udział w pracach nad poszczególnymi dokumentami/politykami, liczba konsultacji, liczba ciał dialogu lub grup roboczych.</i></p>
	<p>RDPP dokonuje analizy udziału sektora pozarządowego w realizacji polityk publicznych.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba organizacji realizujących zadania JST; liczba organizacji opiniujących dokumenty/polityki, liczba organizacji biorących udział w standaryzacji usług społecznych (i innych zadań).</i></p>

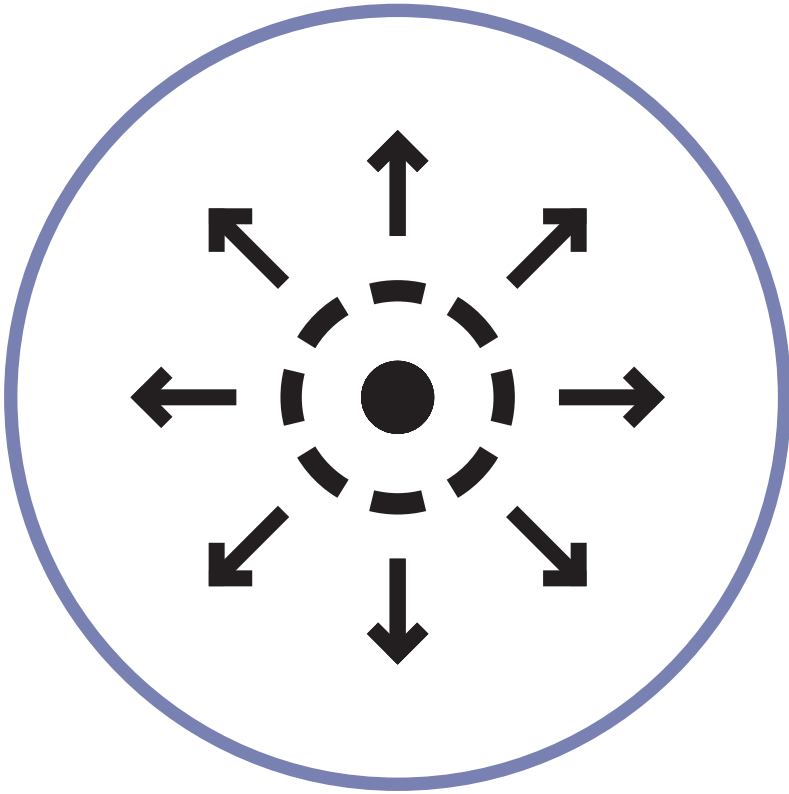
MINIMALNY	REKOMENDOWANY
	<p>RDPP analizuje wdrożenie przez daną JST form współpracy pozafinansowej.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba patronatów, rekomendacji dla organizacji, partnerstw formalnych i nieformalnych; istnienie regulaminu wchodzenia w partnerstwa projektowe z udziałem organizacji; jakość programu współpracy; uchwała o inicjatywie lokalnej.</i></p>
	<p>RDPP dba o udział sektora pozarządowego w systemie zarządzania kryzysowego</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: udział organizacji w systemie zarządzania kryzysowego (analiza i rekomendacje).</i></p>

MONITORING I EWALUACJA PRACY RADY

Monitoring i ewaluacja pracy rady służy refleksji nad jakością powoływania, funkcjonowania i zarządzania radą zgodnie z zakresem standardów. W ramach projektu wypracowano Indeks Samooceny – narzędzie, które ułatwia to badanie. W założeniu jest to instrument wyłącznie na użytek danej rady, indeks nie **indeksuje**, nie ustawia rad na jakiejś skali porównawczej. Jest to rozbudowana ankieta zawierająca szereg obszarów tematycznych, pytań wiodących i pomocniczych, służących możliwie szerokiej i głębokiej autorefleksji rad.

Indeks Samooceny znajduje się na końcu opracowania.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP samodzielnie przeprowadza proces autoewaluacji swojej pracy Indeks Samooceny raz na kadencję.	RDPP samodzielnie przeprowadza proces autoewaluacji swojej pracy Indeks Samooceny raz na rok.

WOJEWÓDZTWO

Standard tworzenia rady działalności pożytku publicznego

STANDARDY DOTYCZĄCE UCHWAŁY POWOŁUJĄCEJ I REGULAMINU RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

Regulamin prac rady powinien być oddzielony od uchwały o trybie powoływania rady i podstawowych warunków trybu pracy. Uchwała odpowiedniego organu JST powinna dotyczyć jedynie:

- a. zasady powoływania i odwoływania członków z podziałem na przedstawicieli organu wykonawczego, przedstawicieli organu stanowiącego, przedstawicieli organizacji pozarządowych,
- b. trybu wyboru prezydium RDPP,
- c. sposób zwołania pierwszego posiedzenia.

REGULAMIN RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

1. Rada działa na podstawie Regulaminu przyjętego przez siebie oraz rocznego planu pracy i harmonogramu pracy.
2. Regulamin rady powinien być zgodny z:
  - a. ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
  - b. programem współpracy z organizacjami pozarządowymi,
  - c. uchwałą o powoływaniu i trybie pracy wojewódzkiej rady działalności pożytku publicznego.

3. Regulamin powinien zawierać:
- a. zadania, jakimi rada ma się zajmować,
  - b. tryb i termin wyrażania opinii do projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów,
  - c. sposób głosowania/ zasady podejmowania decyzji,
  - d. określenie sposobu informowania o miejscu i terminie spotkań,
  - e. obowiązki członków/członkiń rady,
  - f. zadania osób funkcyjnych – przewodniczący/ współprzewodniczący, sekretarz,
  - g. rozliczanie frekwencji,
  - h. zasady udziału w posiedzeniach/spotkaniach rady osób spoza rady,
  - i. informację o konieczności protokołowania posiedzeń rady,
  - j. sposób obiegu informacji,
  - k. sposób upublicznienia prac rady,
  - l. zakres obsługi administracyjnej.

Roczny plan pracy powinien wynikać z:

- a. strategii rozwoju województwa,
- b. rocznego programu współpracy i wieloletniego programu współpracy, jeśli został przyjęty,
- c. innych programów strategicznych, polityk publicznych,
- d. potrzeb trzeciego sektora,
- e. planu pracy sejmiku województwa,
- f. planu konsultacji społecznych (jeśli istnieje).

KOMENTARZ

Ustawa wskazuje, że w uchwale dotyczącej powoływania i funkcjonowania RDPP rada powiatu określa także **tryb pracy** i stąd skojarzenie z treściami, które zdaniem grupy pracującej nad standardami RDPP powinny znaleźć swoje miejsce w regulaminie przyjętym oddzielnie przez RDPP. Regulamin uchwalony przez RDPP jest bardziej elastyczny, łatwiejszy do ewentualnej zmiany czy modyfikacji. Dla pewnej części prawników zatrudnionych w JST wydzielenie opisanych powyżej kwestii do osobnego regulaminu jest trudne do przyjęcia, ale mamy nadzieję, że najbliższa nowelizacja ustawy o pożytku jasno wskaże taką możliwość.

Ważnym momentem przy tworzeniu regulaminu jest wybór sposobu podejmowania decyzji przez RDPP. Standardy rekomendują – nawet w ich minimalnym aspekcie – osiągnięcie przez RDPP konsensusu (jednomyślności) przy podejmowaniu decyzji. Oczywiście tak dzieje się bardzo często, kiedy wszyscy czują i rozumieją daną kwestię, rozwiązanie jest przekonujące i jego wybór jest też wyborem całej grupy. Standardy rekomendują tryb, jakim jest konsensus – również dla trudniejszych dyskusji i rozstrzygnięć, a właściwie dla wszystkich decyzji, jakie w swojej pracy podejmuje RDPP.

W regulaminie powinna zostać opisana wewnętrzna struktura RDPP: prezydium tj. wydzielona pewna grupa osób koordynujących prace, ogół członków RDPP i ewentualne zespoły robocze czy komisje. Warto przy tym zwrócić uwagę, że standardy wskazują coraz powszechniejsze wśród RDPP rozwiązanie, polegające na posiadaniu dwóch współprzewodniczących RDPP, reprezentujących dwie strony: samorządową i pozarządową, co podkreśla partnerstwo stron (w odróżnieniu od klasycznego podziału na przewodniczącego i zastępców).

Kolejną kluczową, ale i dość drażliwą kwestią do opisania w regulaminie pozostaje problem rozliczania frekwencji członków RDPP. Zagadnienie to pojawia się również w standardzie komunikacji wewnętrznej, widać zatem, że jest dość istotne w odczuciu osób mających pewne doświadczenie w pracach tych ciał. Należy wziąć pod uwagę fakt, że przedstawiciele strony pozarządowej najczęściej wybierani są w wyborach, reprezentują zatem jakąś grupę

organizacji pozarządowych, jakieś środowisko, które powierzyło im mandat zaufania. To zobowiązuje, a frekwencja na spotkaniach RDPP jest jednym ze wskaźników aktywności takich osób. Z drugiej strony podobne zobowiązanie mają wobec swoich środowisk osoby z urzędu, jednostek organizacyjnych JST, czy wreszcie radni – a praktyka pokazuje, że to właśnie oni mają trudności z wykazaniem swoich obecności na spotkaniach. Niezależnie od przyczyn nieobecności warto określić, jak dana nieobecność może być usprawiedliwiona, o ile wcześniej przed spotkaniem RDPP oraz w jaki sposób (wydaje się niedopuszczalne wystanie usprawiedliwienia w momencie rozpoczęcia obrad esemesem bo „coś wypadło”). Należy też w przypadku WRDPP pamiętać o ustawowym rozwiązaniu i określić limit maksymalnie trzech nieusprawiedliwionych nieobecności, które w konsekwencji kończą się wnioskiem do sejmiku województwa lub zarządu województwa o zastąpienie danego członka innym reprezentantem. W przypadku odwołania osoby z sektora pozarządowego regulamin również powinien wskazywać dalszą drogę procedowania (najczęściej są to kolejne wybory na to jedno miejsce lub powołanie osoby z kolejną największą liczbą głosów otrzymanych w czasie ostatnich wyborów do RDPP).

Wniosek o powołanie RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Zapoczątkowanie wnioskowania przez istniejącą reprezentację, federację lub inną organizację infrastrukturalną.</p> <p>W przypadku braku reprezentacji zainicjować proces może pełnomocnik województwa ds. współpracy z organizacjami lub animator.</p>	<p>Dobry obyczaj w trakcie animacji powstawania RDPP to współpraca oraz informacja na obszarze województwa (gminne i miejskie RDPP, aktywne środowiska lokalne, sieci) – współpraca z JST na poszczególnych poziomach.</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W przypadku inicjatywy ze strony animatora lub pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami konieczne jest działanie inicjujące spotkanie plenarne (forum), wysyłka informacji ogólnej do wszystkich organizacji pozarządowych (również poprzez strony www, media lokalne), a także współpraca z wydziałem odpowiedzialnym za organizacje pozarządowe i pełnomocnikiem województwa ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p>	

KOMENTARZ

Organizacje pozarządowe uprawnione do złożenia wniosku o powołanie RDPP powinny powiadomić środowisko pozarządowe o zamiarze podjęcia takiej inicjatywy. Rekomendujemy by uzyskać poparcie wojewódzkiej reprezentacji (federacji, rady, forum organizacji pozarządowych). Dopuszczalne jest podjęcie takiej inicjatywy także przez pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych/animatora uruchamiającego proces złożenia wniosku.

**PROJEKT UCHWAŁY O POWOŁANIU RDPP POWINIEN
BYĆ SKONSULTOWANY ZE ŚRODOWISKIEM ORGANIZACJI
POZARZĄDOWYCH**

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Konsultacje powinny odbyć się w takim samym trybie, jaki jest przewidziany na konsultowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w województwie.</p> <p>Konsultacje powinny być prowadzone ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w proces powoływania RDPP (organizacjami składającymi wnioski, reprezentacjami organizacji, federacjami, COP).</p> <p>Konsultacje powinny mieć charakter otwarty, a formy zróżnicowane (spotkania konsultacyjne, mailing, www) i muszą zakończyć się informacją zwrotną (z uzasadnieniem odrzucenia zgłoszonych uwag).</p>	<p>Konsultacje powinny opierać się o rekomendowane zasady konsultacji (np. Siedem Zasad Konsultacji²¹) oraz wykorzystywać dobre praktyki konsultacji, w tym zróżnicowane, aktywne formy.</p>

21 Siedem Zasad Konsultacji to część Kodeksu Konsultacji opracowanego przez ekspertów społecznych i przedstawicieli administracji podczas warsztatu Kongresu Wolności w Internecie w 2012 r., Kodeks prostym językiem opisuje najważniejsze reguły konsultacji i praktyczne wskazówki do ich stosowania. Siedem Zasad Konsultacji to: dobra wiara, powszechność, przejrzystość, responsywność, koordynacja, przewidywalność i poszanowanie interesu ogólnego. <https://mac.gov.pl/projekty/kodeks-konsultacji-i-siedem-zasad-konsultacji>

KOMENTARZ

Konsultacje projektu uchwały o powołaniu RDPP muszą być prowadzone w takim samym trybie, w jakim konsultuje się projekt programu współpracy. Niemniej, jeśli ten tryb oznacza zawieszenie projektu dokumentu w BIP, to z praktycznego punktu widzenia lepiej poniechać całego przedsięwzięcia. RDPP powinna być swoistą nagrodą dla dobrze współpracującego ze sobą środowiska, a nie polem walki i sporów obywateli z władzą, bo nie taką rolę przypisała jej Ustawa.

SKŁAD/LICZBA CZŁONKÓW

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Ustalenie liczebności składu RDPP: minimalny skład – zgodnie z ustawą o pożytku to 10 członków, w tym 2 radnych sejmiku, 2 przedstawicieli marszałka województwa, 1 przedstawiciel wojewody, 5 przedstawicieli organizacji pozarządowych.	

KOMENTARZ

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie podaje informację o minimalnej wielkości wojewódzkiej rady (10 osób), brak jest jednak wskazania odnoszącego się do jej górnej granicy. Stąd pojawiają się wśród RDPP działających na tych samych szczeblach samorządu terytorialnego rady różniące się nawet kilkunastoma osobami. Wszystko zależy od potrzeb i oczekiwań wszystkich zainteresowanych środowisk. Jednak warto pamiętać, że efektywna praca w grupie tworzonej przez więcej niż 20 osób jest możliwa, wymaga jednak sporych umiejętności zarządczych i moderacyjnych członków prezydium.

PRZYGOTOWANIA PRZED OGŁOSZENIEM WYBORÓW – SYSTEM INFORMOWANIA O RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Przed uruchomieniem procesu wyborów do RDPP niezbędne jest opracowanie pakietu informacji o RDPP (definicje, cele, zadania, skład, podstawy prawne, prawa i obowiązki, sposób powołania, zgłaszanie kandydatów, tryb wyborczy, wymagania, zakres i formuła działania, korzyści, dobre praktyki, odpowiedzialność, uwarunkowania).</p> <p>Za to zadanie odpowiedzialny powinien być Urząd Marszałkowski we współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym wspierającymi.</p>	
<p>Kolejnym krokiem jest dystrybucja pakietu, skierowanego do organizacji pozarządowych, samorządowców, ogólnie – kandydatów, poprzez media, Internet, formy elektroniczne.</p> <p>To zadanie również realizuje urząd we współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p>	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiciele organizacji pozarządowych)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Reprezentacja organizacji działająca na terenie województwa (jeśli istnieje).	
Federacje (sieci organizacji).	
Organizacje pozarządowe z terenu województwa.	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiciele JST)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Marszałek województwa.	

Podmioty zgłaszające kandydatów (przedstawiciele Sejmiku Wojewódzkiego)

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Sejmik Województwa uchwałą.	

Kandydaci

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Organizacje pozarządowe	
<p>Kandydaci ze środowiska pozarządowego pochodzą z powszechnego naboru, otwartego dla wszystkich organizacji pozarządowych działających terenie województwa.</p> <p>Nabór wg podziału terytorialnego (równa liczba przedstawicieli organizacji z subregionów/okręgów wyborczych – miasta wojewódzkie wyłączone do odrębnego obszaru).</p> <p>Desygnacja członków rady przez wojewódzką reprezentację organizacji (jeśli jest).</p> <p>Należy zastosować reprezentatywność branżową oraz terytorialną.</p>	<p>W przypadku organizacji pozarządowych obowiązuje nabór powszechny oraz zastosowanie różnorodnych technik głosowania (elektroniczne, listownie, na spotkaniu).</p>
Radni	
<p>Radni wybierają spośród siebie przedstawicieli.</p>	<p>Radni – wyznaczeni do RDPP przez Sejmik – powinni reprezentować różne kluby (1 radny z każdego klubu).</p> <p>W przypadku radnych niezrzeszonych możliwość włączenia ich do pracy rady w formule wyboru.</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Urzędnicy	
<p>Pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych wojewody oraz pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych marszałka powinni obowiązkowo wejść w skład wojewódzkiej RDPP.</p> <p>Dyrektorzy wydziałów/departamentów merytorycznie zainteresowani współpracą/ prowadzący współpracę z organizacjami pozarządowymi lub</p> <p>pracownicy z wydziałów/departamentów/samodzielnych stanowisk związani ze współpracą z organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>Urzędnicy powinni reprezentować różne departamenty/wydziały, czy referaty Urzędu Marszałkowskiego.</p> <p>Marszałek nie powinien być członkiem RDPP.</p>

KOMENTARZ

W przypadku wyborów strony pozarządowej do wojewódzkiej RDPP w sposób szczególny trzeba wziąć pod uwagę opisaną w standardzie kwestię reprezentatywności terytorialnej. Czym bowiem jest wojewódzka rada działalności pożytku, w skład, której wchodzi przedstawiciele organizacji mających siedziby wyłącznie w mieście wojewódzkim – równie dobrze mogłaby być przecież radą miejską. Należy zatem zadbać, aby znaleźli się działacze z innych gmin i powiatów wchodzących w skład danego województwa, którzy zgodzą się kandydować i reprezentować w radzie inne środowiska, inne uwarunkowania, inne kwestie. Rekomendowanym rozwiązaniem jest podział województwa na subokręgi/okręgi wyborcze i przeprowadzenie wyborów w każdym z obszarów, tak żeby nie okazało się, że są duże części województwa nie reprezentowane w RDPP.

Rekomendacje dla kandydatów

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Każdy kandydat/-tka musi pozyskać min. 10 rekomendacji swojej kandydatury od organizacji pozarządowych (w zależności od liczby aktywnych organizacji pozarządowych).	Każdy kandydat/-tka musi pozyskać min. 15 rekomendacji od organizacji pozarządowych odnośnie swojej kandydatury (w zależności od liczby aktywnych organizacji pozarządowych).

Wybory

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W przypadku, gdy wybory odbywają się po raz pierwszy, za organizację wyborów odpowiada zarząd województwa we współpracy z wojewódzką reprezentacją sektora – np. Radą Organizacji Pozarządowych – jeśli istnieje.</p> <p>W przeciwnym wypadku niezbędne są szerokie konsultacje zasad wyborów z organizacjami pozarządowymi z terenu województwa.</p>	

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>W przypadku każdych kolejnych wyborów za zorganizowanie, przebieg i wyniki wyborów odpowiada organ wykonawczy JST, w praktyce jest to pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych lub inny wyznaczony urzędnik, w porozumieniu z ustępującą RDPP, po konsultacjach zasad wyborów z organizacjami z województwa.</p> <p>Dobra praktyką jest też zlecenie organizacji wyborów wspierającej organizacji pozarządowej lub grupie organizacji.</p>	<p>Rekomenduje się, aby procedurę wyborów zorganizował organ wykonawczy wraz z wojewódzką reprezentacją organizacji pozarządowych, lub też wyłącznie reprezentacja sektora pozarządowego, bądź inna organizacja w ramach zlecenia z JST.</p>
<p>W czasie poprzedzającym wybory trwa okres swoistej kampanii wyborczej, w trakcie której:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby kandydujące wypełniają formularz zgłoszenia (informacja o kandydacie, odpowiedź na 2-3 pytania), – odpowiedzi kandydatów zamieszczane są na stronie organizatora wyborów, – informacje o osobach kandydujących pojawiają się na stronach RDPP i JST. 	

Powszechność wyborów

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Wybory osób reprezentujących sektor pozarządowy w RDPP muszą być powszechne (wszystkie organizacje działające na terenie województwa mają prawo głosowania), przeprowadzone w formie zebrań ogólnych (w poszczególnych okręgach wyborczych) lub drogą elektroniczną, bądź w formie korespondencyjnej.</p> <p>Możliwe jest oddelegowanie części składu organizacji pozarządowych przez wojewódzką reprezentację organizacji, jeśli istnieje.</p>	

KOMENTARZ

Standardy rekomendują wybory powszechne wśród organizacji pozarządowych, a także wskazują zachowanie nie tylko reprezentatywności terytorialnej, ale także branżowej. Można zatem proponować kandydatów w grupach branżowych, np. edukacja, kultura, ochrona środowiska, sport i rekreacja, bezpieczeństwo. Każda z grup może wówczas liczyć na od jednego do np. 3-4 miejsc w danej RDPP.

Istnieją też RDPP, które przyznają w części pozarządowej pewną pulę miejsc dla reprezentantów federacji czy wojewódzkiej reprezentacji organizacji pozarządowych. Wówczas tryb powołania takich przedstawicieli na miejsca **zarezerwowane** będzie zasadniczo innym trybem niż obsadzenie pozostałych miejsc (najczęściej drogą wyborów i głosowania środowiska pozarządowego).

ETAPY WYBORÓW

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Na proces wyboru przedstawicieli środowiska pozarządowego do RDPP składają się następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ogłoszenie wyborów, – zgłaszanie kandydatów (w tym uzupełnienia formalne), – ogłoszenie listy kandydatów, – prezentacja kandydatów, – głosowanie, – ogłoszenie wyników, – procedura odwoławcza, – powołanie osób do RDPP.	

LICZBA GŁOSÓW ORGANIZACJI GŁOSUJĄCEJ

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Organizacja pozarządowa może oddać głos na 50% liczby przedstawicieli pozarządowych (np. jeśli do WRDPP będzie wybieranych 10 przedstawicieli organizacji pozarządowych – w wyborach każda organizacja głosując może oddać głos na maksymalnie 5 kandydatów; analogicznie: jeśli w wyborach wybieramy 12 przedstawicieli organizacji pozarządowych – każda organizacja może oddać 6 głosów.</p>	

KOMENTARZ

Propozycja posiadania przez każdą głosującą organizację liczby głosów większej niż jeden, a mniejszej niż liczba wszystkich miejsc dla strony pozarządowej w radzie ma o tyle sens, że zmusza ona w ten sposób do rzeczywistego wyboru kandydata. W innej sytuacji organizacja albo głosowałaby wyłącznie za swoim typem, albo przydzielałaby nic nie zmieniające głosy jak leci, aż do wyczerpania puli. W rekomendowanej przez standardy propozycji należy uważnie zastanowić się, komu rzeczywiście chcemy powierzyć nasz mandat zaufania.

Edukacja RDPP

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Każda nowopowołana wojewódzka RDPP przechodzi jednodniowe szkolenie z zakresu podstaw prawnych funkcjonowania organizacji pozarządowych i JST oraz elementów pracy w zespole (w tym komunikacji).	Każda nowopowołana wojewódzka RDPP przechodzi szkolenie dwudniowe z zakresu podstaw prawnych funkcjonowania organizacji pozarządowych i JST oraz elementów pracy w zespole (w tym komunikacji).
RDPP już istniejąca uczestniczy raz do roku w jednodniowym szkoleniu rozwijającym kompetencje członków i członkiń rady.	RDPP już istniejąca uczestniczy raz do roku w dwudniowym szkoleniu rozwijającym kompetencje członków i członkiń rady.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Każda z osób z RDPP otrzymuje pakiet startowy (materiały w wersji elektronicznej) zawierający m.in.:</p> <p>regulamin RDPP, standard działania RDPP, standardy współpracy, ustawa o pożytku, program współpracy, ustawa o samorządzie gminnym, baza danych organizacji, lista teleadresowa urzędu, sprawozdanie z wojewódzkiej RDPP poprzedniej kadencji.</p>	
<p>Organizowane jest spotkanie z poprzednią wojewódzką RDPP.</p>	

KOMENTARZ

Praktycy twierdzą, że pierwsza kadencja danej RDPP mija właściwie bez większych sukcesów, nie wiadomo kiedy. Osoby dopiero pod jej koniec zaczynają orientować się, jakie tak naprawdę RDPP może mieć kompetencje i co może rzeczywiście osiągać. Stąd tak ważne jest przekazanie tej wiedzy, a przynajmniej spostrzeżeń i refleksji członkom RDPP kolejnej kadencji i dlatego standardy rekomendują wspólne spotkania czy szkolenia.

Z pewnością zupełnym minimum powinny być natomiast podstawowe materiały wypracowane w trakcie poprzednich kadencji, jako tzw. pakiet startowy.

Standard komunikacji

Celem standardu jest zapewnienie partnerskiej współpracy i skutecznej komunikacji RDPP z administracją publiczną, organizacjami pozarządowymi, innymi ciałami dialogu oraz skuteczną i efektywną komunikacją wewnątrz RDPP. W przypadku standardów komunikacji ogromne znaczenie ma sposób organizacji pracy oraz wewnętrznego podziału zadań i obowiązków pomiędzy prezydium RDPP a innych członków. Pozwala to RDPP usprawnić realizację ich zadań, ale także zwiększyć poziom zaangażowania członków i członkiń rady w jej prace.

Efektom dobrze wdrożonej komunikacji wewnętrznej jest – w kontekście standardów – przede wszystkim:

- sprawność podejmowania decyzji i planowania działań,
- otwartość na kwestie merytoryczne, na dzielenie się wiedzą i kompetencjami,
- wzmacnianie poczucia misji i budowanie wspólnoty celów.

O korzyści wdrożenia standardów w komunikacji zewnętrznej RDPP możemy mówić w przypadku, gdy:

- zauważalna jest promocja samej RDPP, jak też jej prac i osiągniętych sukcesów,
- z RDPP kojarzona jest otwartość, a chętnie kontaktują się z nią zarówno pojedyncze organizacje, jak i jednostki samorządu terytorialnego w swoich sprawach,
- dostrzec można wzrost prestiżu RDPP, która chociażby coraz częściej zapraszana jest do różnych form dialogu, lub jej udział w danym wydarzeniu jest pożądanym (np. poprzez patronat).

RDPP, podobnie jak każda inna grupa zadaniowa, w procesie komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej powinny stosować takie narzędzia, które są proste do zastosowania, skuteczne na satysfakcjonującym poziomie oraz skierowane do różnych grup odbiorców. Standardy przede wszystkim zwracają uwagę na zastosowanie poczty elektronicznej i stron internetowych, odpowiedniego przygotowania spotkań z wyprzedającym je elementem edukacyjnym (wcześniejsze przesyłanie dokumentów i materiałów do przeczytania), jak również ustawicznego przypominania faktu istnienia RDPP na danym terenie wszystkim potencjalnie zainteresowanym – organizacjom pozarządowym, urzędnikom, mediom.

Szczegółowe obszary wchodzące w skład standardu:

- **Komunikacja rady z organizacjami pozarządowymi.**
- **Komunikacja rady z organami samorządu i administracją publiczną.**
- **Komunikacja rady z innymi ciałami dialogu.**
- **Komunikacja rady z innymi radami.**
- **Komunikacja wewnątrz rady.**

Należy zwrócić szczególną uwagę na komunikację pomiędzy radą działalności pożytku publicznego a administracją publiczną – jest to kluczowe dla funkcjonowania RDPP.

Rada DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO a ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Konieczna jest osobna zakładka dotycząca rady na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego.	
Na stronie internetowej urzędu zamieszczona jest informacja o wojewódzkiej RDPP – czym jest, jakie ma funkcje, kto wchodzi w jej skład, dołączona jest uchwała o trybie wyboru oraz regulamin pracy.	
W zakładce zamieszczona jest stała informacja o aktualnym składzie wojewódzkiej RDPP – imię, nazwisko i organizacja/institucja każdego z członków/-kiń.	W zakładce strony internetowej urzędu dotyczącej wojewódzkiej RDPP widnieje krótka notka o każdym z członków/-kiń (ze zdjęciem) oraz informacją o tym, z jakiego okręgu wyborczego została wybrana.
W zakładce strony internetowej widnieje kontakt do WRDPP – adres korespondencyjny, adres e-mail oraz telefon do osoby, która zajmuje się obsługą administracyjną, a także kontakt do przewodniczącego (telefon, e-mail).	Kontakt do RDPP uzupełniony jest informacjami o podziale ewentualnych odpowiedzialności ze wskazaniem konkretnej osoby (np. wg klucza branżowego).

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Podstawowe informacje o pracy WRDPP zamieszczane na zakładce strony internetowej JST lub innej stronie rady: protokoły/ informacje ze spotkań, sprawozdania półroczne/roczne, informacja o posiedzeniach z wyprzedzeniem, informacja dotycząca obecności na posiedzeniach poszczególnych członków (listy obecności), plan pracy.</p>	<p>Udostępnione są na stronie internetowej WRDPP uchwały i stanowiska rady.</p>
	<p>RDPP promuje się oraz prowadzi aktywną politykę informacyjną z użyciem portali społecznościowych.</p>
<p>WRDPP prowadzi bazę eksperckich organizacji i ekspertów gotowych wesprzeć jej pracę – na stronie/zakładce widnieje informacja o możliwości dopisania się do takiej bazy.</p>	
	<p>Wojewódzka RDPP wykorzystuje spotkania organizacji pozarządowych do informowania o swojej działalności i funkcjach.</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
	Wojewódzka RDPP posiada bazę e-mailową, do której dopisać się mogą organizacje pozarządowe, sieci, federacje, COP, czy inne rady. Wszyscy dopisani do bazy otrzymują bieżące informacje o pracy WRDPP.

KOMENTARZ

Przygotowanie informacji o wojewódzkiej RDPP, jej aktualnym składzie oraz kompetencjach musi być obowiązkowym, jednym z pierwszych zadań nowego prezydium, czy urzędu, przynajmniej raz na kadencję. Osobną kwestią pozostaje wybór miejsca, gdzie taka informacja zostanie zamieszczona. Dobrą praktyką jest z pewnością zawieszenie stałej informacji o RDPP – w formie wizytówki, zawierającej zdjęcia i sympatyczne, krótkie biogramy osób – na oficjalnej stronie internetowej danej JST. To zdecydowanie podnosi prestiż rady, nadaje jej bardziej oficjalny wizerunek.

Jednocześnie warto prowadzić osobną stronę www, lub nawet fanpage na popularnym portalu społecznościowym, pozwalającą na szybką aktualizację, zamieszczanie krótkich notatek ze spotkań oraz projektów dokumentów i uchwały RDPP. Przystępne narzędzie i nietrudna aktualizacja materiału z pewnością przysporzą RDPP sympatii otoczenia i pozwolą na sprawną komunikację z innymi środowiskami.

Warto zadbać również o zebranie zgłoszeń od osób, które deklarują włączenie się w dalsze prace RDPP na zasadzie ekspertów. Mogą to być zarówno przedstawiciele branżowych organizacji pozarządowych, jak i pracownicy jednostek organizacyjnych JST (szkoła, OPS, biblioteka, dom kultury, inne) oraz pracownicy

naukowi, prawnicy i inni. Nie należy przy tym tworzyć zbyt licznych barier dostępu, ale raczej powiadomić publicznie zarówno o możliwości zgłoszenia się na taką listę ekspertów (wolontariuszy), jak i o jej najbardziej aktualnym kształcie (nazwisko i deklarowana specjalizacja osoby). Po ekspertów RDPP będzie sięgać w momencie pojawienia się potrzeby, np. formowania komisji oceniającej, utworzenia małej grupy tematycznej do danej kwestii, zasięgnięcia opinii osoby spoza rady, przygotowania jakiejś ekspertyzy czy propozycji stanowiska.

Rada DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO a organy samorządu i administracji publicznej

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Informacja o istnieniu wojewódzkiej RDPP, jej składzie osobowym, zadaniach i bieżących działaniach jest przekazywana do komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego oraz Urzędu Wojewódzkiego.	Informacja o istnieniu wojewódzkiej RDPP, jej funkcjach i bieżących działaniach pojawia się na wewnątrz urzędowych spotkaniach (np. odprawa dyrektorów).
Informacja o RDPP trafia do Sejmiku Województwa.	Informacja o istnieniu RDPP i jej funkcjach prezentowana jest na sesji Sejmiku.
Informacja o RDPP trafia do komórek organizacyjnych Urzędu Wojewódzkiego.	Przedstawiciel wojewody informuje RDPP o bieżących działaniach Urzędu Wojewódzkiego.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP otrzymuje obligatoryjnie informacje z JST o planowanych pracach nad dokumentami strategicznymi.	RDPP otrzymuje z urzędu JST plan wszystkich konsultacji zaplanowanych na dany rok.
RDPP otrzymuje informację od Sejmiku Wojewódzkiego o planie pracy na dany rok.	
Opinia RDPP dotycząca projektu aktu prawa miejscowego lub innego dokumentu każdorazowo dołączona jest do projektu uchwały lub wpisana w uzasadnienie.	
Stanowiska RDPP przesyłane są do organu wykonawczego.	Stanowiska RDPP przesyłane są do Przewodniczącego Sejmiku Wojewódzkiego.
W przypadku konsultacji z radą dokumentu specjalistycznego, niezbędna jest obecność urzędnika, który jest w stanie opowiedzieć o zagadnieniu językiem niespecjalistycznym.	Do każdego dokumentu powinien być załączony materiał w którym przedmiot konsultacji jest omówiony w sposób zrozumiały nie tylko dla ekspertów, ale dla wszystkich członków rady.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Rada jest informowana na bieżąco (przez osobę oddelegowaną do obsługi rady) o projektach aktów prawnych, nad którymi w JST trwają prace.</p>	<p>RDPP jest zapraszana do grup roboczych w celu wspólnego opracowania projektów dokumentów strategicznych, programów, itp. Rada może delegować do pracy w zespołach roboczych osoby spoza niej jako przedstawicieli, określając przy tym zasady komunikacji z tą osobą.</p>
<p>Rada otrzymuje z Urzędu Marszałkowskiego informację zwrotną do swoich opinii i rekomendacji wraz z uzasadnieniem.</p>	
<p>W przypadku opiniowania dokumentów strategicznych, programów sektorowych itp., członkowie RDPP powinni otrzymywać dokument w czasie pozwalającym na zapoznanie się z nim przed spotkaniem.</p>	<p>W przypadku opiniowania kluczowych dokumentów niezbędne jest spotkanie RDPP z osobą odpowiedzialną za tworzenie danego dokumentu (np. poprzez obecność tej osoby na posiedzeniu rady, podczas którego omawiany jest dokument).</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Konieczne jest zasięgnięcie przez dyrektorów (naczelników) departamentów (wydziałów) opinii RDPP w zakresie prowadzonych przez nich spraw w obszarach pożytku publicznego.	

KOMENTARZ

Wysyłkę mailową do wszystkich referatów, wydziałów czy biur lub departamentów Urzędu Marszałkowskiego i Urzędu Wojewódzkiego informacji o wojewódzkiej RDPP, jej aktualnym składzie i kompetencjach, rada musi zrealizować obowiązkowo przynajmniej raz na kadencję.

Z drugiej strony przynajmniej raz w roku Urząd Marszałkowski musi przestać RDPP swój kalendarz legislacyjny, zawierający informację o wszystkich planowanych pracach nad tworzeniem lub nowelizowaniem aktów prawa miejscowego i innych dokumentów. Pozwoli to RDPP na sporządzenie planu prac i harmonogramu spotkań na wiele miesięcy naprzód. Zazwyczaj taki kalendarz legislacyjny jest ogólnie dostępny na stronie internetowej lub w BIP, ale można też wystąpić o niego z osobną prośbą do biura Sejmiku.

Trzeba również przypominać, aby każdorazowo opinia RDPP była dołączana do projektu danego dokumentu, który opiniowała RDPP. Z drugiej strony RDPP powinna pamiętać, że ma możliwość swobodnego wypowiedzania się w różnych kwestiach – jako ciało dialogu i organ doradczy – i przesyłania ich do dyrektorów i kierowników odpowiednich biur czy referatów w urzędzie, a w szczególności do zarządu województwa.

W przypadku tworzenia projektów dokumentów o kluczowym znaczeniu dla regionu przedstawiciele RDPP powinni być zapraszani do ich współtworzenia na możliwie wczesnym etapie, co może zwiększyć szanse na lepsze przygotowanie tych propozycji. Istotnym zasobem RDPP w takiej sytuacji są również jej eksperci.

Rada DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO a INNE CIAŁA DIALOGU

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP identyfikuje inne ciała dialogu o charakterze wojewódzkim. Baza ta jest aktualizowana na bieżąco.	Stać współpracę z innymi ciałami na poziomie województwa, uwzględniając te działające przy wojewodzie (np. rada seniorów, rady ds. niepełnosprawnych, wojewódzka rada ds. zatrudnienia itp.). Jeżeli istnieją komisje dialogu obywatelskiego, RDPP wymienia się z nimi informacjami o pracy nad poszczególnymi dokumentami.
Oddelegowani przedstawiciele RDPP składają sprawozdania z uczestnictwa w zespołach, do których zostali skierowani przez radę.	

Rada Działalności Pożytku Publicznego a inne Rady Działalności Pożytku Publicznego

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Wojewódzka RDPP ma kontakt z krajową RDPP i z innymi RDPP w województwie.	RDPP konsultuje się z terenowymi RDPP, jeśli zachodzi potrzeba i właściwość terytorialna.
	Raz w roku organizowane jest Forum RDPP województwa (organizator: Urząd Marszałkowski, Ośrodek SPLOT działający w danym województwie).
	Raz na dwa lata organizowane jest Ogólnopolskie Forum RDPP – organizator: MPiPS, KRDP, Sieć SPLOT.
	Wojewódzka RDPP w miarę możliwości organizuje posiedzenia w terenie/wspólne posiedzenia z powiatowymi i gminnymi RDPP.

Komunikacja wewnątrz rady

Na początku każdej kadencji członkowie rady ustalają sposób komunikowania się:

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Członkowie RDPP stosują przynajmniej jedno z narzędzi teleinformatycznych.	

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP jest informowana o efektach prac powoływanych przez nią zespołów roboczych.	
Członkowie i członkinie RDPP potwierdzają udział w posiedzeniach za pomocą jednego ze środków komunikacji.	
Zasady usprawiedliwiania nieobecności są jasne, wspólnie ustalone i znane wszystkim osobom z RDPP.	
	Wszystkie pisma i dokumenty, które wpływają do RDPP są przekazywane wszystkim członkom RDPP.
	W pracy członkowie RDPP wykorzystują Forum Rad – portal na stronie ngo.pl

KOMENTARZ

W działaniach zespołowych – a takim jest funkcjonowanie RDPP – mało jest tak przykrych sytuacji, jak wykluczenie informacyjne osób. Stąd podstawowym zadaniem każdej RDPP jest ustalenie, jakimi narzędziami i w jaki sposób komunikują się między sobą zarówno członkowie i członkinie RDPP, jak i jej ewentualne organy (prezydium, zespoły eksperckie i grupy robocze). Posiadanie jednej listy mailowej często wystarczy, aby pomimo nieobecności na spotkaniu osoby z RDPP panowały nad omawianym materiałem i wiedziały, jakie powzięto postanowienia. Pomocne w tym powinny być krótkie notatki ze spotkań, przygotowywane przez protokolanta z obsługi administracyjnej lub – ostatecznie – przez sekretarza rady (choć podstawowe zadania tej osoby z RDPP zawierają się raczej w komunikacji zewnętrznej RDPP z jej otoczeniem).

Standard funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego

Założenia w zakresie TRYBU FUNKCJONOWANIA

Zadania i prace RDPP dotyczą trzech bazowych obszarów, a mianowicie:

dokumentów – projektu strategii rozwoju, programu współpracy, projektów innych uchwał i aktów prawa miejscowego gminy

zadań publicznych – rekomendowanie standardów zadań, rozpatrywanie kwestii zlecenia zadań organizacjom pozarządowym

szeroko rozumianego **funkcjonowania organizacji pozarządowych**, w tym pomocy w przypadku sporów z administracją publiczną (mediacje, arbitraż)

Zgodnie z Ustawą, podstawową funkcją rad jest funkcja konsultacyjno-opiniodawcza, będąca elementem dialogu społecznego, a realizowana (zgodnie z metodologią zawartą w *Zasadach Dialogu Społecznego* z 2002 r. oraz *Zasadach konsultacji przeprowadzanych podczas przygotowywania dokumentów rządowych* z 2009 r.) w trzech podstawowych wymiarach: informacja, konsultacja, współdecydowanie/współtworzenie. Rozumienie tych różnych wymiarów ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania RDPP.

Opiniowanie projektów dokumentów strategicznych (strategia rozwoju JST) czy operacyjnych (program współpracy, projekty prawa miejscowego) jest jednym z podstawowych zadań RDPP.

Jednak praktyka pokazuje, że ta podstawowa funkcja najczęściej ma charakter reaktywny i odtwórczy. Oznacza to, że o ile RDPP sama nie inicjuje i/lub nie współpracuje w tworzeniu tych projektów, jej udział w tym procesie jest często bezproduktywny, a propozycje zmian nie są brane pod uwagę.

Standardy proponują, aby mocniej wykorzystać mechanizm konsultacji, których efektem będzie dobrze przygotowany, przemyślany i przydatny projekt ważnego planu, strategii czy aktu legislacyjnego. RDPP powinna sama proponować konkretne zapisy i projekty dokumentów, a także aktywnie współuczestniczyć – poprzez swoich przedstawicieli – w pracach innych ciał i organów tworzących politykę publiczną w obszarach – branżowym czy horyzontalnym – funkcjonowania organizacji III sektora.

Rekomendujemy włączanie RDPP w proces współtworzenia dokumentów, nie tylko ich konsultowania. Jest to bowiem nie tyle uzyskanie opinii na temat propozycji samorządu, ile autentyczne partnerstwo w poszukiwaniu i budowaniu najlepszych rozwiązań. Strony wspólnie definiują problemy i szukają optymalnych mechanizmów ich niwelowania. Komunikacja w tak rozumianym procesie ma charakter równoczesny – procesy projektowania rozwiązań i ich dyskusowania następują jednocześnie.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP bierze udział w pracach związanych z tworzeniem strategii rozwoju województwa. Do odpowiednich zespołów roboczych deleguje członków RDPP lub rekomenduje przedstawicieli sektora pozarządowego.	Stanowiska RDPP prezentowane w zespołach roboczych ds. dokumentów strategicznych, których członkami są przedstawiciele sektora są konsultowane z organizacjami pozarządowymi w formie np. spotkań, forów, webinarium.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>RDPP opiniuje projekty dokumentów (co najmniej projekty aktów prawa miejscowego) dotyczących sfer pożytku publicznego związanych z formami współpracy finansowej i pozafinansowej określonych w programach współpracy – rocznym i/lub wieloletnim.</p> <p>Dokumenty poddawane konsultacjom z RDPP identyfikowane są na podstawie harmonogramu/planu pracy posiedzeń Sejmiku.</p>	<p>RDPP opiniuje uchwały których zakres tematyczny dotyczy sfery pożytku publicznego – np. merytoryczne uchwały zarządu.</p>
<p>RDPP opiniuje roczny oraz wieloletni (w przypadku, gdy jest podejmowany) program współpracy samorządu województwa z podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego.</p>	<p>RDPP współtworzy roczny i wieloletni program współpracy samorządu województwa z podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego.</p>
<p>W sytuacjach sporu pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi RDPP udziela wskazówek nt. możliwych kierunków rozwiązania sporu oraz wyraża opinie w temacie sporu.</p>	<p>RDPP prowadzi mediacje pomiędzy organizacjami a samorządem w sytuacjach sporu pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi.</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Wojewódzka RDPP powinna mieć przedstawicieli w komitetach monitorujących na szczeblu wojewódzkim.</p> <p>Przedstawiciele pozarządowi powinni być wybrani w wyborach powszechnych, a RDPP powinna zorganizować te wybory.</p>	
<p>RDPP analizuje pracę komisji otwartych konkursów ofert, w tym tryb wyboru członków komisji konkursowych (np. poprzez obserwowanie prac komisji konkursowych przez oddelegowaną osobę z rady).</p>	<p>RDPP współtworzy procedury powoływania i zasady działania komisji konkursowych oraz rekomenduje reprezentantów sektora pozarządowego do prac w otwartych konkursach ofert i innych konkursach dotyczących trzeciego sektora (np. wybór najlepszej organizacji czy lidera, przyznawanie stypendiów).</p>
<p>RDPP inicjuje różnego rodzaju działania związane z działalnością sektora pozarządowego na poziomie regionalnym.</p>	<p>RDPP organizuje również wydarzenia związane z działalnością sektora pozarządowego na poziomie regionalnym albo lokalnym.</p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>RDPP współpracuje z radami innego szczebla – gminnego, powiatowego oraz ogólnopolską, i innymi wojewódzkimi np. w zakresie informowania, zbierania opinii, wymiany doświadczeń itp.</p>	
	<p>RDPP wymienia informacje z innymi ciałami dialogu na różnych szczeblach, np. KDO. RDPP powinna wypracować narzędzia i zasady współpracy z innymi RDPP i ciałami dialogu obywatelskiego.</p>
<p>RDPP deleguje przedstawicieli do społecznych rad typu wojewódzka rada zatrudnienia, rada przy Narodowym Funduszu Zdrowia itp.</p>	<p>RDPP konsultuje kandydatury z sektorem pozarządowym w województwie lub organizuje powszechne wybory.</p>
<p>RDPP wyraża opinię w sprawie realizacji programu współpracy.</p>	<p>RDPP dokonuje ewaluacji programów współpracy.</p>

KOMENTARZ

Warto pamiętać o tym, aby wojewódzka RDPP mogła mieć wpływ na ilość i rodzaj projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów, które będzie musiała poddać ocenie i zaopiniować. Niebagatelnym pomysłem jest uchwalenie przez RDPP swobodnego „filtra”. To właśnie RDPP powinna decydować, co z rocznego kalendarza legislacyjnego – który powinna otrzymać z biura Sejmiku – ma trafić do opiniowania obowiązkowo, co na żądanie, a co fakultatywnie. Dzięki temu RDPP będzie mieć czas i na swoje ustawowe funkcje opiniodawcze i na szereg innych działań, w tym konsultacyjnych, inicjatywnych, rozjemczych, standaryzacyjnych, organizacyjnych i innych.

W przypadku innego ustawowego zadania RDPP, jakim jest pomoc i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi, intencją standardów jest zachęcanie raczej do mediacji i swobodnego arbitrażu, niż wkraczania w kompetencje sądownicze. Jest to bowiem sprzeczne z ogólną zasadą kultury współpracy, która polega na poszukiwaniu kompromisu i dialogu, a nie na dzieleniu na wygranych i przegranych. Warto zatem tą zasadą kierować się w podobnych kwestiach i wyzwaniach.

Powoływanie Prezydium

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Prezydium RDPP składa się z min. 2 osób, tj. przewodniczącego i wiceprzewodniczącego lub dwóch (dwojga) współprzewodniczących.	

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Prezydium ma również sektorowy skład mieszany, obecny jest przedstawiciel zarówno JST, jak i organizacji pozarządowych.	
Zasadniczym zadaniem prezydium jest organizacja pracy RDPP.	W regulaminie RDPP znajduje się zapis dotyczący obszaru decyzyjności prezydium

KOMENTARZ

Standardy rekomendują możliwość posiadania przez RDPP prezydium złożonego z dwóch/dwojga współprzewodniczących. Warto je wdrożyć, rozwiązanie takie jest bowiem nie tylko eleganckie i nowoczesne ale podkreśla walor partnerstwa, jako naczelnej zasady pracy RDPP. Ma też znaczenie bardziej pragmatyczne – koncentruje odpowiedzialność za sprawne funkcjonowanie zespołu na dwóch osobach, które następnie – aby w ogóle móc sprawnie zarządzać pracami RDPP – dopraszają do konkretnych działań członków i członkinie RDPP jako liderów danego zadania. Znika również w swojej dotychczasowej odstonie tajemniczy sekretarz, a jego obowiązki przejmuje obsługa administracyjna RDPP, którą musi zapewnić dana JST (wszak dla niej ta RDPP funkcjonuje). Dzięki temu sekretarz nie musi męczyć się nad sporządzaniem notatek i protokołów, lecz zaczyna odpowiadać za tworzenie prostego i efektywnego systemu obiegu informacji wewnątrz RDPP, jak i na zewnątrz, z jej otoczeniem.

SPOSÓB PODEJMOWANIA DECYZJI PRZEZ RADĘ

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
RDPP podejmuje decyzje drogą konsensusu, a w przypadku niemożności jego osiągnięcia zostaje zarządzane głosowanie. W tym wypadku decyzja zapada zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków i członkiń rady.	RDPP podejmuje wszystkie decyzje drogą konsensusu.
W sytuacji wymagającej zajęcia stanowiska przez radę, w okresie między jej posiedzeniami decyzje mogą być podejmowane elektronicznie; za ważną uznaje się decyzję, jeśli odpowie na nią co najmniej połowa członków WRDPP.	
W protokole/sprawozdaniu odnotowuje się, jaką opinię kto wygłosił/preferował itp. głosowania (o ile są zarządzane) są imienne.	
Dokumenty (stanowiska/opinie/rekomendacje) RDPP przedkładane są organowi wykonawczemu JST i odpowiedniej komórce urzędu zgodnie z regulaminem RDPP.	

KOMENTARZ

Standardy rekomendują konsensus jako – co do zasady – podstawowy sposób podejmowania decyzji w RDPP. Jednomyślność ma bowiem zasadniczą zaletę, mianowicie buduje i jednoczy grupę (w tym wypadku RDPP) wokół osiągnięcia konsensusu i poczucia wspólnoty. Wszystkie inne sposoby, w szczególności każda forma głosowania jest wprawdzie sposobem na szybkie załatwienie danej kwestii, jednak dzieje się to kosztem jedności zespołu. W efekcie głosowania pojawiają się bowiem przynajmniej dwie frakcje, zwycięzcy i przegrani (są też często niezdecydowani, a ich chwiejność w podejmowaniu decyzji może się nawet utrwać jako dominujący sposób funkcjonowania w tej grupie), co oznacza wzmocnienie i tak już istniejących w RDPP podziałów. Stąd tak ważny jest konsensus, on bowiem – pomimo pewnych kosztów – buduje zupełnie nową kulturę współpracy i daje owo autentyczne i nieczęsto spotykane poczucie wspólnoty i jednomyślności.

Jakie są wady takiej metody pracy? Jest chyba tylko jedna, ale istotna – konsensus wymaga czasu. Stąd tak wielkie znaczenie dla jednomyślności ma dobry sposób zorganizowania posiedzeń rady, wcześniejsze przesyłanie niezbędnych dokumentów czy informacji, których rolą jest wyedukowanie wszystkich członków i członkiń RDPP w danej sprawie. Jednak dzięki temu, że osoby dysponują tym samym zasobem wiedzy, ich dyskusja toczyć się może bardziej sprawnie, a podnoszone rozwiązania i rekomendacje mogą od razu trafiać w punkt i przemawiać do większej grupy odbiorców.

Standard monitoringu i ewaluacji

Standard obejmuje dwie płaszczyzny: monitoring i ewaluację współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych oraz monitoring i ewaluację pracy rady.

Standard monitoringu i ewaluacji ma przede wszystkim pomóc RDPP w dokonaniu przez nią pewnego oglądu stanu realizacji współpracy pomiędzy samorządem województwa a trzecim sektorem. Dodatkowo, narzędzie jakim jest Indeks Samooceny powinno ułatwić RDPP jej autorefleksję nad własnym funkcjonowaniem, w tym odpowiadaniem na wyzwania stawiane przez standardy.

Oceniając współpracę należy posiłkować się Modelem Współpracy, który ujmuje wszystkie formy kontaktów JST i organizacji pozarządowych w trzy płaszczyzny: współtworzenia polityk publicznych, realizacji zadań publicznych i partnerstwa, tworzenia warunków dla społecznej i pozarządowej aktywności. Metodologia Modelu jest tak uniwersalna, że pozwala przeprowadzić rzetelną ocenę współpracy w każdej gminie, mieście, powiecie czy województwie.

Dodatkowo, Model akcentuje obowiązek realizacji zróżnicowanych form współpracy JST i III sektora zgodnie z zasadami pomocniczości, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności, partnerstw i suwerenności stron, jak też zgodnie z istniejącą lokalnie kulturą współpracy obu sektorów. Rolą rady jest refleksja nad tym, na ile zasady te są realizowane/przestrzegane.

Obowiązkiem RDPP jest też monitorowanie własnych dokonań i weryfikacja skuteczności jej funkcjonowania, dokonywana – zgodnie z rekomendacją standardów – przynajmniej raz na kadencję. Taka forma samooceny przeprowadzona przy wykorzystaniu załączonego Indeksu pozwala członkom i członkiniom danej RDPP raz na jakiś czas spojrzeć na swoje zobowiązania i narzędzia, jakimi planują je osiągnąć tak, aby mieć jeszcze czas na refleksję i ewentualne modyfikacje.

MONITORING I EWALUACJA WSPÓŁPRACY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
<p>Wojewódzka RDPP przeprowadza raz na kadencję dyskusję na temat współpracy w regionie, uwzględniając sposób realizacji zasad współpracy.</p>	
	<p>Wojewódzka RDPP dokonuje analizy/refleksji nt. systemu zlecania zadań publicznych na podstawie informacji od przedstawicieli wydziałów, komisji konkursowych i beneficjentów.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba ofert wspólnych; liczba wkładów własnych – z Funduszu Wkładów Własnych.</i></p>
<p>RDPP analizuje wykorzystanie przez sektor pozarządowy zasobów materialnych istniejących na terenie danej JST, w tym potencjału lokalowego.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: regulamin, analiza ilościowa i jakościowa zasobów.</i></p>	

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
	<p>Wojewódzka RDPP przeprowadza analizę udziału organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych przez daną JST.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba organizacji biorących udział w pracach nad poszczególnymi dokumentami/politykami, liczba konsultacji, liczba ciał dialogu lub grup roboczych.</i></p>
	<p>RDPP dokonuje analizy udziału sektora pozarządowego w realizacji polityk publicznych.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba organizacji realizujących zadania JST; liczba organizacji opiniujących dokumenty/polityki, liczba organizacji biorących udział w standaryzacji usług społecznych (i innych zadań).</i></p>

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
	<p>RDPP analizuje wdrożenie przez daną JST form współpracy pozafinansowej.</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: liczba patronatów, rekomendacji dla organizacji, partnerstw formalnych i nieformalnych; istnienie regulaminu wchodzenia w partnerstwa projektowe z udziałem organizacji; jakość programu współpracy; uchwała o inicjatywie lokalnej.</i></p>
	<p>RDPP dba o udział sektora pozarządowego w systemie zarządzania kryzysowego</p> <p><i>Źródła danych i ich formy: udział organizacji w systemie zarządzania kryzysowego (analiza i rekomendacje).</i></p>
<p>RDPP monitoruje realizację ustawowego zapisu o udostępnianiu czasu w mediach publicznych – (analiza, rekomendacje, rozmowy z nadawcami publicznymi).</p>	

MONITORING I EWALUACJA PRACY RADY

Monitoring i ewaluacja pracy rady służy refleksji nad jakością powoływania, funkcjonowania i zarządzania radą zgodnie z zakresem standardów. W ramach projektu wypracowano Indeks Samooceny – narzędzie, które ułatwia to badanie. W założeniu jest to instrument wyłącznie na użytek danej rady, indeks nie **indeksuje**, nie ustawia rad na jakiejś skali porównawczej. Jest to rozbudowana ankieta zawierająca szereg obszarów tematycznych, pytań wiodących i pomocniczych, służących możliwie szerokiej i głębokiej autorefleksji rad.

Indeks Samooceny znajduje się na końcu opracowania.

MINIMALNY	REKOMENDOWANY
Wojewódzka RDPP samodzielnie przeprowadza proces autoewaluacji swojej pracy Indeks Samooceny raz na kadencję.	Wojewódzka RDPP samodzielnie przeprowadza proces autoewaluacji swojej pracy Indeks Samooceny raz na rok.

DODATKOWO

Indeks samooceny

PROCEDURA POWOŁYWANIA RADY

Niezbędne jest sporządzenie pisemnego raportu powyborczego (przez organizatora wyborów).

1. Jak oceniacie tryb powoływania członków i członkiń RDPP przedstawicieli organizacji pozarządowych?

- Kto zorganizował wybory?
- Czy tryb wyborów był jasny, przejrzysty, zrozumiały dla wszystkich zainteresowanych? (rekomendacja: by spytać o to także kandydatów, którzy nie weszli w skład RDPP)
- Jakie warunki trzeba było spełnić, żeby zostać kandydatem? Kto określił takie kryteria? Jak je oceniacie?
- Jak zadbano o równość szans zarówno kandydatów jak i w samych wyborach?

2. Jak oceniacie tryb powoływania pozostałych członków i członkiń RDPP (urzędników, radnych)?

- Jakie są kryteria wyboru członków i członkiń RDPP – przedstawicieli urzędu oraz Rady (gminy/miasta/powiatu) lub sejmiku wojewódzkiego?
- Kto ich wybiera i na jakich zasadach?

3. Jakie było zainteresowanie organizacji pozarządowych udziałem w RDPP? Jak je oceniacie?

- W jaki sposób rozpowszechniana była informacja o nadchodzącym naborze do RDPP? (Przez kogo, jakimi kanałami, jak długo? liczba organizacji, do których została wysłana informacja/ilość kanałów informacyjnych?/liczba spotkań.)
- Czy podjęte działania były Waszym zdaniem wystarczające? Czy udało się dotrzeć z informacją do większości organizacji?

- Jak wybory wpłynęły na aktywność lokalnych organizacji? (Ile zgłoszono łącznie kandydatur? Ile było rekomendacji? Ile głosów zebrali kandydaci, którzy weszli do rady? Ile organizacji głosowało w wyborach?)
- Jakie działania można byłoby podjąć aby zaktywizować lokalne organizacje i zwiększyć ich zainteresowanie zaangażowaniem (członkostwem) w prace rady? Kto powinien podjąć tego typu działania?
- W jakim stopniu instytucja rady działalności pożytku publicznego była znana wśród lokalnych organizacji? Czy wiedza o samej idei RDPP była Waszym zdaniem wystarczająca?

4. Reprezentatywność przedstawicieli organizacji? (pytania tylko do przedstawicieli organizacji)

- W jakim stopniu będąc w RDPP czujecie się przedstawicielami lokalnego III sektora? Dlaczego tak/nie? W czym to się przejawia?
- W jakim stopniu jako pozarządowa część RDPP (przedstawiciele organizacji) jesteście obecnie reprezentacją lokalnego III sektora?
- Czy w RDPP uczestniczą przedstawiciele organizacji z terenu różnych sołectw (w przypadku Rady gminnej), z terenów różnych gminy (w przypadku RDPP powiatowej) z terenów różnych powiatów/(w przypadku RDPP województwa)?
- Czy w RDPP uczestniczą przedstawiciele różnych organizacji (z terenu gminy/powiatu/województwa) reprezentujących różne branże?
- Czy sama procedura powołania RDPP zakłada zróżnicowanie przedstawicieli organizacji pozarządowych w RDPP (branżowe, terenowe lub inne)?
- Jak oceniacie szanse udziału w radzie przedstawicieli organizacji z terenu gminy/powiatu/województwa (spoza stolicy regionu)? A jak oceniacie szanse udziału w RDPP małych, nowopowstałych organizacji?

STANDARD PRACY RADY

5. Jak oceniacie sposób organizacji posiedzeń i pracy rady? Czy pozwala on Wam na sprawne działanie?

- Czy posiedzenia RDPP odbywają się Waszym zdaniem wystarczająco często (a może za często)?
- Jak oceniacie miejsce oraz terminy posiedzeń czy są one dogodne dla wszystkich? (Jaka jest częstotliwość spotkań? Ile odbyło się posiedzeń w tym roku/w obecnej kadencji? Gdzie i w jakich terminach (dniach, godzinach) odbyły się posiedzenia?)
- Jakimi kanałami dostajecie informację o posiedzeniach, z jakim wyprzedzeniem?
- Jak oceniacie informację o miejscu, terminie oraz porządku obrad kolejnego posiedzenia – czy jest ona dla Was wystarczająca?
- Czy dostajecie z odpowiednim wyprzedzeniem materiały i dokumenty, które są później przedmiotem prac RDPP?
- Jaka jest średnia frekwencja? Ile razy zdarzyło się, że nie było kworum?

6. A jakie jest Waszym zdaniem zaangażowanie członków i członkiń w prace RDPP?

- W jaki sposób przygotowujecie się do posiedzeń (zapoznacie się materiałami i tematyką)?
- Jak wygląda przebieg posiedzenia i dyskusja? Ile osób jest aktywnych, wypowiada się, zgłasza uwagi i stanowiska?
- Jaka jest w trakcie posiedzeń rola przedstawicieli organizacji, urzędników, radnych? Czy ich podejście, nastawienie, zaangażowanie czymś się różni?
- W jaki sposób ustala się porządek (tematykę) posiedzenia?
- Jak często zdarza się, że pojedynczy członkowie lub członkinie RDPP zgłaszają swoje pomysły dotyczące tematyki posiedzenia?

7. Na ile jesteście zadowoleni z aktywności oraz intensywności działań RDPP? Czy RDPP wykazuje Waszym zdaniem wystarczająco dużo inicjatywy w działaniach?

- Jakie akty prawne opiniowała w tej kadencji RDPP? Czy RDPP opiniowała Program współpracy z organizacjami? Dokumenty strategiczne? Budżet?
- Czy liczba opiniowanych przez RDPP aktów prawnych jest Waszym zdaniem odpowiednia / za duża / za mała? Czy jesteście w stanie rzetelnie zapoznać się z opiniowanymi dokumentami?
- Czy RDPP zaopiniowała jakiś akt negatywnie? A do ilu zgłosiła uwagi?
- Czy RDPP zrezygnowała z opiniowania jakiegoś dokumentu (z ilu?) i dlaczego?
- Czy są jeszcze jakieś akty prawne, którymi powinna Waszym zdaniem zająć się RDPP? Dlaczego nie udało się nimi zająć do tej pory?

8. Jak oceniacie sposób wyboru aktów prawnych do konsultacji? Czy RDPP wykazuje Waszym zdaniem w tym aspekcie wystarczającą inicjatywę? W jakim stopniu wybór aktów prawnych do konsultacji jest zadaniem urzędu, a w jakim stopniu inicjatywą samej RDPP?

- Jaka jest procedura wyboru aktów prawnych do konsultacji? Kto je wybiera? Kto o tym decyduje? Na jakiej zasadzie odbywa się ich selekcja?
- Jak często zdarza się, że RDPP współtworzy z samorządem akty prawne? Jakie dokumenty są tworzone wspólnie?
- Jaka jest procedura wyboru aktów prawnych do opiniowania?
- Ile aktów prawnych zaopiniowała RDPP od początku kadencji? Czego dotyczyły?
- Ile spośród nich zaopiniowano pozytywnie, ile negatywnie, do ilu zgłoszono uwagi?

9. A jak oceniacie aktywność RDPP poza opiniowaniem aktów prawnych?

- Czy RDPP zajmowała się także innymi tematami (jeśli tak to jakimi) albo podejmowała interwencje w sporach (jakich)?
- Jak często RDPP wychodziła z inicjatywą podjęcia jakiegoś problemu (poza opiniowaniem aktów prawnych)? Z czyjej inicjatywy?
- Czy są jakieś tematy, problemy, którymi powinna Waszym zdaniem zająć się RDPP? Dlaczego nie udało się zająć tymi kwestiami do tej pory?

10. Jakie są zasoby merytoryczne do dyspozycji RDPP?

- Jak często zdarza się, że dostajecie do zaopiniowania dokument z obszaru, w którym nie macie wystarczających, fachowych kompetencji?
- Jak sobie z tym radzicie? W jaki sposób staracie się zapoznać się z omawianą tematyką i wyrobić sobie wstępną opinię?
- Czy istnieje procedura lub zwyczaj wprowadzania RDPP w omawianą tematykę przez ekspertów? Kto pełni taką rolę: merytoryczni urzędnicy, osoby z zewnątrz (niezależni eksperci), członkowie lub członkinie RDPP posiadający daną wiedzę?
- Czy RDPP posiada środki finansowe pozwalające na zamawianie zewnętrznych ekspertyz lub prowadzenie szkoleń dla jej członków i członkiń? Czy RDPP posiada bazę ekspertów?
- Czy istnieje formalny lub nieformalny podział RDPP na zespoły robocze, które pracują w ramach swoich kompetencji?
- Czy rada podejmuje jakieś inne działania, które mają zwiększyć kompetencje jej członków?
- Jak oceniacie szkolenie, co się przydało, czego zabrakło?

STANDARD KOMUNIKACJI WEWNĘTRZNEJ I ZEWNĘTRZNEJ

11. Jak oceniacie sposób kontaktowania się wewnątrz RDPP (poza jej posiedzeniami)?

- W jaki sposób kontaktujecie się ze sobą między posiedzeniami? Czy istnieją jakieś procedury komunikacji?
- Czy komunikacja wewnątrz RDPP zawsze obejmuje wszystkich jej członków i członkinie? Czy wszystkie informacje, postanowienia, działania są zawsze jawne dla wszystkich?
- Czy istnieje zwyczaj lub procedura obiegowego opiniowania dokumentów za pośrednictwem poczty elektronicznej? Jak oceniacie taki sposób pracy?
- Czy istnieje procedura komunikacji wewnątrz RDPP poza jej posiedzeniami?

12. Jak oceniacie jakość komunikacji pomiędzy RDPP a urzędem?

- Czy urząd przekazuje Wam akty prawne do zaopiniowania z odpowiednim wyprzedzeniem?
- W jaki sposób urząd jest informowany o działaniach podejmowanych przez RDPP? Co dzieje się z opiniami i uchwałami wydanymi przez RDPP? Kto zapoznaje się z nimi w urzędzie? W jaki sposób? Kto podejmuje decyzję o ich przyjęciu lub odrzuceniu?
- Jaka jest rola pełnomocnika ds. kontaktów z organizacjami (jeżeli jest w urzędzie taka osoba) w komunikacji RDPP z urzędem?
- W jaki sposób urząd informuje RDPP o przyjęciu lub odrzuceniu jej uchwał, opinii, rekomendacji? Czy RDPP dostaje od urzędu taką informację zwrotną? W jaki sposób?
- Czy w razie odrzucenia rekomendacji lub opinii RDPP urząd uzasadnia podjętą decyzję?
- Czy w przypadku negatywnej opinii RDPP albo zgłoszenia uwag lub rekomendacji głos RDPP brany pod uwagę przez samorząd?

- Czy samorząd zapewnia obsługę administracyjno techniczną prac RDPP (tworzenie protokołów, dokumentacji)? Czy zamieszcza je na swoich stronach internetowych?

13. Jak oceniacie jakość komunikacji pomiędzy radą a organizacjami pozarządowymi? Jak oceniacie dostępność kontaktu z radą oraz dostępność informacji o podejmowanych przez Was działaniach?

- W jaki sposób lokalne organizacje mogą nawiązać kontakt z RDPP? Czy istnieje formalna procedura kontaktu?
- Ile razy w ciągu ostatniej kadencji do RDPP zgłosiła się lokalna organizacja pozarządowa z wnioskiem lub prośbą o pomoc?
- Czy zdarza się, że organizacje pozarządowe są zapraszane na posiedzenia RDPP?
- W jaki sposób RDPP stara się nawiązać kontakt z organizacjami z terenu? W jaki sposób RDPP informuje o swoich działaniach? Jaka jest świadomość istnienia RDPP wśród organizacji?
- Czy istnieje procedura komunikacji RDPP z organizacjami pozarządowymi? W jaki sposób RDPP informuje o podejmowanych przez siebie działaniach?
- Czy RDPP posiada własną stronę internetową lub zakładkę (np. na stronach samorządu)?
- Czy w internecie są dostępne kontakty do członków i członkiń RDPP lub do przewodniczącego/przewodniczącej?
- Czy w internecie są dostępne informacje na temat działań podejmowanych przez RDPP? oraz ich efektów?

14. Czy RDPP włącza organizacje pozarządowe w swoją pracę?

- Czy konsultuje się z organizacjami pozarządowymi przed podjęciem decyzji/opinii?
- Czy organizacje mają możliwość zaproponowania tematów?
- Jak często zdarza się, że działania, decyzje RDPP są kwestionowane przez lokalne organizacje pozarządowe?

- Ile razy w ciągu obecnej kadencji zdarzyło się aby do RDPP zgłosiła się z prośbą lub wnioskiem (formalnie lub nieformalnie) organizacja pozarządowa? Czego dotyczyły te prośby lub wnioski?

15. Jak oceniacie kontakty Waszej RDPP z innymi Radami Działalności Pożytku

- Publicznego różnych szczebli? A kontakty z innymi partnerami społecznymi?
- Na czym polegają tego typu kontakty? W czym są pomocne?
- Z jakimi partnerami RDPP ma kontakt (na czym on polega, jakie są korzyści), a z jakimi powinna Waszym zdaniem nawiązać kontakty?
- Czy RDPP nawiązywała w obecnej kadencji kontakty z innymi Radami Działalności Pożytku Publicznego?

EFEKTY DZIAŁANIA RDPP

16. Jak oceniacie faktyczny wpływ RDPP na decyzje zapadające w urzędzie? W jakim

- stopniu rada bierze udział w tworzeniu polityk publicznych? W jakich obszarach?
- Czy urząd bierze pod uwagę rekomendacje i opinie sformułowane przez RDPP? Jak często zdarza się, że urząd je odrzuca (uzasadniając) lub po prostu ignoruje?
- Jaka jest rola pełnomocnika ds. kontaktów z organizacjami w relacjach RDPP z urzędem? Jak oceniacie jego wpływ na jakość współpracy RDPP z urzędem?
- Jakie są relacje RDPP z urzędem? Czy macie poczucie, że są one partnerskie? Co o tym świadczy?
- Co dzieje się / co stałoby się z dokumentem zaopiniowanym przez RDPP negatywnie?
- Czy można wskazać obszary, w których wpływ RDPP na politykę samorządu jest największy?

17. Przypomnijcie sobie początek obecnej kadencji RDPP... Czy określiliście sobie wtedy cele i najważniejsze zadania do zrealizowania?

- Jakie cele stawialiście sobie zaczynając działalność w RDPP?
- Jakie były Wasze wyobrażenia na temat roli RDPP?

18. Jak oceniacie efekty działania RDPP? Jakie są jej najważniejsze osiągnięcia? Co udało się zrealizować?

- Jakie są najważniejsze korzyści z działania RDPP? Kto odnosi te korzyści?
- Jak oceniacie wpływ RDPP na:
  - a) sytuację organizacji pozarządowych,
  - b) współpracę III sektora z samorządem,
  - c) jakość stanowionego prawa?

19. Jak oceniacie szkolenie edukacyjne, jego treść – co się przydało? Czego zabrakło?

Obowiązki członka rady działalności pożytku publicznego

1. Aktywne uczestnictwo w pracach rady.
  - a. zapoznanie się z dokumentami do konsultacji,
  - b. czytanie korespondencji mailowej,
  - c. zasięgnięcie opinii środowiska pozarządowego,
  - d. zasięgnięcie opinii ekspertów,
  - e. kontakty z przedstawicielami samorządu (np. udział w posiedzeniach komisji rady gminy/powiatu lub sejmiku – zależy od tego, czy od zadań rady i tego, czy wybory do rady uwzględniały podział na branże).
2. Regularne uczestnictwo w posiedzeniach rady.
  - a. usprawiedliwianie/informowanie o nieobecności.
3. Po trzech nieusprawiedliwionych nieobecnościach członka rady możliwość złożenia wniosku do wójta/burmistrza/prezydenta/Zarządu Powiatu/zarządu województwa o jego odwołanie i powołanie nowego członka (minimalny na poziomie województwa, na pozostałych szczeblach rekomendowany).
4. Wypełnianie sumiennie swoich obowiązków wynikających z przydzielonej funkcji, jak również z zadań w grupach roboczych, zespołach tematycznych (jeśli takowe powstaną).
5. Obiektywne podejmowanie decyzji, tak aby jak najlepiej reprezentować środowisko pozarządowe, a nie tylko własną organizację.

Zadania obsługi administracyjnej

1. Informowanie o spotkaniach poprzez e-mail (zawiadomienie powinno zawierać w szczególności termin, miejsce, tematykę spotkania/porządek obrad, uchwały do zaopiniowania, informację o potwierdzeniu obecności).
2. Przygotowywanie listy obecności.
3. Przygotowanie porządku spotkania w porozumieniu z przewodniczącym.
4. Przesyłanie korespondencji bez zbędnej zwłoki do członków rady.
5. Sporządzanie protokołów.
6. Przekazywanie zainteresowanym stronom właściwych informacji wynikających z obrad RDPP.
7. Prowadzenie korespondencji zewnętrznej (wysyłka pism).
8. Informowanie o działalności RDPP w formie przygotowywania materiałów na stronę internetową.
9. Aktualizacja informacji przekazywanych do Internetu i do mediów na wniosek przewodniczącego, dotyczących działalności, wydawanych opinii, protokołów, które zawierają również informację o frekwencji – prowadzenie zakładki lub przekazywanie informacji do komórki odpowiedzialnej za obsługę strony internetowej.
10. Stały kontakt z przewodniczącym i/lub wiceprzewodniczącym.

11. Nadzorowanie budżetu, w tym rozliczanie delegacji (rady wojewódzkie).
12. Wyszukiwanie w urzędzie kwestii ważnych dla organizacji pozarządowych (sekretarz lub pełnomocnik) – optymalny – do pracy rady.
13. Przechowywanie i archiwizowanie dokumentacji RDPP.

Obsługę administracyjną rady prowadzi JST. Do obsługi oddelegowuje osobę. JST zapewnia też miejsce spotkań z zasobów JST lub poza urzędem, w zależności od potrzeb rady.

W budżecie JST na dany rok powinny zostać zaplanowane środki finansowe na:

- a. ekspertyzy na potrzeby rady,
- b. koszty podróży dla członków rady (obowiązkowe w radach na poziomie województwa),
- c. inne wydatki związane z funkcjonowaniem rady.

**ZAMIAST ZAKOŃCZENIA
DWUGŁOS W SPRAWIE RDPP**

Króliczek dialog

Z dialogiem obywatelskim jest jak z przystówiowym króliczkiem. Chodzi o to, żeby go gonić, a nie złapać. Bo czym w przypadku dialogu obywatelskiego miałoby być złapanie króliczka? Utworzeniem rad działalności pożytku publicznego w każdym samorządzie w Polsce? Udziałem organizacji pozarządowych w decyzjach podejmowanych przez władze? Każdy z jakkolwiek zarysowywanych rezultatów może stać się punktem wyjścia do dalszych prac, albo – tak jak w przypadku postulatu „rada w każdej JST” – staje się oczekiwaniem nie tyle nierealnym, co zupełnie pozbawionym sensu. Skoro celem nie jest złapanie króliczka, to jaki jest sens go gonić? I dokąd ta gonitwa ma doprowadzić?

Kwestię dialogu obywatelskiego możemy rozpatrywać z różnych punktów widzenia. Można przyjąć punkt widzenia stron, które biorą w nim udział. W najprostszym rozumieniu dwóch stron – władzy oraz obywateli. Zarówno jedna, jak i druga, przystępując do dialogu mają odmienne interesy. Obywatele najczęściej oczekiwać będą podmiotowego traktowania i udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących ich bezpośrednio, bądź grup, których interesy reprezentują. Władzę w dialogu obywatelskim interesować powinna chęć podjęcia dobrej decyzji, uwzględniającej zróżnicowane punkty widzenia na problem lub – w zupełnie podstawowym podejściu – chęć uniknięcia konfliktu.

Możemy również traktować dialog obywatelski właśnie jako symptom, usankcjonowanie, czy cywilizowanie konfliktu. W tym sensie prowadzenie dialogu będzie procesem minimalizowania konfliktu w jego niekontrolowanych i agresywnych objawach. Jeżeli przyjmiemy, że konflikt społeczny to sytuacja antagonizmu między różnymi grupami społecznymi, wynikająca z niedostatecznego, nierównego dostępu do różnie pojmowanych zasobów – to prowadzenie dialogu obywatelskiego ma na celu negocjowanie

zmniejszania tych dysproporcji. W tym sensie dialog obywatelski ujawnia te dysproporcje, bo jego uruchomienie jednocześnie wyciąga ten konflikt na światło dzienne. Można oczywiście twierdzić, że to obywatele z dobrej woli i na rzecz swojej społeczności, dla dobra wspólnego, stają się stroną dialogu. Nie po to, by „wyrwać” coś dla siebie, ale w imię odpowiedzialności jednostki za wspólnotę. I na pewno po części tak jest, ale podkreślić należy, że podłożem konfliktu nie są tylko zasoby, rozumiane jako pieniądze, czy inne dobra materialne, ale także nierównomierna dystrybucja władzy, czy prestiżu. Również one, jako przymioty mające wysoką wartość społeczną, mogą determinować i determinują uczestnictwo stron w tym, co nazywamy dialogiem obywatelskim. Najczęściej w taki sposób, że to obywatele występują z pozycji mniej zadowolonych z posiadanej władzy, dóbr materialnych, czy prestiżu wobec władzy posiadającej ich – z reguły – więcej. Interes jest tutaj jasno określony – obywatelom zależy na zwiększaniu „swojego” stanu posiadania, a przedstawicielom władzy – na co najmniej zachowaniu tego co posiadają. Prowadzi to do oczywistego wniosku, że tak rozumiany konflikt trwać będzie zawsze, bo zawsze ktoś zajmować będzie pozycję obywatela, a ktoś pozycję władzy. I w tym sensie dialog obywatelski to proces, który nie ma swojego finału, jest uciekającym króliczkiem, którego trzeba gonić, by stale negocjować redystrybucję dóbr, władzy i prestiżu. Nawet jeżeli te przymioty tracą swoją wartość, to pojawią się inne, które znowu staną się przedmiotem konfliktu i negocjacji.

Jakie znaczenie mają takie teoretyczne rozważania dla praktyki prowadzenia dialogu obywatelskiego? Pozwalają na sformułowanie kilku istotnych twierdzeń, na podstawie których możemy wnioskować o stanie dialogu obywatelskiego w Polsce oraz perspektywach jego rozwoju. Jeżeli na tak nakreślony temat nałożymy dość oczywiste dziś trendy – rozwój technologiczny oraz wzrastający egalitaryzm w dostępie do uczestnictwa w życiu publicznym – potencjalny obraz przyszłości rozjaśni się jeszcze bardziej. Jaki to obraz? Oto jego kluczowe tezy:

1. Organizacje pozarządowe – w takim rozumieniu jak dziś – nie mogą być traktowane jako jednorodna strona dialogu;
2. Nacisk w przedmiocie dialogu powinien zostać przeniesiony z korporacyjnych interesów organizacji na interesy ich klientów;
3. Bez wzrostu kompetencji wszystkich uczestników dialogu stanie się on bezproduktywnym odgrywaniem rytuału, niespełniającym swojej roli w rozbrajaniu konfliktów;
4. Rady działalności pożytku publicznego – i wszelkiej innej maści instytucje w postaci rad – już teraz są anachronizmem, acz koniecznym do przejścia etapu, w jakim się znaleźliśmy.

Skoro pojawiły się tezy, to potrzeba kilku słów uzasadnienia.

Dlaczego organizacje nie mogą być traktowane jako jednorodna strona dialogu? Z jednego podstawowego i oczywistego powodu – są bardzo różne i mają bardzo różne interesy. Dziś do grona organizacji pozarządowych wrzuca się niezwykle różnorodne instytucje. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nakazuje budować rady pożytku publicznego tak, by uwzględniać reprezentatywność wynikającą z działalności w różnych sferach pożytku publicznego. Zaledwie taką różnorodność. A przecież dominującą dziś praktyką wśród nowych organizacji jest wpisywanie do statutu wszystkiego – w razie czego – bo „nie wiadomo na co będą dawać kasę”. Tracimy przez to jedno z kluczowych dla dialogu kryteriów – reprezentację interesów szerszych grup społecznych. Jest zasadniczą różnicą, czy głos pochodzi z grupy społecznej, zgromadzonej i reprezentowanej przez stowarzyszenie, czy np. z eksperckiej organizacji działającej w formie fundacji. Istotną różnicą jest uczestnictwo w dialogu przedstawicieli grup mniejszościowych, będących na marginesie społecznym, organizacji o charakterze samopomocowym, a organizacji, która posiada sprawną biurokrację i jest w stanie sprawnie zarządzać i rozliczać fundusze z różnych źródeł. Mam nieodparte wrażenie, że część organizacji – o sprawnych aparatach biurokratycznych, słabo zakorzeniona

w szerszych społecznościach – specjalnie zaciera te różnice, by nadać swojemu głosowi większego znaczenia. I tak jak pisałem wcześniej, prowadzą walkę o władzę i prestiż – już na tym polu – spychając de facto głos o większym społecznym zasięgu do kąta.

Konsekwencją takiego podejścia jest również główny przedmiot dialogu, z jakim dziś mamy do czynienia po stronie organizacji pozarządowych. I tak też niestety w głównej mierze ustawowo sformatowane zostały rady działalności pożytku publicznego, a szykowane zmiany w prawie jeszcze pogłębią tę zasadniczą pomyłkę. Otóż głównym przedmiotem dialogu są korporacyjne interesy organizacji – a więc zasadniczo ilość i sposób dostępu do pieniędzy – publicznych i prywatnych. Niezwykle rzadko przedmiotem dialogu obywatelskiego realizowanego w zinstytucjonalizowanych formach staje się sposób rozwiązania konkretnego problemu społecznego, poprawa sytuacji jakiejś grupy społecznej. Głównym przedmiotem sporu jest to właśnie podstawowe dobro – pieniądze. W dużej mierze wynika to z mizerii finansowej sektora pozarządowego w Polsce, ale jak zwykle kij ma dwa końce. Organizacje wołające wciąż o pieniądze, nie są wiarygodnym partnerem w dyskusji o rozwiązywaniu ważnych problemów, bo wiadomo, że dyskusja zamiast krążyć wokół rozwiązań, skończy się na finansach. Taki konflikt od kilku lat obserwujemy w Polsce wokół jednego procentu podatku dla organizacji pożytku publicznego. Część organizacji odnalazła swoją formułę funkcjonowania w postaci pośrednika między podatnikami a osobami indywidualnymi, którym zgodnie z prawem nie można przekazać jednego procentu podatku od osób fizycznych. Z drugiej strony mamy rosnącą grupę organizacji, która chce „powrotu do korzeni” – zakazu przekazywania 1% na subkonta osób indywidualnych. Pierwsza grupa walczy o utrzymanie dotychczasowych rozwiązań. Druga grupa walczy o to, by je zmienić. Pierwsza chce utrzymać to co ma, druga chce mieć więcej z tego, co ma ta pierwsza. Bardzo upraszczam ten konflikt, ale w największym skrócie chodzi przecież o to, by zmienić sposób podziału 1% na „bardziej sprawiedliwy”. Obydwie strony używają emocjonalnych argumentów, by uzasadnić swoje racje, ale ów konflikt sprowadza się do innego rozdzielania ograniczonego zasobu. Szkoda, że w przestrzeni publicznej niewiele jest

informacji o tym co istotnego udało się stworzyć dzięki 1% (poza wsparciem kilkudziesięciu tysięcy subkont, będących produktem ubocznym tego pomysłu). Mamy coraz głośniejszy konflikt między grupami zainteresowanych organizacji. W tym sporze dialog obywatelski nie wychodzi, bo władza nie chce zajmować żadnego stanowiska. Ze strachu umywa ręce, a przez swoją bierność wspiera rozwój patologicznego sposobu redystrybucji 1%, który z roku na rok powiększa swój udział w całej puli środków przekazywanych przez podatników. Zresztą to umywanie rąk przez władzę i jej bierność należy również traktować jako bardzo przemyślane działanie – sprawa ta ma dość istotne znaczenie dla walki o władzę. Nikt nie chce się narazić dziesiątkom tysięcy osób, dla których jeden procent – nawet w swym wynaturzonym wydaniu – jest jedyną nadzieją i pomocą.

Można znaleźć usprawiedliwienie dla takiego podejścia organizacji w Polsce. Najbanalniej można by to wytłumaczyć opierając się na znanej piramidzie potrzeb Masłowa. Trudno formułować potrzeby wyższego rzędu, gdy nie są zabezpieczone te podstawowe – bytowe, pozwalające na przeżycie. Mam jednak wrażenie, że dyskusja wokół pieniędzy i procedur jest powszechna, bo jest znana, bo do tego większość aktorów dialogu posiada jako takie kompetencje.

I w tym miejscu dochodzimy do trzeciej tezy – bez wzrostu kompetencji uczestników dialogu obywatelskiego stanie się on odtwarzaniem schematu, niewypełniającym swojej roli rytuałem. Tezę tę można traktować jako swoistą przepowiednię, albo rekomendację dla uczestników dialogu. Z jednej strony możemy powiedzieć, że celem dialogu obywatelskiego jest ogląd problemu z różnych perspektyw – w największym skrócie władza może obejrzeć problem z perspektywy obywateli, a obywatele mogą spojrzeć na problem oczami władzy, osób decyzyjnych. Z wielu moich doświadczeń wynika, że i jedna i druga strona nie chce za bardzo zmieniać punktu widzenia. Obydwie artykułują problem z perspektywy swojego stanowiska i za wszelką cenę próbują „przeciągnąć linę” na swoją stronę. Brak jest próby wspólnej definicji spraw istotnych, dojścia do sedna, obejrzenia góry lodowej z perspektywy nurka. Moim zdaniem wynika to ze źle pojmowanego interesu stron, ale też z pew-

nego lenistwa intelektualnego. Obydwie strony oczekują zrozumienia ich stanowiska nie próbując zrozumieć stanowiska drugiej strony. Biorąc pod uwagę, że dialog nie musi być grą o sumie zerowej – bez takiego spojrzenia, bez elementów empatycznego podejścia i uznania podmiotowości, ważności drugiej strony – dialog staje się rytualny i nie daje żadnych satysfakcjonujących rezultatów. Co więcej – w dłuższej perspektywie zniechęca obydwie strony do jego prowadzenia. Okazuje się bowiem, że nikt nie jest w stanie – mówiąc kolokwialnie – nic załatwić. To przede wszystkim jest powodem wielu rozczarowań do instytucji dialogu obywatelskiego, z którymi wiązano wiele nadziei, a okazały się źródłem frustracji i poczucia zmarnowanego czasu. W takim wypadku dialog przestaje pełnić swoją podstawową funkcję – rozładowywania konfliktów. Prowadzony niekompetentnie, może ów konflikt jeszcze bardziej podsycać.

I wreszcie dochodzimy do tezy czwartej, że instytucje dialogu obywatelskiego, takie jak rady pożytku publicznego, czy inne podobne rady, są już teraz nieco anachroniczne.

Dla wielu już samorządów i organizacji rady działalności pożytku publicznego stały się źródłem rozczarowania. Nie ma jednego powodu, dla którego tak się stało, ale najczęściej ze strony organizacji usłyszeć można, że nikt ich w tych radach nie słuchał, że radni lub urzędnicy nie przychodzili. Ze strony urzędników usłyszeć można, że organizacje występują wyłącznie we własnym interesie, że głównie domagają się pieniędzy, albo nic sensownego nie proponują. Niestety, rady pożytku publicznego są nie najlepiej sformowanym tworem w ustawie o działalności pożytku publicznego. Nadaje im się niestusznie złudzenie bycia reprezentantem sektora pozarządowego, np. poprzez organizacje powszechnych wyborów ich członków, przy jednoczesnym ograniczeniu kompetencyjnym do bycia „organem opiniodawczo-konsultacyjnym” organu wykonawczego JST. Czyli niby kogoś reprezentujemy, ale nasz mandat jest ograniczony przez władzę, z którą prowadzić mamy dialog. Nie pozwala wypełniać istoty dialogu obywatelskiego – a więc bycia przestrzenią do ujawniania konfliktów – bo trudno jest konfliktować się z kimś, od kogo zależy sposób funkcjonowania

instytucji dialogu. To tak jakby się umówić, że gramy w grę, ale zgadzamy się, że jedna strona ustala jej zasady. Tak długo jak takie zasady będą oceniane przez drugą stronę jako w miarę sprawiedliwe i w miarę równe – tak długo instytucja taka będzie pozornie funkcjonować. Ale przy braku dostatecznych kompetencji do prowadzenia dialogu, przy nadwyrężaniu zasad przez którąkolwiek ze stron, taki konsens może wzniecić konflikt, albo rozpaść się jak domek z kart. I po rozpadzie prędzej czy później doprowadzić do konfliktu w bardziej agresywnej postaci. Dla zilustrowania sytuacji posłużę się przykładem funkcjonowania jednej z rad w Polsce. Otóż w jej akcie powołania zapisane zostało, że pod obrady rady trafiają tylko te dokumenty, które organ wykonawczy zarządzeniem uzna za istotne dla konsultacji. Ten jeden przepis spowodował, że do rady trafiał wyłącznie program współpracy (bo to ustawowy obowiązek), a prośby ze strony rady o inne dokumenty spotykały się z wyjaśnieniem, że nie było w tym zakresie zarządzenia organu wykonawczego. Niskie kompetencje uczestników dialogu spowodowały, że strona organizacji nie wiedziała, że może zacząć zabiegać o zmianę lokalnych przepisów, a urzędnicy uznawali, że rada jest zbyt cicha, bo i tak nic nie robi. Pojawiająca się po obydwu stronach frustracja jest w takiej sytuacji zupełnie zrozumiała.

Oczywiście ten przykład nie jest wystarczającym dla wytłumaczenia anachroniczności takich instytucji. Istotniejszym argumentem jest charakter interesów, które reprezentowane są w radach oraz wzrastająca dynamika procesów społecznych i debaty publicznej jako takiej. W rzeczywistości instytucje dialogu rzadko są źródłem istotnych postulatów. Częściej służą do pełnienia funkcji papierka lakmusowego dla podejmowanych decyzji. Sprawy rozstrzygają się gdzie indziej. To powstające ad hoc grupy obywateli, czy grupy organizacji są o wiele skuteczniejsze w zabieganiu o rozwiązanie istotnych publicznie i społecznie spraw. Z nimi, w o wiele większym stopniu, liczą się władze i opinia publiczna. Znaczenie ma to, co się dzieje na zapleczu, a nie na obradach rady pożytku publicznego. Ważniejszy jest prestiż osoby, środowiska, grupy społecznej formułującej oczekiwania, niż rada, która nie ma żadnych kompetencji decyzyjnych. Utworzenie rady jest tak naprawdę wybicciem zębów stronie, dla której interesów ją stworzono.

Dlaczego zatem rady są dzisiaj niezbędne? Żeby osiągnąć zmianę w tworzeniu lepszych instytucji dialogu obywatelskiego (o ile w ogóle należy nadal zakładać, że są potrzebne – ja takiej pewności nie mam) musi pojawić się znacząca siła, która pozwoli na zmiany w tym zakresie. Raczej nie spodziewam się oświeconej władzy, która dla „dobra wspólnego” zrzeknie się części swojej nomen omen władzy. Zdecydowanie szybciej pojawi się taka grupa sfrustrowanych obywateli, która ten kawałek wydrze w – a jakże – bardziej agresywnym, niż dyskusja w zamkniętej grupie, konflikcie społecznym. To nie będą te same rady co dzisiaj, ale jeżeli już się utrzymają, jako trwałe instytucje będą musiały zostać wyposażone w jakieś kompetencje decyzyjne.

Gdyby pójść tropem weberowskich typów idealnych te nowe, przyszłościowe rady w stosunku do obecnych powinny:

- mieć naprawdę niezależny od władzy (wchodzącej w ich skład) sposób działania i powoływania,
- być miejscem uzgadniania stanowisk, a nie formułowania opinii i dawania dobrych rad, z których i tak nikt później nie skorzysta,
- stanowić autentyczną reprezentację grup interesu, których dana rada dotyczy.

Weberowskie typy idealne nie występowały w przyrodzie. Były analitycznym wzorcem oceny rzeczywistości. Ale nawet gdyby nasze rady przybliżyły się w sensie prawnym do takiego idealnego typu to i tak pozostaje pytanie – ile jest istotnych grup interesu, z którymi władza w taki sposób powinna toczyć stały, zinstytucjonalizowany dialog. Stawiam tezę, że organizacje pozarządowe in gremio nie są takim podmiotem. Zdecydowanie prędzej będą to pewne grupy odbiorców działań organizacji. Skoro tak, to czy reprezentację ich interesów należy wykonywać wyłącznie przez organizacje – pośredników? Nie widzę takiej konieczności. Dlatego też mówiąc o reprezentatywności należy rozważać włączanie nie tylko i nie przede wszystkim organizacji pozarządowych, ale bezpośrednio reprezentantów grup interesu – jednostki. Wyłonić się może z takiego podejścia ciekawy model mieszany, choć nadal nie

będzie on typem idealnym, ale – zgodnie z podejściem Webera – zbliży się do niego, dzięki zwiększonej reprezentatywności.

Konkluzja z tych rozważań jest również taka – i w tym sensie należy dostrzegać połączenie dwóch trendów: rozwoju nowoczesnych technologii informacyjnych oraz przyspieszenia procesów społecznych – że w coraz większym stopniu przedstawiciele grup będą zaangażowani w dialog obywatelski w sposób bezpośredni, a nie za pośrednictwem swoich rzeczników, czy instytucji. To oczywiście rodzaj będzie kolejny, nowe wyzwania dla dialogu obywatelskiego. Na ile będzie on rzeczywiście dialogiem, publicznym dyskursem, a nie tylko formą zbierania pasywnej większości przez bardziej aktywne jednostki? Ale to już wykracza poza niniejszy tekst.

Zapewne przyjmując inne założenia wyjściowe można sformułować odmienne wnioski: że dialog obywatelski w swoich zinstytucjonalizowanych formach będzie się rozwijał coraz lepiej, że coraz bardziej świadomi przedstawiciele władzy będą wypracowywać wspólnie z organizacjami coraz lepsze decyzje. Twierdzę, że jest to optymistyczne chciejstwo, a dotychczasowe doświadczenie uczy, że dialog jest bardzo trudny, a jego efekty dość mizerne (choćby na przykładzie ogólnopolskiej rady działalności pożytku publicznego). Jednak, jeżeli zabiegamy o zmianę, to nawet takie efekty są lepsze, niż żadne. W końcu w dialogu udało się z bólem wydyskutować ustawę o działalności pożytku publicznego (z wszelkimi jej ułomnościami), wspomniany jeden procent (ze wszystkimi jego wadami), fundusz inicjatyw obywatelskich (ze wszystkimi niedoskonalościami). Były to żmudne i trudne procesy, ale ostatecznie przyniosły pożytek. Jednak ci, którzy zaangażowali się w różny sposób w te procesy wiedzą ile spraw nigdy nie doczekało rozstrzygnięcia właśnie przez to, że dialog obywatelski ma charakter „konsultacyjno-doradczy” (dla przykładu: ustawa o Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, powołanie Rady Społeczno-Gospodarczej).

Ale biegniemy za króliczkiem, bo w tym dialogu nie chodzi o to, żeby go złapać, ale „by gonić go”.

Rada działalności pożytku publicznego – kreator i strażnik systemu współpracy

„Model współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi” stwierdza: w naszej wspólnocie lokalnej najpierw wspólnie tworzymy polityki publiczne (opracowujemy mądre strategie rozwoju), potem wspólnie te nasze pomysły realizujemy, wykorzystując wszelkie lokalne zasoby i szanse zewnętrzne, a jednocześnie – w duchu kultury współpracy – uczmy się siebie wzajemnie, tworzymy infrastrukturę współpracy, tworzymy wspólne ciała dialogu, w poczuciu odpowiedzialności i solidarności za wszystkich członków wspólnoty, zwłaszcza tych, którzy mają w życiu najtrudniej. Model podkreśla, że współpracę należy budować w oparciu o szereg zasad: pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

W kreowaniu i rozwoju powyższego systemu współpracy najważniejsze stają się rady działalności pożytku publicznego (RDPP).

Przed przystąpieniem do tworzenia takiej rady, konieczne należy przeanalizować dwie publikacje: wspomniany „Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych”²² oraz opisujący go „Poradnik modelowej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych”²³. Dopiero wkomponowane w cały system współpracy rady stają się prawdziwym narzędziem oddziaływania.

22 Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, MPiPS, <http://pok1541.pozytek.gov.pl>

23 Poradnik modelowej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT, Warszawa 2012

Co mówi ustawa

Powoływanie RDPP umożliwia ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Rady mogą powstawać na wszystkich szczeblach samorządów. Decyzja o ich powołaniu spoczywa na organie wykonawczym samorządu (wójt, burmistrz itd.), jednak niezbędny jest wniosek organizacji pozarządowych. Organ wykonawczy wyraża (bądź nie) zgodę na powstanie rady (zarządzenie/uchwała o powołaniu), a wtedy organ uchwałodawczy (rada gminy czy powiatu, sejmik) podejmuje uchwałę określającą sposób funkcjonowania rady i sposób naboru do niej przedstawiciele organizacji pozarządowych biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia reprezentatywności organizacji pozarządowych, terminy i sposób zgłaszania kandydatur na członków rady oraz potrzebę zapewnienia sprawnego funkcjonowania tego zespołu. Może być zastosowany inny tryb – najpierw samorząd wdroży odpowiednie regulacje i czeka na inicjatywę organizacji²⁴.

Skupmy się na powiatach i gminach: tu rady składają się z przedstawicieli organu stanowiącego (radnych) i wykonawczego (urzędników) oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Ci ostatni muszą stanowić co najmniej połowę członków rady.

Do zadań tych rad należy w szczególności:

1. opiniowanie projektów strategii rozwoju odpowiednio powiatów lub gmin;
2. opiniowanie projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym programów współpracy z organizacjami pozarządowymi,
3. wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych,
4. udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi,

---

24 Taka sytuacja pojawiła się w Etku.

5. wyrażanie opinii w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecania tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe oraz w sprawach rekomendowanych standardów realizacji zadań publicznych.

Określenie „w szczególności” oznacza, że twórcy rad mogą poszerzać katalog kompetencji, dodając nowe zadania, które wynikają z aktualnych potrzeb systemu współpracy.

Pomiędzy radami – wojewódzką, powiatową i gminną nie ma podległości czy zależności. Jednak ustawodawca zaleca im współpracę „na zasadach partnerstwa i suwerenności stron, w szczególności przez wzajemne informowanie się o kierunkach działań”.

KREATOR I STRAŻNIK

W myśl „Modelu współpracy” spójny, efektywny, długofalowy system współpracy powinien być tworzony, monitorowany i korygowany przez zespół złożony przez przedstawicieli dwóch stron – samorządowej i pozarządowej, czyli radę działalności pożytku publicznego.

Rada ma ważną rolę we wszystkich sferach współpracy:

1. w zakresie tworzenia polityk publicznych – dbałość o udział organizacji w wypracowywaniu różnego rodzaju dokumentów strategicznych, dbałość o rzetelną diagnozę problemów społecznych, rzetelne konsultacje założeń i projektu programów i strategii, monitoring wdrażania strategii i ocena (ewaluacja) realizacji;

2. przy realizacji zadań publicznych – dbałość o system oceny i zlecania organizacjom zadań publicznych, standaryzacja zadań, inicjowanie tworzenia partnerstw projektowych, proponowanie innowacji (np. regranting);

3. przy infrastrukturze współpracy, tworzeniu warunków do aktywności społecznej – dbałość o utworzenie i jakość systemu wsparcia organizacji i inicjatyw obywatelskich, relacje z reprezentacją organizacji (np. Radą Organizacji Pozarządowych), pomoc w integracji sektora pozarządowego, tworzenie klimatu do inicjowania partnerstw lokalnych.

Takie są podstawowe powinności rad. Warto podkreślić, że nie ma innego ciała dialogu, z podobnym umocowaniem ustawowym, które w sposób tak kompleksowy może pełnić przedstawioną wyżej rolę.

Rada wkomponowana w system współpracy jest ważnym ciałem dialogu obywatelskiego spełniającym szereg funkcji: ekspercką, doradczą, diagnozującą, monitorującą, konsultującą, inicjującą, integrującą, mediacyjną, ewaluacyjną. (Oczywiście nie wszystkie te funkcje każda rada musi pełnić, to zależy od potrzeb systemu współpracy, stopnia rozwoju wspólnoty lokalnej i możliwości rady). To ogrom potrzebnych kompetencji i ogrom pracy. Dlatego też ważne jest uzbrojenie rady w narzędzia: możliwość zamawiania ekspertyz, diagnoz, ewaluacji, dobra obsługa członków rady przez urząd, dobra wewnętrzna komunikacja. Nikt nie jest omnibusem, a w dodatku strona pozarządowa pełni swoją funkcję całkowicie wolontarystycznie.

Rada jest narzędziem

Rady działalności pożytku publicznego funkcjonują dopiero od kilku lat – dwie, trzy kadencje (jak sygnalizują członkowie rad – zbyt krótkie, bo dwuletnie). Oceniane są skrajnie: od zupełnego zanegowania sensu ich istnienia do zdecydowanej akceptacji. W mojej opinii – w perspektywie dwudziestoletniej działalności na rzecz organizacji pozarządowych, dwunastoletniej pracy radnego Rady Miejskiej, ale także członka RDPP w Elblągu i województwa warmińsko-mazurskiego – rola rad jest zdecydowanie pozytywna. Ale pod pewnymi warunkami.

Rada jest narzędziem dialogu obywatelskiego, narzędziem dość skomplikowanym, bo obsługiwany przez co najmniej dwóch operatorów: administrację i organizacje pozarządowe. Co zrobić żeby skutecznie pracowała?

Odpowiedzią na to są standardy zawarte w niniejszej publikacji. Standardy rozumiane nie jako gorset ustalający nieprzekraczalne granice, ale jako zdroworozsądkowe ramy w których warto się poruszać, aby działać skutecznie. Standard powinien być nieustannie poddawany refleksji i ocenie, i dostosowywany do realiów systemu współpracy, w jakich funkcjonuje rada.

Dokument opracowany przez ekspertów pozarządowych i samorządowych z całej Polski standaryzuje najważniejsze sfery z jakimi ma do czynienia każda rada, bez względu na jednostkę samorządu terytorialnego w jakiej funkcjonuje:

- tworzenia rady działalności pożytku publicznego,
- ich komunikacji z otoczeniem i wewnątrz samej rady,
- funkcjonowania rady,
- monitoringu i ewaluacji jej pracy.

Standard podejmuje tematy najistotniejsze, jednak jest jeszcze kilka zagadnień, które warto zasygnalizować.

Kompetencje rady

Rada jest do radzenia – twierdziła moja koleżanka. Mocno to odpowiada obecnym ustawowym kompetencjom rad działalności pożytku publicznego: to organ opiniodawczo-doradczy dla samorządu. Nie jest to jednak tożsame z faktyczną rolą rady, która jest ciałem dialogu obywatelskiego, a więc miejscem, gdzie pojawiają się strony ze swoimi oczekiwaniami, podejmowane są tematy trudne, konfliktowe, gdzie pojawiają się grupy interesów. Te strony to samorząd lokalny i organizacje pozarządowe.

Dialog obywatelski jako relacja mieszkańców i ich organizacji z wybranymi przez siebie władzami będzie miał miejsce zawsze, bo zawsze będą problemy, sprawy do załatwienia, grupy interesów zabiegające o konkretne rozwiązania itd. Ktoś to porównał do

gonienia króliczka, i słusznie. Co zrobić jednak, aby dialog obywatelski nie był jedynie „biciem piany”, ale zmierzał do załatwiania spraw w kontekście dobra wspólnego?

Rady, jako jedno z narzędzi zinstytucjonalizowanego dialogu obywatelskiego, powinny być kreatorami i strażnikami tego dialogu w wymiarze lokalnym, regionalnym, a także krajowym.

Trzeba dostosowywać działania i kompetencje rady do aktualnych i szybko zmieniających się realiów konkretnej wspólnoty lokalnej. Jeżeli trzeba skonsultować projekt strategii – rada może to zrobić, jeżeli mediować konflikt pomiędzy organizacją a – dajmy na to – wydziałem oświaty, rada powinna podjąć temat. Jeżeli trzeba zainicjować jakieś działanie cenne dla mieszkańców, rada powinna podjąć inicjatywę.

Kilka lat doświadczeń funkcjonowania rad, to jeszcze za mało, aby jednoznacznie określić jej kompetencje. Wydaje się zresztą, że zawsze powinna być ciałem o wielu kompetencjach przydatnych do wykorzystania w odpowiedzi na aktualne potrzeby, choć zawsze obracając się w sferze pożytku publicznego.

Czasami rady są zaskakiwane rolą, jaką muszą podjąć. Tak było przy wyborach przedstawicieli organizacji pozarządowych do Komitetów Monitorujących Regionalnych Programów Operacyjnych we wszystkich województwach. Na wniosek Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz krajowej RDPP, wojewódzkie RDPP podjęły ten wysiłek i dokonały wyborów.

W poczuciu autonomii

Jeszcze do niedawna zdarzało się, że to władze samorządowe wskazywały przedstawicieli organizacji do pracy w radzie działalności pożytku publicznego. To budziło wiele emocji i było jednoznacznie źle oceniane przez stronę pozarządową. Mimo takich faktycznych kompetencji samorządu wynikających z ustawy o działalności pożytku publicznego, powszechnie przyjęło się, że to organizacje same wybierają swoich przedstawicieli do tego ciała. Koresponduje to z ustawową zasadą suwerenności, w ramach

której – jak stwierdza „Model współpracy” – partnerzy zachowują niezależność we wzajemnych relacjach.

Rada a reprezentacja sektora

W sytuacji istnienia reprezentacji sektora pozarządowego w mieście czy powiecie (często nazywanej radą organizacji pozarządowych), pojawia się pytanie o zasadność istnienia „dodatkowej rady”. Poza zbieżnością nazwy, jedna rada z drugą zasadniczo się różni. Reprezentacja organizacji pozarządowych składa się wyłącznie z przedstawicieli organizacji wybranych przez ogół organizacji do reprezentowania ich interesów, zwłaszcza w relacjach z samorządem. Ta rada jest rzecznikiem organizacji pozarządowych.

Natomiast rada działalności pożytku publicznego jest zespołem w skład którego wchodzi z jednej strony urzędnicy, radni, a z drugiej przedstawiciele organizacji. W tym celu pojawiają się dwie strony: samorządowa i pozarządowa. Jak widać, są to dwie różne rzeczywistości. Ale obydwie rady mają swoją ważną rolę. Więcej – jeżeli istnieje reprezentacja organizacji, to właśnie wtedy szczególnie warto powołać radę działalności pożytku publicznego. Reprezentacja staje się wtedy zapleczem przedstawicieli organizacji w radzie działalności pożytku publicznego. Może recenzować jej pracę (dokonywać okresowej ewaluacji), może proponować roczny plan pracy czy wskazywać najważniejsze zagadnienia do podejmowania przez radę, w sytuacjach konfliktu może wypracować swoje stanowisko w sprawie, przekazując je do wprowadzenia na posiedzenie rady przez swojego przedstawiciela.

W przypadku istnienia reprezentacji sektora pozarządowego, ta reprezentacja powinna wprowadzić do rady kilku swoich przedstawicieli, aby mieć stałe relacje z radą²⁵.

I jeszcze jedna ważna sprawa – RDPP jako całość nigdy nie będzie reprezentacją sektora pozarządowego. Reprezentacją może być – i często powinna – strona pozarządowa RDPP (o ile nie istnieje

---

25 Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego deleguje 5 swoich przedstawicieli do wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, kolejnych 5 wybieranych jest przez ogół organizacji z województwa. RDPP liczy 20 osób. Podobna sytuacja jest w RDPP w Elblągu.

rzeczywista reprezentacja), a i to pod kilkoma warunkami: reprezentanci muszą być wybrani przez ogół organizacji i w sposób przez ogół organizacji zaakceptowany.

Jeżeli strona pozarządowa RDPP jest reprezentacją, powinna obradować również samodzielnie i powinna sprawozdawać się przed ogółem organizacji ze swojej pracy w RDPP (np. podczas konferencji plenarnych organizacji pozarządowych).

Zawsze Dwie Strony

W praktyce pracy rad pojawia się skłonność do zacierania faktu istnienia stron: samorządowej i pozarządowej. Pojawia się hasło – kochajmy się! Kochajmy się jako ludzie, jednak nie wolno nam zapomnieć o konieczności uwzględniania podczas prac rady swobodnych funkcji władz samorządowych i odmiennych od nich funkcji organizacji pozarządowych (np. funkcja kontrolna wobec tychże władz, strzeżenie wartości, wspólnotowość). Wspólnym mianownikiem jest dbałość o dobro wspólne wspólnoty lokalnej, ale każda strona powinna realizować to w ramach sobie przypisanych powinności. Nie oznacza to automatycznego konfliktu, a wzbogacający dyskusję i kreujący nowe rozwiązania odmienny sposób postrzegania rzeczywistości, umiejętność i odwagę przedstawiania spraw w ten właśnie sposób.

Wymaga to nieustannej czujności w pracy rady i podejmowania zagadnień poprzez pryzmat siebie właściwych funkcji. Tylko wtedy będzie to efektywne działanie. Zwłaszcza organizacje z uwagi na dysproporcje zasobów i znaczenia w stosunku do urzędu stają się albo zbyt wycofane i ugodowe, albo zbyt roszczeniowe. Tu potrzebne są kompetencje, wiara w etos sektora obywatelskiego, odwaga.

Strona samorządowa potrafi zagłaskać stronę pozarządową, ubezpieczając się, nieśmiać, wyrwać jej pazury. Wtedy ciato dialogu obywatelskiego – rada, nie działa. Organizacje potrafią zakrzywić samorząd, zbudować mur swoimi roszczeniami. Wtedy rada także nie działa.

Ważnym mechanizmem strzegącym i regulującym tę specyfikę pracy rady jest wprowadzenie zasady wyboru dwóch współprzewodniczących, którzy reprezentują dwie strony²⁶. Pojawia się czytelny sygnał, że RDPP to swoiste partnerstwo stron: samorządu i sektora pozarządowego, że obydwie strony są odmienne, autonomiczne, ale łączy je chęć służby na rzecz wspólnoty lokalnej.

W takiej sytuacji ważne jest uzmysłowienie sobie zasad partnerstwa: konieczność budowania zaufania, poszanowania autonomii, określenia wspólnych celów i sposobów ich realizacji, oparcia się na wspólnych wartościach. Ważna jest też kultura współpracy, którą wspomniany „Model współpracy” określa jako: budowanie wzajemnego pozytywnego postrzegania się partnerów, kształtowanie odpowiednich postaw wobec partnerów i budowanie zaufania pomiędzy stronami.

Innym przejawem jest kształtowanie się pojęcia: strona pozarządowa Rady Działalności Pożytku Publicznego. Np. strona pozarządowa Rady krajowej organizuje odrębne spotkania dla organizacji pozarządowych, omawiając na nich sprawy dotyczące sektora. Wspomniany proces wyborów do Komitetów Monitorujących dokonany przez stronę pozarządową rad wojewódzkich, także podkreśla odrębność i odmienne kompetencje przedstawicieli organizacji. Dobrą praktyką jest organizowanie właśnie przez stronę pozarządową rad spotkań z organizacjami pozarządowymi w ważnych dla sektora sprawach, zwłaszcza, gdy strona pozarządowa pełni równocześnie rolę reprezentacji sektora.

Relacje z innymi ciałami dialogu

W naszych skomplikowanych czasach byłoby naiwnością twierdzić, że jedno ciało dialogu załatwi wszystkie problemy i ogarnie wszelkie relacje mieszkańców i ich organizacji z władzą. Rada działalności pożytku publicznego – niezwykle ważna z punktu widzenia systemu współpracy samorządu z organizacjami, jest jednym z ciał dialogu.

---

²⁶ Taka zasada obowiązuje w krajowej Radzie Działalności Pożytku Publicznego. Wg autora powinna być to powszechna forma współzarządzania RDPP.

Inne ciała dialogu to np. Społeczna Rada na rzecz Osób Niepełnosprawnych, Rada Seniorów, Młodzieżowa Rada Miasta, Rada Sportu, Rada Kombatantów, Komisje Dialogu Społecznego, Rada Kultury, ciała funkcjonujące przy wydziałach JST, rady programowe w instytucjach miejskich (np. szpital, muzeum), zespoły monitorujące, grupy robocze itp.

Niektórzy kwitują to z przekąsem – kraj rad, tyle jest różnego rodzaju rad, zespołów, grup roboczych. Jednak każdy taki zespół ma sens, jeżeli jest dobrze, efektywnie prowadzony. Ludzie rzadko interesują się sprawami wspólnoty lokalnej, choć partycypacja jest powinnością każdego człowieka w kontekście odpowiedzialności za dobro wspólne. Na szczęście rośnie liczba świadomych obywateli chcących świadczyć pracę społeczną w takich zespołach. W samorządach powinna rozwijać się kultura partycypacji – umiejętność zarządzania tego rodzaju aktywnością mieszkańców. Brak umiejętności organizowania pracy takim ekspertom – wolontariuszom przez samorzady powoduje frustrację obu stron.

Rada działalności pożytku publicznego, mająca w perspektywie niemal wszelkie obszary pożytku publicznego, może stać się doskonałym łącznikiem tych ciał, organizując np. cykliczne spotkania, wymieniając się informacjami, doświadczeniami, zapraszając na posiedzenia lub biorąc udział w posiedzeniach innych zespołów. Jednak rada nie może zastępować tych ciał, każde z nich ma swoją własną rolę. Rada nie może być swoistym kombajnem dialogu obywatelskiego.

Rada w każdym samorządzie?

Rady w małych gminach z reguły nie są potrzebne. Członkowie organizacji na co dzień spotykają się z wójtem, radnymi i urzędnikami, samych organizacji jest niewiele, a te które istnieją najczęściej bywają powiązane z lokalnym samorządem. Zatem kontakt jest na bieżąco. Niemniej, jeżeli organizacje zażyczą sobie zinstytucjonalizowania współpracy w postaci rady, samorząd gminny powinien współpracę podjąć.

Pojawia się kwestia wykorzystania rad do rozgrywek personalnych czy wyborczych, np. konkurent wójta w wyborach samorządowych dąży do założenia rady, aby poprzez nią atakować sposób zarządzania gminą. W takiej sytuacji opór szefa urzędu staje się naturalny, choć być może właśnie zaangażowanie antagonisty w pracach rady może być dobrym sposobem na stopniowe złagodzenie jego krytycznej postawy.

W większych gminach, w powiatach i w województwach RDPP powinny funkcjonować.

Fora Rad Działalności Pożytku Publicznego

W roku 2014, dzięki projektom skierowanym na rozwój rad działalności pożytku publicznego, Ośrodki Sieci SPLOT rozpoczęły m.in. organizowanie Forów Rad Działalności Pożytku Publicznego. Organizowane były Fora ponadregionalne (dla czterech województw), ale też wojewódzkie. Sieć SPLOT zdecydowała, że co roku w każdym województwie organizowane będzie takie forum, gdzie członkowie RDPP z całego województwa będą mieli okazję do poznania się, wymiany informacji i doświadczeń, gdzie prezentowane będą dobre praktyki. Patronem tych spotkań zazwyczaj bywa – i powinna bywać – wojewódzka Rada Działalności Pożytku Publicznego. Tak było w ramach I Forum RDPP województwa warmińsko-mazurskiego, które miało hasło: „Rady Działalności Pożytku Publicznego miejscem współpracy i dialogu”.

Sieć SPLOT jest także organizatorem forów ogólnopolskich.

Jak już wspomniałem, rady wojewódzkie, z racji nadawania pewnego tonu pracom rad niższego szczebla, bowiem działania rady wojewódzkiej są z reguły przykładem na którym wzorują się inne samorządy, powinny być inicjatorami takich działań integrujących. Koresponduje to z zapisem ustawowym: „Rada wojewódzka, rada powiatowa oraz rada gminna współpracują ze sobą na zasadach partnerstwa i suwerenności stron, w szczególności przez wzajemne informowanie się o kierunkach działań”.

Pojawia się także kwestia współpracy rad wojewódzkich (strony pozarządowej) pomiędzy sobą. Jeżeli traktować stronę pozarządową tych rad za rodzaj reprezentacji sektora pozarządowego województwa, a co najmniej jako „pozarządowych mędrców sektora”, obdarzonych zaufaniem innych organizacji, to tworzy się niecodzienna sytuacja powstania ogólnopolskiej grupy liderów sektora pozarządowego, dysponujących dużym doświadczeniem i wpływem na rozwiązania regionalne w zakresie systemu współpracy. A dlaczego równoległe nie wpływają na rozwiązania krajowe? We współpracy oczywiście z krajową Radą Działalności Pożytku Publicznego, zwłaszcza z jej częścią pozarządową.

Komu służą rady

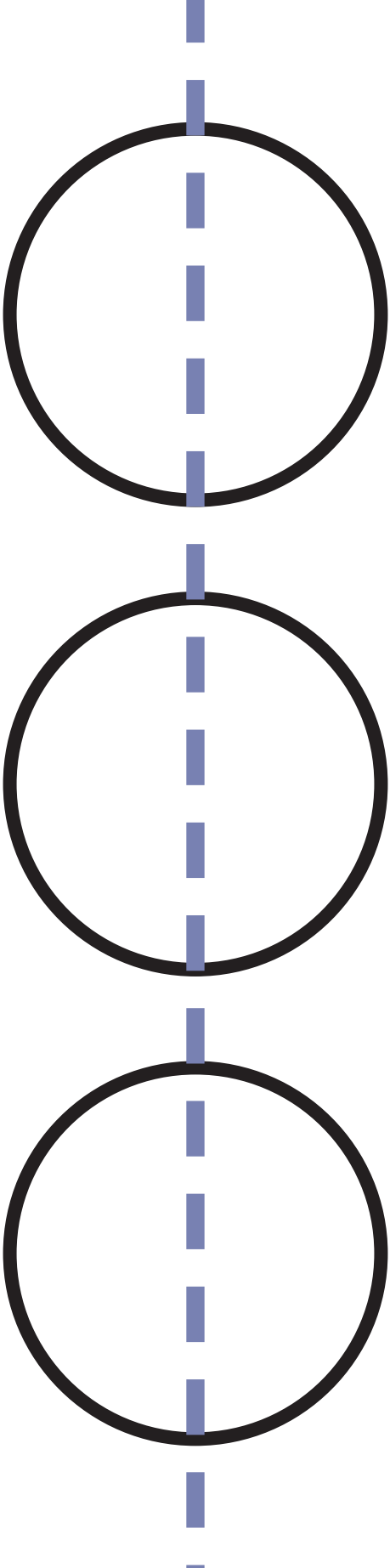
W każdej społeczności są ludzie mądrzy i odpowiedzialni, pracowici i kreatywni, którym leży na sercu dobro wspólne. Ale w każdej społeczności jest także wiele rozbieżnych interesów, egoizmów indywidualnych i grupowych, konfliktów.

Rada nie może być miejscem załatwiania swoich spraw przez zapobiegliwe organizacje, które właśnie z tego powodu chcą być obecne w tym ciele. Tak bywa, choć załatwiacze własnych spraw po jakimś czasie spostrzegają, że tu jednak trzeba pracować na rzecz dobra wspólnego wszystkich organizacji i dalej – wspólnoty lokalnej. Takim osobom szybko odchodzi chęć uczestnictwa w radzie.

Proces budowania etosu odpowiedzialnej pracy RDPP na rzecz wspólnoty lokalnej wymaga czasu, zapewne kilku kadencji. Niezwykle ważna jest etyczna postawa członków rady: uczciwość, obiektywizm, odwaga, unikanie konfliktu interesów – czyli cnoty obywatelskie.

Zawsze jest grupa działaczy czujących etos sektora obywatelskiego i podejmujących pracę na rzecz wszystkich organizacji. Zawsze są mądrzy i kreatywni radni i urzędnicy. Rady właśnie takich ludzi powinny skupiać. Zmiany potrzebują czasu i mądrości.

O projektach

W roku 2014 r. rozpoczęła się realizacja projektów stanowiących odpowiedź na pilotażowy konkurs „Wdrożenie standardów współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi”, ogłoszony przez Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

Projekt realizowany był przez Ośrodki sieci SPLOT w trzech obszarach terytorialnych:

obszar 1: Projekt pt. „Rady Pożytku do STANDARDowego użytku” w partnerstwie ośmiu instytucji (4 organizacje pozarządowe należące do Ogólnopolskiej Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT, organizacja pozarządowa z Zielonej Góry i trzy urzędy marszałkowskie) na terenie województw: zachodniopomorskiego, pomorskiego, wielkopolskiego i lubuskiego.

obszar 2: Projekt „Dobre rady: modelowe Rady Działalności Pożytku Publicznego” realizowany jest w partnerstwie 5 instytucji (czterech ośrodków sieci SPLOT oraz urzędu marszałkowskiego) na terenie województw: mazowieckiego, kujawsko-pomorskiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

obszar 3: Projekt: „Modelowe rady działalności pożytku publicznego” w partnerstwie 6 instytucji (4 ośrodki sieci SPLOT oraz dwa urzędy marszałkowskie); obejmuje swoim zasięgiem województwa: dolnośląskie, łódzkie, opolskie, śląskie.

Opiekunami prac grup standaryzacyjnych byli:

Jerzy Boczoń – obszar 1

Agnieszka Olender – obszar 2

Katarzyna Łotowska – obszar 2

Jolanta Woźnicka – obszar 3

Wykaz osób uczestniczących w grupach roboczych wypracowujących standardy

grupa obszaru 1

Opiekun prac grup – Jerzy Boczoń

Lp.	Imię i nazwisko	Reprezentowana RDPP
1.	Adam Mikołajczyk	Pomorska RDPP
2.	Marek Olechnowicz	Pomorska RDPP
3.	Krzysztof Urban	Tczewska RDPP
4.	Tadeusz Podymiak	Kościerska RDPP
5.	Joanna Łaskarzewska	Szczecińska RDPP
6.	Wojciech Spychała	Szczecińska RDPP
7.	Dorota Korczyńska	Szczecińska RDPP
8.	Maria Górka	Policka RDPP
9.	Adam Szulczewski	Lubuska RDPP
10.	Anita Łukowiak	Gorzowska RDPP
11.	Antonina Paplińska	przedstawiciel Pomorskiej RDPP
12.	Ewa Gałka	Poznańska RDPP
13.	Piotr Pęcherski	Konińska RDPP
14.	Karolina Dera-Szymańska	RDPP w Ostrowie Wielkopolskim
15.	Janusz Sibiński	Kaliska RDPP

grupa obszaru 2

Opiekunowie prac grup – Agnieszka Olender, Katarzyna Łotowska

Lp.	Imię i nazwisko	Reprezentowana RDPP
16.	Barbara Cituk	Augustowska RDPP
17.	Andrzej Świetlikowski	Zespół Konsultacyjny w Białymstoku
18.	Ewa Pietrzak	Płocka Rada Działalności Pożytku Publicznego
19.	Jacek Cecelski/Zofia Leszczyńska	RDPP Powiatu Żuromińskiego
20.	Agnieszka Ziótkowska	RDPP Powiatu Mogileńskiego

21.	Eliza Szadkowska	Podlaska RDPP
22.	Beata Peplińska-Strehlau / Waldemar Mańka	Warmińsko-Mazurska RDPP
23.	Karol Gutsze	Kujawsko-Pomorska RDPP
24.	Andrzej Rubus-Tołłoczko – ekspert	Mazowiecka RDPP

grupa obszaru 3

Opiekun prac grup – Jolanta Woźnicka

Lp.	Imię i nazwisko	Reprezentowana RDPP
24.	Zenon Matuszko	Gminna RDPP w Wałbrzychu
25.	Barbara Jasińska-Musik	Powiatowa RDPP w Wodzisławiu Śląskim
26.	Wiesław Urbańczyk	Gminna RDPP w Bobrownikach
27.	Jolanta Adamczyk	Gminna RDPP w Strzegomiu
28.	Magdalena Kuczyńska	Gminna RDPP w Strzegomiu
29.	Elżbieta Dziuda	Powiatowa RDPP w Kędzierzynie Koźlu
30.	Anna Przybytkowicz	Miejska RDPP w Tomaszowie Mazowieckim
31.	Stawomir Dębski	Sosnowiecka RDPP
32.	Roma Rojowska	Gminna RDPP w Cieszynie
33.	Gerard Wilczek	Powiatowa RDPP w Kędzierzynie Koźlu
34.	Tomasz Paluch	RDPP Województwa Opolskiego
35.	Piotr Drygała	Miejska RDPP w Dąbrowie Górniczej
36.	Ewa Wierzbowska	Łódzka Wojewódzka RDPP
37.	Jacek Jedrzejczak	Łódzka Rada Działalności Pożytku Publicznego
38.	Maria Wierzbicka	Miejska RDPP w Kutnie